

Budget och verksamhetsplan 2026 med flerårsplan 2027- 2028

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Grundläggande värderingar	6
För ett bra liv i en attraktiv region	8
Planeringsförutsättningar.....	17
Gemensamt för Region Jönköpings län	34
Medborgare och kund.....	44
Process och produktion	45
Lärande och förnyelse	47
Medarbetare	47
Ekonomi.....	49
Medarbetare	50
Artificiell Intelligens (AI) inom Regional Utveckling.....	51
Energi.....	52
Bredbandsstrategi	54
VÅRA FÖRSLAG.....	55
Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet	56
Ambition	56
AI inom arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet	57
Näringsliv	60
Kultur	61
Landsbygd och glesbygd	62
Skogsbruk	63
Utbildning	63
VÅRA FÖRSLAG.....	65
Trafik, infrastruktur och miljö.....	74
Ambition	74
AI inom trafik, infrastruktur och miljö	75
Kollektivtrafik	75
Infrastruktur	76
Miljö	76
Trygghet i kollektivtrafiken	78
Länstrafiken	81
VÅRA FÖRSLAG.....	82
Folkhälsa och sjukvård.....	85
Ambition	85
Tillgänglighet	86

Driftsformer.....	86
Personalpolitik	86
AI inom den regionala Hälso- och sjukvården	87
VÅRA FÖRSLAG.....	93
Medborgare och kund.....	102
Process och produktion	105
Lärande och förnyelse	108
Ekonomi.....	109
Finansiella rapporter	110
Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2026	111
Bilagor	119

Inledning

För oss i Jönköpings län är regional utveckling vårt huvuduppdrag – ett arbete som handlar om att stärka tillväxt, livskraft och sammanhållning. Sedan 2019 har alla Sveriges regioner ett lagstadgat ansvar för detta, vilket understryker hur viktigt det är att vi tillsammans skapar förutsättningar för välbefinnande och utveckling i hela landet. Vi är övertygade om att framgång bygger på nära samverkan med näringsliv, civilsamhälle, kommuner och staten; en välfungerande dialog mellan alla parter är avgörande för att vår regionala utveckling ska bidra till ett långsiktigt och hållbart samhälle.

Vårt arbete med regional utveckling genomsyras av våra socialkonservativa principer. Det innebär ett tydligt fokus på att värna regionens kärnuppdrag och att använda våra gemensamma resurser där de gör störst nytta. Med den utgångspunkten ser vi med oro på när omfattande resurser går till projekt vars nytta för invånarna kan ifrågasättas. För att frigöra medel till prioriterade områden som hälso- och sjukvård, anser vi därför att regionerna bör se över och minska subventioner till privata aktörer som inte direkt bidrar till kärnuppgifterna.

En grundläggande drivkraft i vårt arbete är att hela länet ska leva och utvecklas. Vi ser den stora potentialen och vikten av att stärka landsbygden och glesbygden, där tillgången till samhällsservice och infrastruktur är central. Genom att förbättra tillgängligheten och skapa rättvisa levnadsvillkor vill vi lägga grunden för ett samhälle där alla invånare, oavsett var de bor, har möjlighet att leva ett gott och tryggt liv.

I vårt regionala utvecklingsarbete lägger vi stor vikt vid innovation, företagande, kompetensförsörjning, internationellt samarbete och kulturens roll. Som region har vi också ett viktigt ansvar i att förvalta nationella resurser, såsom EU-medel, och se till att de används för att främja en långsiktigt hållbar utveckling. Vi verkar för att dessa medel används effektivt och med ett tydligt fokus på vad som bäst gagnar invånarna. Genom att prioritera insatser som skapar jobb och framåtanda vill vi bidra till ett starkare Sverige där regionerna är drivande motorer för hela landets framgång.

Håkan Karlsson Nyborg

Gruppledare och regionråd
Sverigedemokraterna Region Jönköpings län

Grundläggande värderingar

Kundorientering

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde för dem som den finns till för – kunderna. De externa och interna kundernas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar ska vara vägledande för organisationen, dess medarbetare och verksamhet.

Engagerat ledarskap

För att skapa en kultur som sätter kunden i främsta rummet krävs ett personligt, aktivt och synligt engagemang från varje ledare. Ledarskapets viktigaste uppgifter är att ange riktningen för verksamheten, ta till vara potentialen i individers olikheter och erfarenheter, skapa förutsättningar för medarbetarna samt att i dialog med dem definiera och följa upp målen.

Allas delaktighet

En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en måste därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om de resultat som ska uppnås.

Kompetensutveckling

Den samlade kompetensen är avgörande för organisationens framgång och konkurrenskraft. Därför måste kompetensutvecklingen ses både ur ett organisatoriskt och ett individuellt perspektiv, för att därmed utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som organisationen i sin helhet.

Långsiktighet

Organisationens verksamhet måste värderas med tanke på utveckling och konkurrenskraft över tiden. Ett uthålligt förbättringsarbete leder till ökande produktivitet och effektivitet, bättre miljö, nöjdare

kunder och varaktig lönsamhet på lång sikt.

Samhällsansvar

Varje organisation har ett samhällsansvar utöver lagar och förordningar. Organisationen och dess medarbetare måste se sina processer, varor och tjänster som delar i en större helhet och aktivt medverka till förbättringar i både samhälle och miljö.

Processorientering

Organisationens verksamhet ska ses som processer som skapar värde för kunderna. Processorientering stimulerar till att analysera och förbättra arbetsflöden och arbetsorganisation, och lägger grunden för kundorienterad verksamhetsutveckling.

Förebyggande åtgärder

Det är lönsamt att förebygga fel och ta bort risker i processer, varor och tjänster. Framsynthet, förutseende och planering är nyckelord i förbättringsarbetet där även kunder och leverantörer ska engageras.

Ständiga förbättringar

Konkurrenskraft kräver ständiga förbättringar och förnyelse av alla verksamhetens delar. Förutsättningen för detta är ett metodiskt förbättringsarbete som genomsyrar organisationen och en kultur som stimulerar till ständigt lärande, kreativitet och nya idéer.

Lära av andra

För att kunna vidareutvecklas måste organisationen och dess medarbetare på alla områden skaffa sig ny kunskap om vad som är möjligt att uppnå och hur detta kan uppnås. Detta kräver jämförelser med dem som är bäst på en viss process, oavsett vilken bransch eller sektor de tillhör.

Snabbare reaktioner

I alla verksamheter är kortare svarstider, kortare ledtider och snabbare reaktioner på kundernas behov av avgörande betydelse. Det gäller såväl för utveckling, produktion och leverans av varor och tjänster, som för administrativa processer.

Faktabaserade beslut

Beslut måste bygga på dokumenterade och tillförlitliga fakta. Varje medarbetare måste inom sitt arbetsområde få möjlighet att mäta och analysera fakta av betydelse för att uppfylla sina mål och för att tillfredsställa sina kunder.

Samverkan

Samverkan genomsyrar varje framgångsrik organisation. Det är väsentligt att genom samverkan på flera plan och i olika avseenden ta till vara kompetenser och erfarenheter hos såväl medarbetare som hos kunder, leverantörer, partners, ägare och huvudmän.

För ett bra liv i en attraktiv region

Budget med flerårsplan beskriver hur vi förverkligar visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*. Vår verksamhetsidé är att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning, kollektivtrafik och regional utveckling.

Region Jönköpings län arbetar med frågor som är avgörande för människors liv och hälsa, men också med frågor som rör länets tillväxt och utveckling. Sambanden mellan dessa områden är starka.

Region Jönköpings län ska arbeta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Figur 1 Agenda 2030

Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens naturresurser.

Dokumentet *Regional utvecklingsstrategi (RUS) 2020–2035* är en utgångspunkt för arbetet. Samarbete och samverkan är nyckelbegreppen i strategin. Den beskriver bland annat att man ska samordna utvecklingsinsatser inom områden som transportinfrastruktur, näringsliv, arbetsmarknad och utbildning. Region Jönköpings län stödjer aktivt projekt och organisationer som bidrar till en hållbar tillväxt i länet.

Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård 2020–2030 är ett strategiskt dokument som visar vägen för utveckling av länets hälso- och sjukvård. Där beskrivs bland annat att bästa möjliga hälsa och en jämlik vård ska åstadkommas med kvalitet som strategi, grundläggande värderingar och gemensamt utvecklingsarbete tillsammans med invånare, patienter, medarbetare, kommuner och civilsamhälle.

Under 2025 görs en genomgång och revidering av fyra av Region Jönköpings läns strategiska dokument. Det gäller både ovanstående *Regional utvecklingsstrategi* och *Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård*, men även *Hållbarhetsprogrammet* och *Trafikförsörjningsprogrammet*.

Inom Region Jönköpings län arbetar vi för en verksamhet som fungerar väl och som är socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar. Invånarnas behov är utgångspunkten för att ständigt förbättra och förnya. Att förverkliga visionen kräver även insatser inom områden som ligger utanför vår egen verksamhet. Därför är samverkan med länets kommuner, statliga myndigheter, andra organisationer och civilsamhället mycket viktig.

Allt vårt arbete ska leda till att Jönköpings län år 2035 är Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga län där alla människor trivs, utvecklas och mår bra. Flera områden behöver utvecklas för att nå dit. Några av de viktigaste är kompetensförsörjning, jämställdhet, integration, jämlikhet, energiförsörjning och digitalisering. För att lyckas måste många aktörer samverka i frågor som är viktiga för länet. Samverkan fortsätter att utvecklas inom sjukvårdsregionen som omfattar

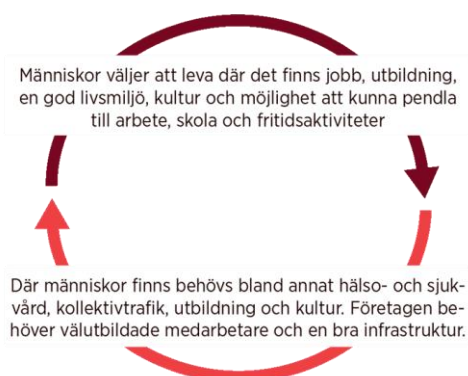
Östergötland och Kalmar. I de regionala utvecklingsfrågorna sker samverkan i Regionsamverkan Sydsverige, där även regionerna Skåne, Halland, Blekinge, Kronoberg samt Kalmar ingår.

Det globala perspektivet är också viktigt i utvecklingsarbetet. Det handlar både om att bidra till utveckling i andra delar av världen och att sätta länets utveckling i ett globalt perspektiv.

Hälsofrämjande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Flera faktorer styr behovet och efterfrågan inom hälso- och sjukvård.

Figur 2 Allt hänger ihop

(ska revideras till den tryckta budgeten)

Genom samverkan med olika aktörer i länet och en väl fungerande verksamhet blir Region Jönköpings län attraktiv som organisation och utvecklas vidare. En djup förankring i befolkningen skapas genom att verksamheten leds av folkvalda politiker. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov och delaktighet.

Övergripande ledningssystem

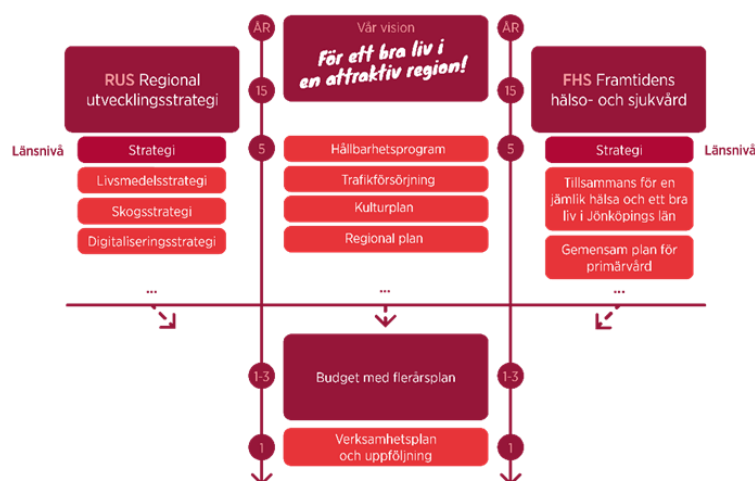
Utgångspunkten för att styra verksamheten är att förverkliga visionen genom god hushållning, vilket innebär att vi använder resurser på ett sätt som främjar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och med en finansiering som garanterar verksamheten långsiktigt. Genom att hushålla med offentliga medel skapar vi värde för länets invånare.

Region Jönköpings läns viktigaste styrdokument är budget med verksamhetsplan och flerårsplan. Här beskrivs våra strategiska mål, framgångsfaktorer, uppdrag och mätetal för de närmaste åren. De strategiska målen har en tidshorisont på tio år. Framgångsfaktorerna visar de viktigaste områdena som behöver prioriteras för att vi ska nå de strategiska målen, de har en tidshorisont om tre år. Uppdragen beskriver vad vi behöver uppnå inom respektive område och har en tidshorisont om 1–3 år. Verksamheterna anger sedan aktiviteter kopplade till uppdragen i sina verksamhetsplaner. Arbetet för att uppnå de strategiska målen leds och följs upp genom regelbunden dialog och återkoppling mellan verksamhet, förvaltningsledning och politik. Mätetal och intern kontroll stödjer detta arbete. Våra strategiska mål för de närmaste åren är:

- Bästa platsen att växa upp, leva, verka och åldras
- Enklare vardag för invånare och medarbetare
- Bästa möjliga kvalitet
- Bäst på att förbättra och förnya
- Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion
- Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser
- God och hållbar hushållning.

De strategiska målen tas fram med stöd av våra grundläggande värderingar och ledningsstrategier och utgår från vår vision och våra mer långsiktiga styrdokument, planer och program. De strategiska styrdokumenterna *Regional utvecklingsstrategi (RUS) 2020–2035* och *Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård 2020–2030* har båda långa tidsperspektiv. De beskriver den politiska ambitionen för Region Jönköpings län till år 2035 respektive 2030. Andra politiskt antagna planer och program har kortare tidsperspektiv, upp till fem år. Nedan visas hur styrdokumenterna förhåller sig till och samspelar med varandra.

Figur 3 Hur styrdokument och planer som antagits av regionfullmäktige förhåller sig till och samspelar med varandra
(ska revideras till den tryckta budgeten)

Kvalitet som strategi

Så planerar, leder, utvärderar och förbättrar vi Region Jönköpings län

"Kvalitet på en tjänst är dess förmåga att tillfredsställa, och helst överträffa, kundernas behov och förväntning"

Vårt övergripande ledningssystem, kvalitet som strategi, beskriver hur vi planerar, leder, utvärderar och förbättrar verksamheten. Det innebär att den stora resursen för utveckling uppstår genom att förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet, och fasa ut mindre värdeskapande arbetssätt och aktiviteter. På så sätt frigörs arbetstid och andra resurser som kan satsas på nya områden och åtaganden. En förutsättning för en långsiktigt hållbar verksamhet är att vi ständigt förbättrar våra arbetssätt och processer så att de är socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbara. Målet med kvalitet som strategi är att leverera tjänster som motsvarar kundernas behov och förväntningar och samtidigt skapa en arbetsplats där människor trivs och är stolta över sitt arbete.

Ett väl fungerande ledningssystem innebär effektiv ledning, styrning och utvärdering. Det innebär också att lokala förbättringsarbeten stimuleras och att erfarenheter behöver tas till vara i hela organisationen. För att utveckla det övergripande ledningssystemet har vi under många år arbetat med SIQ Managementmodell.

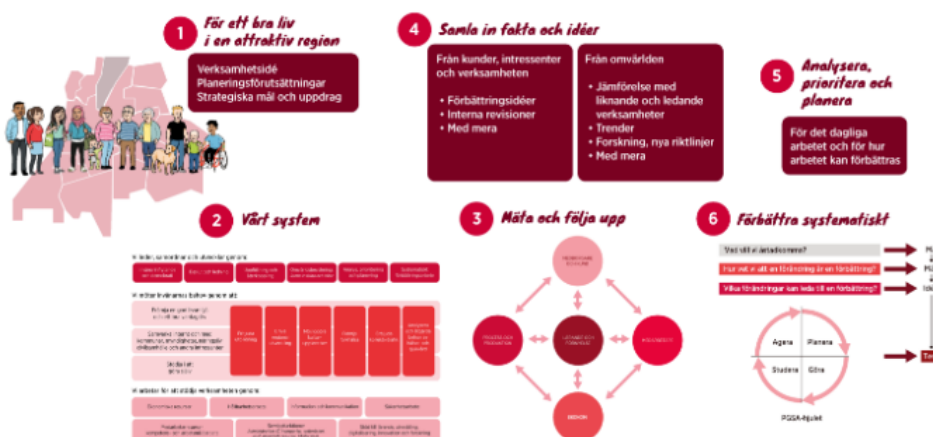
I figur 4 illustreras hur vårt övergripande ledningssystem fungerar och stödjer vårt arbete med kvalitet som strategi.

Figur 4 Kvalitet som strategi

(ska revideras till den tryckta budgetboken)

Kvalitet som strategi

Så leder och utvecklar vi Region Jönköpings län

1. För ett bra liv i en attraktiv region - Utgå från varför och för vem vi finns till

Vi utgår från vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*. Visionen förverkligas genom vårt engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning, kollektivtrafik och regional utveckling. Vi behöver ständigt arbeta med frågan ”varför och för vem finns vi till?”.

Figur 5 Varför och för vem vi finns till: vår vision och vårt uppdrag

För att leda, arbeta i och utveckla verksamheten använder vi tre enkla regler:

1. Vad är bäst för Esther?
2. Vi tar ansvar för vårt steg, ger feedback till steget före och underlättar för steget efter.
3. Vi gör tillsammans - det är vårt gemensamma resultat som räknas.

Utifrån visionen och de politiskt beslutade långsiktiga styrdokument, med stöd av våra grundläggande värderingar och ledningsstrategier, formuleras strategiska mål, framgångsfaktorer, uppdrag och mätetal. Dessa är grunden för verksamhetsplaner och handlingsplaner för förbättring och utveckling inom våra olika verksamhetsområden.

De 13 grundläggande värderingarna har vi haft som bas sedan 1990-talet. Dessa har genom SIQ (Swedish Institute for Quality) konkretiserats till fem framgångsfaktorer som kännetecknar ledande organisationer. Region Jönköpings län har antagit dessa som ledningsstrategier och de harmoniserar

med de fem perspektiven i balanced scorecard (BSC) som vi använder för planering, uppföljning och återkoppling av resultat ur olika perspektiv (figur 8, sidan X).

Figur 6 Vision, grundläggande värderingar och strategier för framgång

2. Vårt system - Se vårt system som sammanhängande processer

För att uppnå vår vision och verksamhetsidé ser vi oss och agerar som ett sammanhängande system (figur 7, sidan X) av processer och arbetssätt som är ömsesidigt beroende av andra delar i samhället. Processerna delas upp i:

- **Huvudprocesser** som är avsedda att direkt möta invånarnas behov av till exempel folkhälsa, sjukvård, kollektivtrafik och kultur
- **Ledningsprocesser** som beskriver hur vi leder, samordnar och utvecklar verksamheten
- **Stödprocesser** som beskriver hur vi stödjer huvudprocesserna, till exempel resursfördelning, personalutveckling, fastighetsförvaltning, IT och kommunikation

Många av Region Jönköpings läns processer upprepas på flera håll i organisationen och på olika nivåer. För bästa möjliga resultat krävs att dessa processer är snarlika i sin utformning och leder till likartade resultat. En förbättring som genomförts på ett ställe i organisationen har inte nått sin fulla potential förrän den också genomförts på andra ställen i organisationen där samma arbete utförs. Först då kan vi förenkla och förbättra för såväl externa som interna kunder som processen är till för. En process spänner många gånger över flera organisatoriska gränser och för att nå likartade och länsövergripande processer behöver vi samverka på alla nivåer.

Vi leder, samordnar och utvecklar genom:

- Invärnarinflytande och demokrati
- Beslut och ledning
- Uppföljning och återkoppling
- Omvärldsbvakning: Samla in fakta och idéer
- Analys, prioritering och planering
- Systematiskt förbättringsarbete

Vi möter invånarnas behov genom att:

- Främja en god livsmiljö och ett bra vardagsliv
- Samverka internt och med kommuner, myndigheter, näringsliv, civilsamhälle och andra intressenter
- Stödja i att göra själv
- Erbjuda utbildning
- Driva regional utveckling
- Möjliggöra kultur- upplevelser
- Främja folkhälsa
- Erbjuda kollektivtrafik
- Analysera och åtgärda behov av hälso- och sjukvård

Vi arbetar för att stödja verksamheten genom:

- Ekonomiska resurser
- Hållbarhetsarbete
- Information och kommunikation
- Säkerhetsarbete
- Medarbetarresurser, kompetens- och arbetsmiljöarbete
- Servicefunktioner: Administration, IT, transporter, väktarsäkerhet, kost, materiella resurser, lokaler m.m.
- Stöd till lärande, utveckling, digitalisering, innovation och forskning

Inom Region Jönköpings län följer vi kontinuerligt processernas och verksamheternas resultat i balanced scorecard (BSC) utifrån fem perspektiv: Medborgare/kund, ekonomi, process/produktion, medarbetare samt lärande och förnyelse (figur 8, sidan x). Dessa perspektiv inkluderar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. BSC är ett hjälpmedel för både planering, uppföljning och återkoppling. Inom respektive perspektiv anges strategiska mål, framgångsfaktorer, uppdrag, mätetal och målvärden. Verksamheterna anger sedan aktiviteter kopplade till uppdragen i sina verksamhetsplaner. Resultat på alla nivåer följs kontinuerligt via månadsuppföljning, delårsrapporter och årsredovisning.

```

graph TD
    MK(Medborgare och kund) <--> LP(Lärande och förnyelse)
    LP <--> M(Medarbetare)
    M <--> E(Ekonomi)
    E <--> PP(Process och produktion)
    PP <--> MK
    LP <--> PP
    LP <--> E
    LP <--> MK
    LP <--> M
  
```

4. Samla in fakta och idéer

Olika metoder används för att ta reda på invånarnas och andra intressenters nuvarande och framtida behov, krav, önskemål och förväntningar, samt deras synpunkter, förbättringsförslag och klagomål på våra tjänster. Vi tar också reda på relevanta omvärldsfaktorer för att förutse framtida behov, krav, önskemål och förväntningar och efterfrågar förbättringsidéer från medarbetare och andra aktörer. Vi jämför oss med liknande och ledande organisationer och både följer och bedriver forskning inom relevanta områden.

Figur 9 Samla in fakta och idéer

5. Analysera, prioritera och planera

Utifrån resultaten i balanced scorecard och insamlad information, fakta och jämförelser med liknande och ledande verksamheter, analyserar vi vad vi ska fortsätta att göra och vad som behöver förbättras. I arbetet ingår att rangordna och prioritera bland invånarnas och intressenternas behov, krav, önskemål och förväntningar (figur 10, sidan X). Vi strävar efter att skapa så stor effekt som möjligt med de resurser vi har att tillgå. Genom att fasa ut det som skapar mindre värde frigör vi tid och resurser till att satsa på nya prioriterade områden, allt för att ständigt komma närmare vår vision. Prioriterade strategiska mål, uppdrag, mätetal och målvärden formuleras i budget med verksamhetsplan och flerårsplan. Aktiviteter kopplade till uppdragen och andra områden som verksamheterna identifierat som viktiga planeras och formuleras i verksamhetsplaner och vid behov i andra handlingsplaner.

Figur 10 Planera och prioritera

Planera och prioritera
för att förbättra

6. Förbättra systematiskt

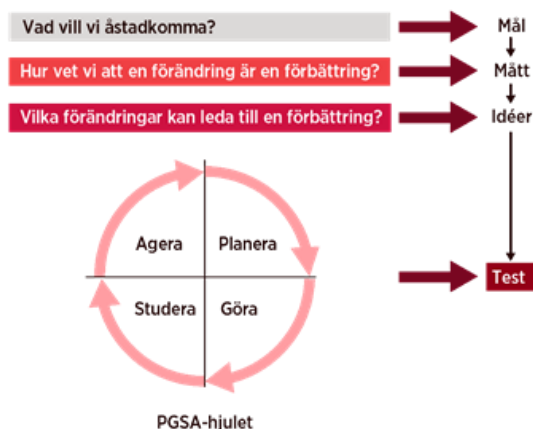
Verksamheten genomför förbättringar och inför nya arbetssätt. Vi testar och prioriterar förbättringsidéer enligt principerna i förbättringsmodellen och PGSA (Planera, Göra, Studera, Agera):

- Vad vill vi åstadkomma?
- Hur vet vi att en förändring är en förbättring?
- Vilka förändringar kan leda till en förbättring?

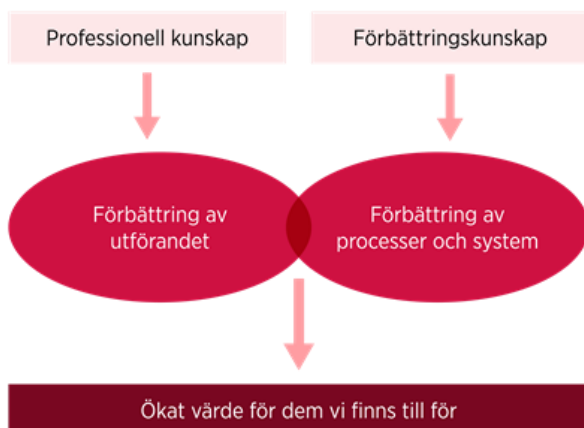
Förbättringsidéerna testas om möjligt i liten skala innan de sprids. Modeller för länsövergripande processförbättring och spridning är nödvändiga för att vi ska kunna hålla jämna steg med omvärlden vad gäller kundnöjdhet, kvalitet och resursförbrukning.

Invånares kompetens och synpunkter är viktiga delar i förbättringsarbetet. I arbetet ingår därför att involvera och samverka med våra invånare för att utveckla processer och tjänster. Med alla medarbetare engagerade i förbättringsarbeten kommer vi allt närmare målet. Vi utgår från att alla medarbetare har två jobb, att göra sitt dagliga arbete och att förbättra det. Därför behöver alla ha både professionell kunskap och förbättringskunskap (figur 12 sidan x). Det innebär att ständigt utveckla sin kunskap inom sin profession och samtidigt ha kunskap om hur man åstadkommer långsiktiga förbättringar genom systemtänkande, förstå variation, kunskap om hur man lär sig och förändringspsykologi.

Figur 11 Förbättringsmodellen med PGSA-hjulet

Figur 12 Vi har alla två jobb

Ledarskap i Region Jönköpings län

Att leda och styra en komplex organisation förutsätter att ledning och medarbetare vet vad uppgiften är och åt vilket håll de ska gå. Det förutsätter en gemensam verklighetsbild och förståelse för de mål som beslutas. Medarbetare ska involveras, vara delaktiga och ges möjlighet att ta ansvar. Ett väl fungerande samverkansklimat är en viktig förutsättning för delaktighet och involvering.

En grundläggande del av chef- och ledarskapet är att skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet, och alltid utifrån invånarnas behov. Därför engageras alla medarbetare i lärande och systematiskt förbättringsarbete inom sina verksamhetsnära arbetslag/mikrosystem och i att förnya sina arbetsprocesser och sin egen kompetens. Förnyelse och innovationer uppmärksammas särskilt.

Hur vi behöver agera som såväl chefer som medarbetare finns beskrivet i *Mitt och ditt ansvar*. Det handlar om vad vi ansvarar för utifrån våra olika roller som medarbetare och som chef. *Mitt och ditt ansvar* används till exempel i samband med rekrytering, medarbetarsamtal och i lönekriterier.

Vi har olika ansvar utifrån vår roll som medarbetare och som chef. Men vi alla – oavsett roll:

Utgår från att värdet skapas tillsammans med dem vi finns till för. Vi har tre enkla regler som vägleder oss:

1. Vad är bäst för Esther?
2. Vi tar ansvar för vårt steg, ger feedback till steget före och underlättar för steget efter.
3. Vi gör tillsammans - det är vårt gemensamma resultat som räknas.

Uttrycker omtanke och bidrar till tillit genom att visa förtroende och behandla alla med respekt. Vi är medvetna om att normer påverkar hur vi tänker och vad vi gör.

- Uppmärksammar och kommunicerar om det som är viktigt.
- Utvecklar våra arbetssätt och bidrar till att verksamheten förbättras.
- Utforskar och lyssnar till andras idéer och erfarenheter och ger återkoppling.
- Uttrycker uppskattning och ger återkoppling till kollegor och framtidens medarbetare.
- Det är på så sätt vi skapar vi en arbetsplats där jobbet blir roligare och utmaningarna enklare att lösa.

Den som är chef är också ledare, sätter mål, delegerar och följer upp resultat. Den som är chef utvecklar sina medarbetare så att alla är delaktiga och tar ansvar – både för verksamhetens utveckling och för sin egen personliga utveckling.

Vi utövar alla ledarskap i olika sammanhang, både i rollen som medarbetare och i rollen som chef. Ledarskap uppstår i relationen mellan människor och utvecklas i vårt samspel med varandra. Ledare blir vi genom vårt sätt att agera, kommunicera och påverka andra.

Våra fem ledningsstrategier (figur 13, sidan X) är grunden för ett framgångsrikt ledarskap i vår organisation. Det innebär att vi som ledare:

- skapar värde med kunder och intressenter
- leder för hållbarhet
- involverar motiverade medarbetare
- utvecklar värdeskapande processer
- förbättrar verksamheten och skapar innovationer.

På detta sätt utvecklas ett lärandesystem som ständigt strävar efter att nå visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Figur 13 Fem ledningsstrategier för framgång

Planeringsförutsättningar

Planeringsförutsättningar belyser länet utifrån följande utgångspunkter: Det aktuella läget, den pågående utvecklingen och dess potentiella konsekvenser för verksamheten. Omvärldsbevakning är ett viktigt moment i planeringsarbetet för att ha kunskap om förutsättningar, möjligheter och utmaningar som präglar samhällsutvecklingen.

Viktigt för analysen är befolkningsutvecklingen och hur den fördelar sig mellan länets olika delar. Fördelningen mellan olika åldersgrupper är central, genom att den påverkar såväl kompetensplanering som behov av samhällsservice och vård. Utbildningsnivå, sysselsättning och hälsoläge är andra väsentliga områden som presenteras. I kapitlet beskrivs också andra omvärldsfaktorer och perspektiv som påverkar regional utveckling, såsom näringsliv och arbetsmarknad, miljöfrågor, energiförsörjning, EU-samarbete och digitalisering. Kapitlet avslutas med en redovisning av aktuella finansiella förutsättningar.

LÄGET I LÄNET

Länets invånare

I det här avsnittet presenteras data och statistik för länet gällande befolkning, utbildning och sysselsättning samt hälsa och levnadsvanor. I Länsbarometern presenteras statistik om befolkningen i Jönköpings län utifrån 130 regionala statistikområden (RegSO) och 13 kommuner.

Områdesindelningen är anpassad för statistisk uppföljning av socioekonomisk segregation. För hälsostatistik som inte finns tillgänglig på RegSO-nivå presenteras resultatet för hela kommunen. Statistiken kan jämföras med Jönköpings län som helhet, en kommun eller annat RegSO-område.

Länk: www.rjl.se/Tillvaxt-och-utveckling/lansbarometern/

Befolkning

Den 31 december 2024 hade Jönköpings län 370 009 invånare, vilket är en ökning med 1 153 invånare under året. 6 av 13 kommuner ökade sin folkmängd. Ökningen beror på positivt flyttnetto mot utlandet och födelseöverskott (födda minus döda).

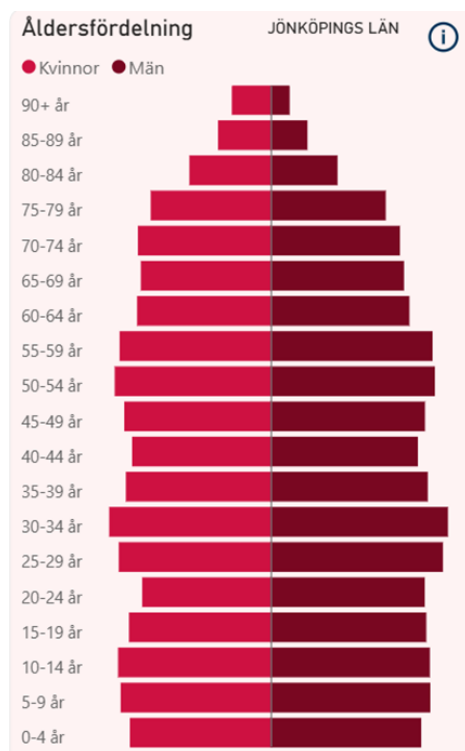
Länets befolkning består av 49,2 % kvinnor och 50,8 % män. Andelen:

- födda utomlands är 19,5 % (riket 20,8 %)
- 65 år och äldre är 21,6 % (riket 20,8 %)
- 80 år och äldre är 6,6 % (riket 6,1 %)

Den förväntade medellivslängden är högre i länet jämfört med riket. För kvinnorna är medellivslängden 0,5 år längre (85,6 år) och för männen 0,4 år längre (82,4 år) än riket.

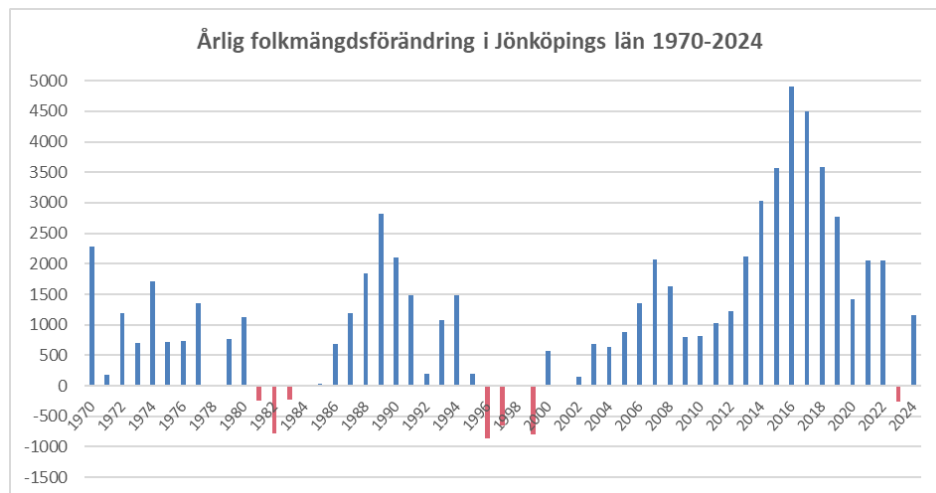
Figur XX Befolkningspyramid (år 2023)

Ska layouts till den tryckta budgeten

Figur XX Befolkningsutveckling 1970-2024

Ska layouts till den tryckta budgeten

Prognos över befolkningsutvecklingen

Enligt SCB:s befolkningsframskrivning som togs fram i april 2024, bedöms utvecklingen i ett längre tidsperspektiv vara mer måttlig de kommande 10 åren.

Prognosen för perioden 2025-2034 är följande:

- Folkmängden ökar med cirka 4 300 (1,2 %)
- Antalet barn och ungdomar i åldrarna 0–18 år minskar med cirka 6 200
- Antalet invånare i förvärvsarbetsande åldrar (19–66 år) ökar med drygt 2 600
- Antalet yngre pensionärer (67–79 år) ökar med cirka 1 900 och antalet äldre pensionärer (80 år och äldre) ökar med cirka 6 000

- Inom länet förväntas antal invånare minska i den östra och södra länsdelen med 1 respektive 1,6 procent.
- I den norra länsdelen förväntas antalet invånare öka med 4,1 procent.
- Sammantaget minskar försörjningskvoten under perioden från 82,6 till 82,3*

*Försörjningskvoten visar andelen av befolkningen som är yngre än 20 år och äldre än 64 år (icke förvärvsarbetande åldrar) i förhållande till andelen av befolkningen som är 20–64 år (förvärvsarbetande åldrar).

Figur XX Andel invånare per åldersgrupp

Göra om till diagram i den tryckta budgeten som visar att andelen äldre förväntas öka

Region Jönköpings län	Andel 2025	Andel 2034
Invånare totalt		
0	0,9%	1,0%
1-18	21,3%	19,4%
19-66	58,1%	58,2%
67-79	12,8%	13,1%
80+	6,8%	8,4%

(Källa: SCB, våren 2024)

Hushåll

Storleken på hushållen i Jönköpings län varierar från en person till sex personer eller fler. Vanligast är hushåll med två personer, de utgör 29 procent av alla hushåll. 50 procent av länets bostadsbestånd består av småhus (friliggande bostadshus), 44 procent är flerbostadshus (med tre eller fler lägenheter) och 6 procent är specialbostäder. Av alla hushåll i Jönköpings län är 13 procent trångbodda och det finns en stor variation mellan kommunerna i Jönköpings län.

Utbildning

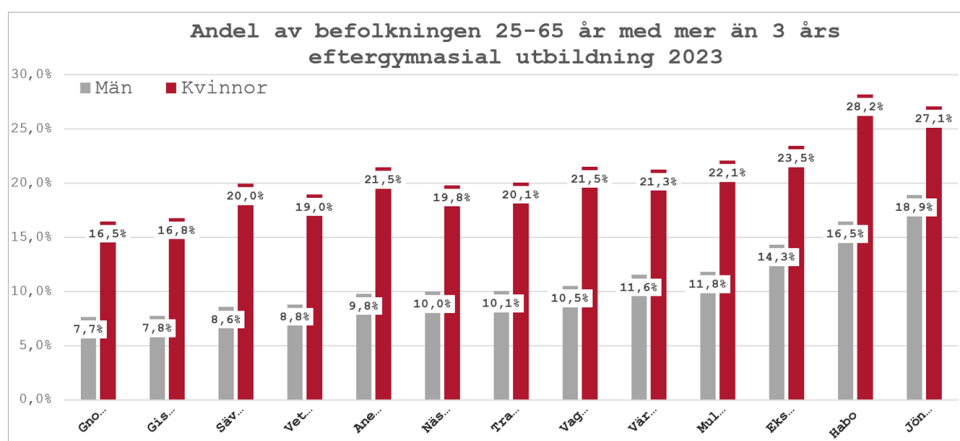
Arbetskraften i Jönköpings län har en lägre utbildningsnivå jämfört med övriga landet. 40 procent av länets befolkning i åldersgruppen 25-64 år har en eftergymnasial utbildning. Motsvarande siffra för riket är 47 procent. 24 procent av länets befolkning i åldersgruppen 25-64 år har en längre eftergymnasial utbildning (3 år eller mer). Motsvarande siffra för riket är 31 procent.

31 procent av länets kvinnor mellan 25-64 år har en eftergymnasial utbildning längre än 3 år, motsvarande andel bland männen är 17 procent.

En högre utbildningsnivå är viktigt för näringslivets utveckling och för att länet ska trygga en fortsatt god ekonomisk tillväxt. Tillgång till kompetent arbetskraft är en nyckelfaktor för både näringsliv och offentlig sektor.

Figur XX Andel av befolkningen 25-65 år med mer än 3 års eftergymnasial utbildning 2023

Ska layouts till den tryckta budgeten

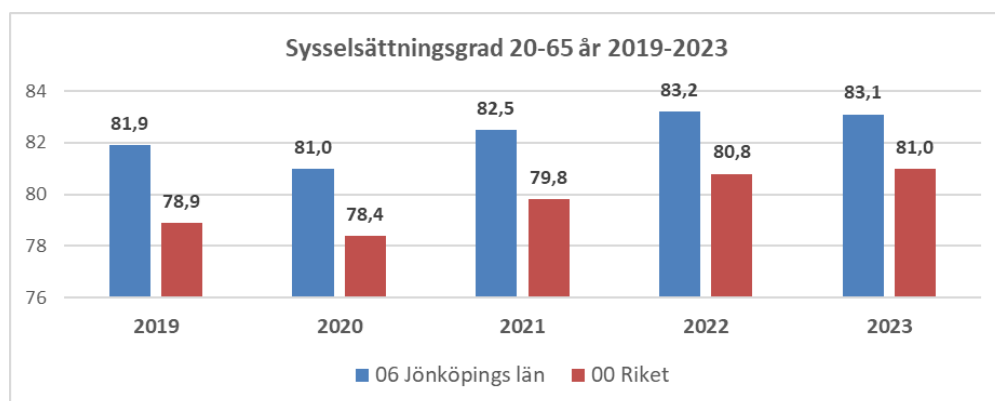
84,8 procent av länets elever i årskurs 9 var behöriga till gymnasiets yrkesprogram 2023. Utöver ordinarie högskole- och universitetsutbildningar i närområdet finns det också 4 343 yrkeshögskoleplatser (YH) i länet, med slutår 2025 och framåt.

Sysselsättning

83,1 procent av länets invånare i åldersgruppen 20–65 år förvärvsarbetade 2023, vilket är högre än riket, där motsvarande siffra är 81 procent. Endast Halland, Jämtland och Norrbottens län har en högre förvärvsgrad. En stor andel sysselsatta är viktigt för den offentliga ekonomin. För enskilda individer skapar sysselsättning möjlighet till självförsörjning, en god hälsa och bättre livsvillkor. Det finns en variation mellan kommunerna i Jönköpings län och utrikes födda har överlag en lägre sysselsättningsgrad.

Figur XX Förvärvsgrad 20-65 år 2019-2023

Ska layouts till den tryckta budgeten

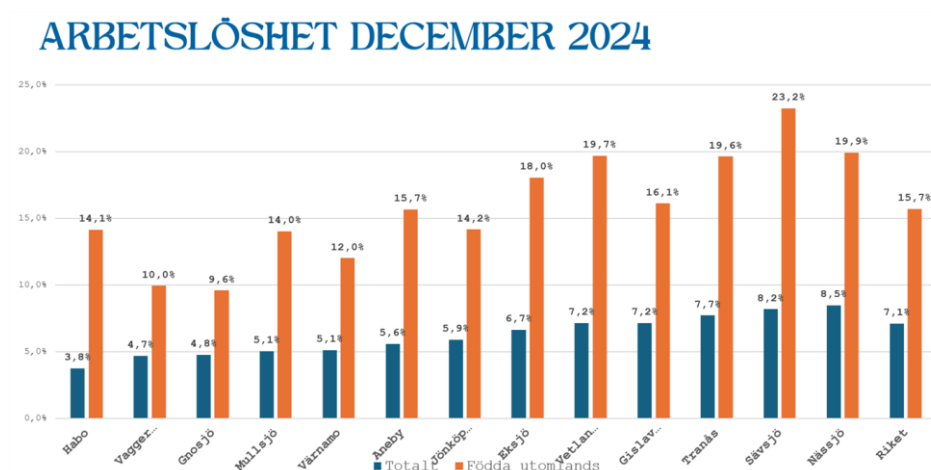

Arbetslöshet

Av den registerbaserade arbetskraften 16–65 år var i genomsnitt 6,0 procent öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i Jönköpings län under 2024 (riket 6,8 procent). För ungdomar i åldersgruppen 18-24 år var motsvarande siffra 7,7 procent (riket 7,9 procent).

Figur XX Arbetslöshet december 2024

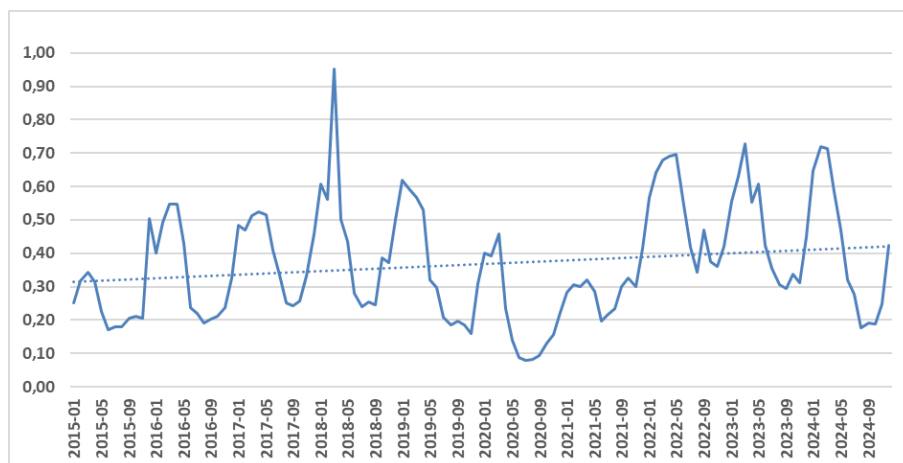
Ska layouts till den tryckta budgeten

Under 2023 och 2024 har varselnivåerna varit höga, vilket i sin tur har ökat arbetslösheten. Även långtidsarbetslösheten (mer än 12 mån) och antalet bidragsmottagare av försörjningsstöd har ökat som en följd av lågkonjunkturen.

Det finns mycket som tyder på att kompetensnivån bland inskrivna arbetssökande inte matchar arbetsmarknadens behov. Ett sätt är att mäta detta är andelen kvarvarande (ej tillsatta) platser i länet i förhållande till antalet arbetslösa. Trenden är långsamt stigande de senaste 10 åren. (figur XX).

Figur XX Andel kvarvarande lediga platser per arbetslös person
Ska layouts till den tryckta budgeten

Levnadsvanor och hälsa

Region Jönköpings län arbetar aktivt för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet, både genom att främja hälsa och genom att förebygga sjukdom och skador. Folkhälsoarbetet bygger på samverkan med olika samhällsaktörer, som länets kommuner, myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhälle. Verksamheterna inom både hälso- och sjukvård och regional utveckling är viktiga i folkhälsoarbetet. Möjligheter till arbete och utbildning samt tillgång till fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för invånarnas hälsa.

I Länsbarometern och andra enkäter presenteras levnadsvanor och självskattad hälsa för befolkningen i Jönköpings län. Hälsoläget kan variera mellan kön, åldersgrupper, utbildningslängd och kommuner. För att kunna planera och prioritera verksamheten i Region Jönköpings län och i länets kommuner behövs kunskap om hälsoläget. Medellivslängden för både män och kvinnor ligger sedan många år tillbaka något högre än i riket som helhet.

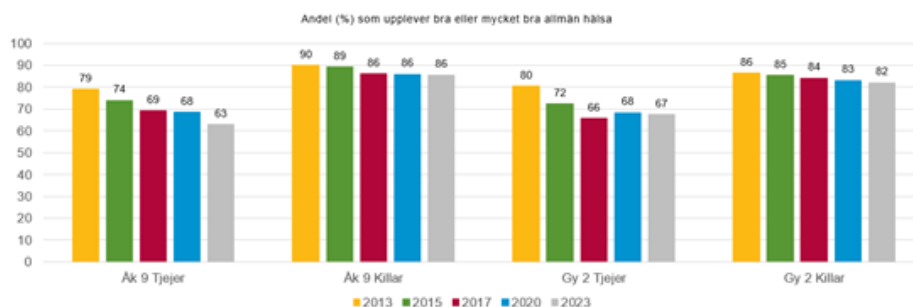
Barn och unga

Enligt den regionala enkäten Folkhälsoenkät ung finns det tydliga skillnader mellan könen i den självskattade allmänhälsan. En majoritet upplever sin hälsa som bra eller mycket bra, men det finns en negativ trend och då särskilt bland flickor. Flickor upplever också oftare att de har två eller fler psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan.

Figur XX Andel (%) som upplever bra eller mycket bra allmän hälsa

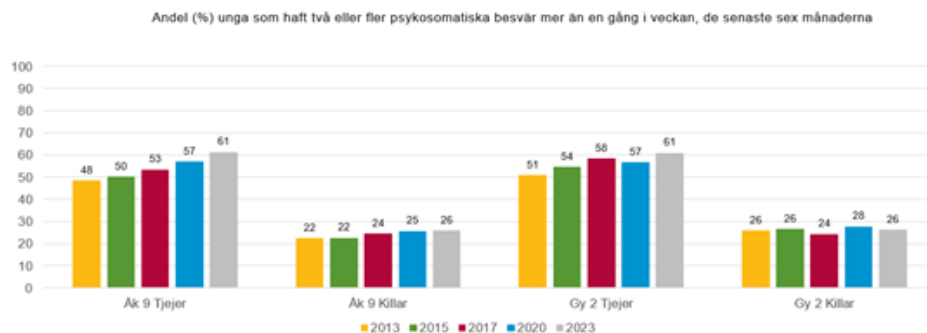
Ska layouts till den tryckta budgeten

ALLMÄN HÄLSA

Figur XX Andel (%) unga som haft två eller fler psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan, de senaste sex månaderna
Ska layouts till den tryckta budgeten

PSYKOSOMATISKA BESVÄR

21

* Folkhälsomyndigheten. (2023). Skolbarns hälsorvanor i Sverige 2021/2022 Nationella resultat.

Vuxna

Bland den vuxna befolkningen finns skillnader mellan kommunerna i självskattad hälsa och levnadsvanor.

Ohälsotalet är något högre i Jönköpings län jämfört med riket, både för kvinnor och män. Ohälsotalet är något lägre nu jämfört med för några år sedan, både i länet och riket. Ohälsotalet varierar också kraftigt mellan kommunerna i länet. Kvinnor är mer sjukskrivna än män, där sjukskrivningen är mer omfattande i högre åldrar än yngre åldersgrupper.

Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor visar att kvinnor är mer oroliga, stressade, deprimerade och har större sömnsvårigheter än män. En annan uppdelning av data visar att männen som grupp är mer stillasittande, har sämre matvanor, större intag av alkohol och använder mer tobak.

När statistiken jämförs utifrån utbildningsnivå framgår att personer med lägre utbildningsnivå (högst gymnasieutbildning) uppvisar högre andel otillräcklig fysisk aktivitet, sämre matvanor, högre intag av alkohol och tobak jämfört med de med eftergymnasial utbildning.

Männen har en något mer positiv syn på framtiden jämfört med kvinnor.

OMVÄRLD OCH RESURSER

Att utveckla länet hållbart

I den smarta staden skapar innovationer, digitalisering samt miljötekniska möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt. Städerna behöver vara goda livsmiljöer för människor att leva i utan att för den skull slösa på jordens resurser. Hållbar utveckling är med andra ord en viktig utgångspunkt för smarta städer. Den pågående urbaniseringen innebär en växande miljöbelastning. Urbaniseringen och den demografiska utvecklingen kan skapa motsättningar mellan befolkningsgrupper och utmaningar kring frågor som hälsa och omsorg. Samtidigt finns det i städerna stora möjligheter att ta sig an utmaningarna på ett effektivt sätt – till exempel genom effektiva infrastrukturlösningar och genom att använda den byggda miljön på ett smart sätt och låta den delas av många. Länet har stora möjligheter att gå före i en hållbar stadsutveckling, och det blir då viktigt att ta vara på innovationskraften och på de tekniska verktyg som idag finns tillgängliga.

Landsbygden har långsiktigt goda utvecklingsförutsättningar. De gröna näringarna har en avgörande betydelse för samhällets omställning till en biobaserad ekonomi. Landsbygden rymmer stora naturresurser och kulturvärden som erbjuder miljöer för attraktiva permanent- och deltidsboenden, friluftsliv och rekreation. Landsbygden är en värdefull tillgång med stor utvecklingspotential.

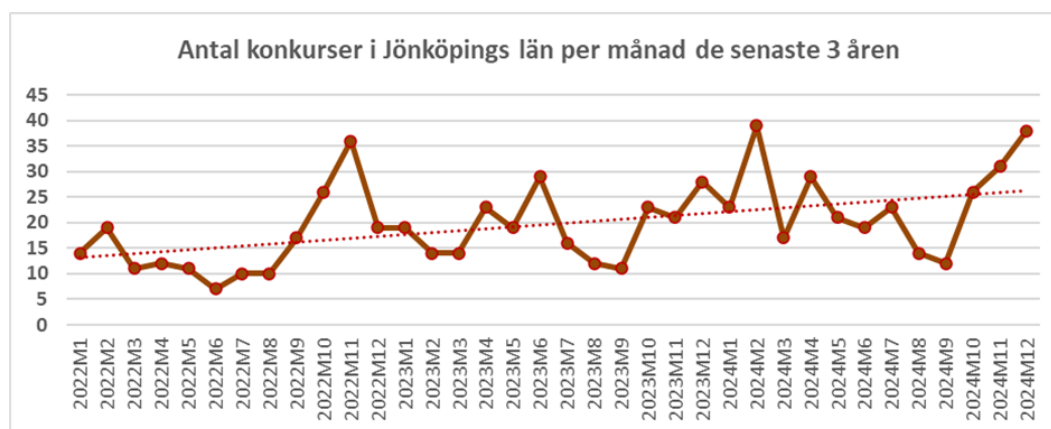
Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i högre grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Insatser behöver göras för att utöka möjligheten till gröna jobb. Insatser behöver också göras för att ta till vara, tillgängliggöra och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer.

NÄRINGS LIV

Arbetsmarknaden har präglats av stora omvälvande händelser de senaste åren. Från pandemin och dess effekter till följderna av pågående krig och oro i vår omvärld. Trots höga varselnivåer, ökad arbetslöshet och något fler konkurser (figur XX) är arbetsmarknaden förhållandevis stark i Jönköpings län. Företagen har hanterat den ekonomiska krisen på ett bra sätt.

Figur XX Antalet konkurser

Ska layouts till den tryckta budgeten

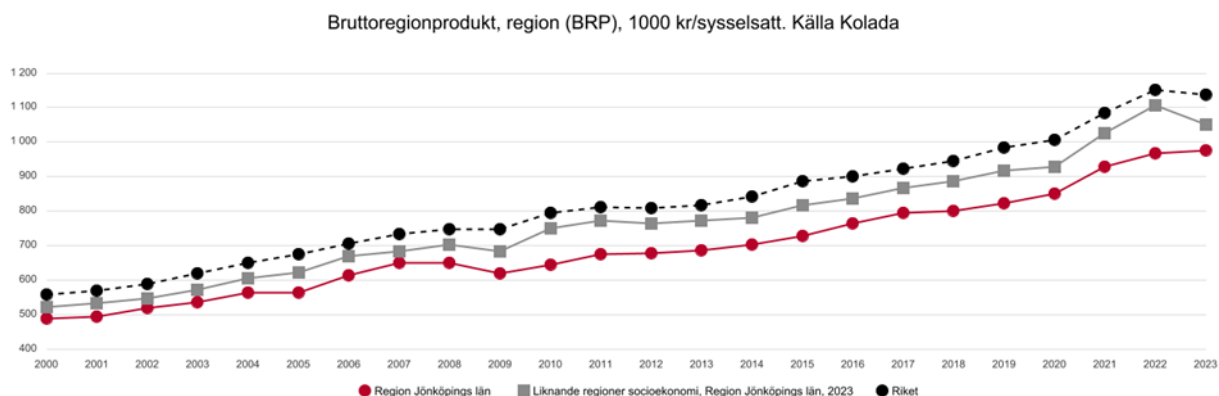

Bidraget till Sveriges BNP (BRP per sysselsatt, bruttoregionprodukt) har under lång tid legat lägre i Jönköpings län än riket och socioekonomiskt liknande regioner (figur XX). Trots lågkonjunktur så ökade länets BRP senaste året medan det minskade för de andra referenserna. Näringslivet genererar alltså ett högre ekonomiskt värde per anställd 2023 än tidigare.

Länets näringsliv har relativt sett lågt kunskaps- och teknologinnehåll i produkter och tjänster, en låg digital transformationstakt och en lägre grad av hållbarhetsdriven näringslivsutveckling. Kompetensförsörjning är därför en nyckelfråga för näringslivets fortsatta utveckling.

Figur XX BRP per sysselsatt

Ska layouts till den tryckta budgeten

Samhällets kompetensutmaning

Både näringslivets företag och offentlig sektor har idag problem med jobbmatchningen eftersom det är svårt att rekrytera personal med rätt erfarenhet och kunskaper. För att Jönköpings län ska fortsätta växa och utvecklas krävs arbetskraft med rätt kompetens.

För att kunna vara anställningsbar på arbetsmarknaden krävs idag i princip att man minst har en godkänd gymnasieexamen. Oftast krävs det någon form av eftergymnasiala studier för att kunna möta arbetsmarknadens behov av spetskompetens.

I Jönköpings län arbetar cirka 55 000 personer inom offentlig sektor, det motsvarar en ungefär en tredjedel av länets förvärvsarbetande mellan 20-65 år. Av dessa jobbar 21 procent inom Region Jönköpings län.

Om alla arbetsmarknadssektors behov slås ihop, kommer efterfrågan på tillgänglig arbetskraft ligga långt över utbudet framöver. Denna arbetskraftsbrist innebär att en stor del av dagens arbetsmarknad behöver effektiviseras framöver. Digitalisering är en väg, men den löser bara en del av behoven. Utländsk arbetskraft är en möjlighet men språkkunskaper och regelverk är ett hinder. Höjd pensionsålder underlättar också, men frågan är om människor vill arbeta längre om det inte är väldigt lönsamt.

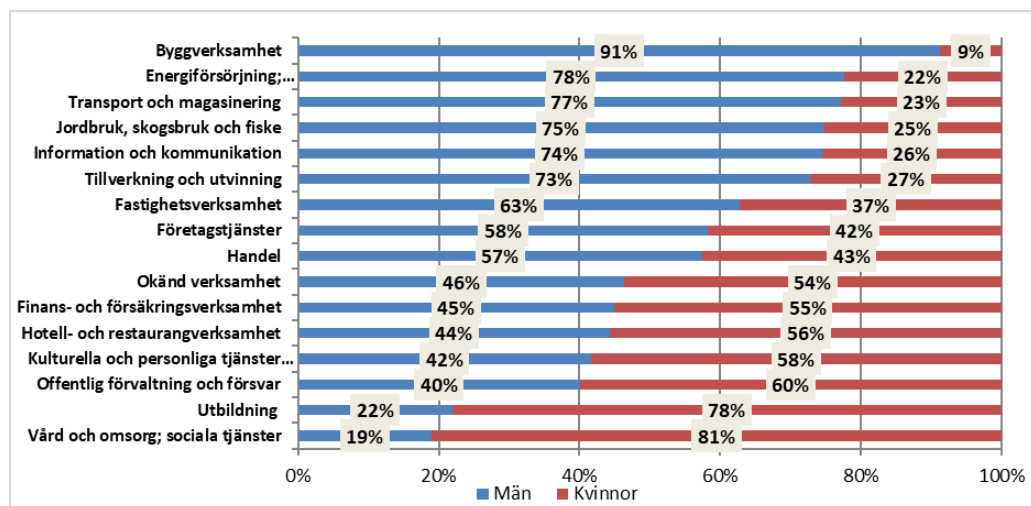
Utvecklingen av antalet personer i arbetsför ålder varierar i länets kommuner vilket innebär olika utmaningar kopplat till kompetensförsörjning inom länet.

Ojämlig arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Jönköpings län är tydligt könssegregerad. I många sammanhang strävas det efter att arbetskraftens sammansättning ska spegla befolkningen för att skapa en hållbar utveckling. Arbetslivets sammansättning skiljer sig åt mellan olika branscher. Branscher och sektorer som kräver högre utbildning domineras av kvinnor, medan branscher där gymnasieutbildning i regel räcker domineras av män. För att minska skillnaderna mellan könen och bredda kunskapsinnehållet i varor och tjänster, behöver fler utbildade tillföras från det kön som är underrepresenterat. Detta långsiktiga arbete måste börja redan i skolans lägre åldrar.

Figur XX Könsfördelning förvärvsarbetande efter näringsgren i Jönköpings län 2023

Ska layouts till den tryckta budgeten

INFRASTRUKTUR

Genom infrastruktur för energi, bredband och transporter skapar länet förutsättningar för att fortsatt vara en långsiktigt hållbar, attraktiv och innovativ tillväxtregion. En god tillgänglighet är en förutsättning för alla länsinvånares potential ska komma till sin rätt. Infrastruktur är ett viktigt verktyg för tillgänglighet och en enklare vardag för människor.

Transporter

Transportinfrastrukturen i Jönköpings län är starkt präglad av länets läge och det faktum att flera nationella stråk passerar genom länet.

Infrastrukturen i länet behöver utvecklas för att målen i den regionala utvecklingsstrategin ska nås. En välutvecklad infrastruktur skapar förutsättningar för ett väl fungerande transportsystem. För att klara hållbarhetsmålen behöver det ske en förflyttning av transporter från väg till järnväg, samt en överflyttning från fossila drivmedel till fossilfria. De befintliga vägarna behöver underhållas och utvecklas för att bibehålla hög säkerhet och underlätta alla former av miljöanpassade transporter på väg.

På vägsidan gäller detta framförallt E4 och riksväg 40, som årligen hanterar stora trafikvolymer, men även riksväg 26 är klassad som nationell stamväg och har stor betydelse för både långväga och regionala resor och transporter. Trafikmängden på länets vägar ökar för varje år. Detta innebär att slitaget på vägarna också ökar och därmed behovet av drift och underhåll. Historiskt har kostnaden för drift och underhåll ökat snabbare än tillgängliga medel, vilket inneburit att standarden har blivit sämre över tid. Under senare år har anslagen för drift och underhåll ökat betydligt, men det kommer att dröja innan underhållsskulden är löst. Vi kommer framöver att se flera åtgärder på länets vägar och järnvägar som kommer att ha påverkan på trafiken.

De främsta behoven för utveckling av vägnätet i länet är kopplade till att förbättra tillgänglighet och trafiksäkerhet på de större vägarna, att skapa tryggare trafikmiljöer längs statliga vägar inne i länets mindre tätorter samt att bibehålla funktion på länets enskilda vägnät.

Jönköpings län korsas också av flera tungt trafikerade järnvägssträckningar. Länet har ett omfattande järnvägsnät med stationer i samtliga kommuner. Den regionala tågtrafiken är beroende av järnvägens tekniska standard. De långväga järnvägsstråken har kapacitetsproblem, medan låg standard är utmaningen för de lågtrafikerade banorna inom länet. Detta försämrar möjligheten att erbjuda attraktiv trafikering längs järnvägarna. Åtgärder för att möjliggöra en robust trafikering, exempelvis träsäkring, är mycket viktiga. Det är prioriterat att i samverkan med Trafikverket driva frågan om ett järnvägsnät med hög kvalitet.

Södra stambanan, Jönköpingsbanan och Kust-till kustbanan är elektrifierade och viktiga för person-

och godstrafik ur såväl ett internationellt som nationellt perspektiv. Halmstad-Nässjö-Jönköping (HNJ)-banan, Vaggerydsbanan, Bockabanan och Vetlandabanan är oelektrifierade och har lägre standard. Järnvägarna har betydelse för det regionala resandet och godstrafikens koppling till hamnar på både väst- och ostkusten som exempelvis Halmstad och Oskarshamn.

Region Jönköpings län arbetar tillsammans med Region Östergötland för en ny järnvägsförbindelse mellan Linköping och Jönköping med syfte är att stärka förbindelser mellan Norrköping, Linköping och Jönköping samt orterna däremellan.

Länets viktigaste stråk och noder för godstransporter på järnväg är Södra stambanan med kombiterminalerna Gamlarp (Nässjö) och Stockaryd (Sävsjö) samt Vaggerydsbanan med kombiterminalerna i Båråmo (Skillingaryd), Torsvik och Ljungarum (Jönköping). Länets omlastningscentraler ger goda förutsättningar för intermodala transporter

För att möjliggöra hållbar mobilitet över längre sträckor i hela länet, behöver byten mellan olika transportslag förenklas och stimuleras.

Region Jönköpings län är delägare i flygplatsen Jönköping Airport.

Digitalisering och bredband

Den digitala utvecklingen är en stark drivkraft för regional utveckling. Behoven av digitala lösningar hos företag och offentlig sektor ökar och i takt med det ökar även invånarnas digitala behov.

Digitaliseringen har god fart framåt i länet och utmaningarna finns framförallt i att det kan vara svårt att fullt ut realisera nyttorna med de digitala lösningarna. Digitaliseringen behöver drivas framåt för att stärka konkurrenskraft, lösa välfärdsutmaningar, bidra till ett socialt sammanhållet samhälle samt att hela länet ska utvecklas. Den något långsamma utbyggnaden av bredband bromsar dock möjligheterna till digitalisering för både invånare och företag. Särskilt på landsbygden kvarstår fortfarande stora utmaningar för att nå både företag och hushåll med bredband. Var i länet invånarna bor ska inte avgöra hur god tillgången till bredband är.

Den digitala delaktigheten behöver öka så att grupper och individer inte ska lämnas utanför det digitala samhället. Företag och privatpersoner ska kunna verka och bo både på landsbygden och i staden eller stadsnära områden utan att behöva välja bort attraktiva arbeten eller kulturella och sociala upplevelser. I ett allt mer digitaliserat samhälle är tillgången till digitala tjänster och bredband en fråga om demokrati och delaktighet.

Det finns en påtaglig risk kopplad till ett allt mer digitaliserat samhälle. Skulle el, mobiltelefoni eller internetuppkoppling slås ut som en konsekvens av väderberoende händelser, terroristhandlingar eller av en fientlig makt, skulle både samhället och varje enskild individ påverkas på många sätt. Länet behöver utvecklas och byggas medvetet, med fokus på resiliens och redundans.

Energiförsörjning

Energikrisen under 2022 har flyttat energifrågan högre upp på agendan på både nationell och regional nivå. Rysslands invasion av Ukraina har gett följdverkningar på den europeiska energimarknaden och ökat behovet av fossilfri energi i Sverige och Europa. I Jönköpings län har vi en låg självförsörjningsgrad av energi och el.

För att samhället och näringslivet ska utvecklas, behöver produktionen av fossilfri energi öka samtidigt som användningen behöver bli mer effektiv och flexibel. Länet har goda förutsättningar att upprätta fossilfri energiproduktion.

Flera nationella, regionala och lokala initiativ, såsom energiplanering, har tagits för att påskynda utvecklingen av ett fossilfritt och robust energisystem. I Jönköpings län har vi en gemensam vision för arbete med miljö- och energi. För att nå länets vision om att bli ett fossilfritt och robust plusenergilän krävs att produktionen från fossilfria energikällor är större än den energimängd vi använder.

Region Jönköpings län har genom sin miljö- och energistrategi förbundit sig att stödja åtgärder för att främja:

- ökad produktionen av fossilfri energi
- utvecklingen av ett robust energisystem

- en effektiv och flexibel energianvändning

Trafik och hållbarhet

För att nyttja trafiksystemet optimalt och möjliggöra resor som behövs, bör onödiga resor undvikas till förmån för andra lösningar, såsom distansarbete och digitala möten. För både personresor och godstransporter är vägsystemet helt dominerande och att nå fastlagda miljömål är en utmaning. Att öka andelen hållbart resande och hållbara transporter är viktigt. Förutom att främja en överflyttning till gång- och cykelbanor för de kortaste resorna och till elektrifierade järnvägstransporter och kollektivtrafik för längre resor, är en snabb överflyttning från fossila till fossilfria drivmedel det avgörande.

En snabb elektrifiering av vägtransportsystemet för både tunga fordon och personbilar kräver stora investeringar i både nya fordon och laddstationer i hela landet. Förutom en elektrifiering av vägtransportsystemet är användandet av biodrivmedel den åtgärd som har störst potential att minska vägtransportsystemets beroende av fossila drivmedel.

Del av ett europeiskt sammanhang

Den regionala utvecklingen har ett direkt samband med europeisk nivå. Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete ska det regionala utvecklingsarbetet bedrivas i syfte att uppfylla regionala mål och mål för EU:s sammanhållningspolitik.

Som en del av EU har länet möjlighet att bidra till och dra nytta av europeiskt samarbete.

På EU-nivå finns mål och strategier kring den dubbla omställningen (twin transition) med EU:s gröna giv och EU:s digitala agenda. Dessa genomsyrar EU-program, initiativ och lagförslag som, när de verkställs, har påverkan på regional nivå.

Omvärldsbevakning och proaktivt påverkansarbete på EU-arenan ökar möjligheten att både bidra till och på sikt dra nytta av utvecklingen. Region Jönköpings län samarbetar med andra regioner och ett lärosäte genom sitt ägande i Småland Blekinge Halland South Sweden med gemensamt kontor i Bryssel. Vidare är Region Jönköpings län värdorganisation för Europa Direkt, EU-kommissionens informationsnätverk. Genom detta värdskap stärks kopplingen mellan regional och europeisk nivå, både strategiskt och praktiskt.

Det regionala utvecklingskapitalet

Medel för det regionala utvecklingsarbetet kommer från regional nivå, men finns också till förfogande på nationell och europeisk nivå. Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete har Region Jönköpings län rätt att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, så kallade 1.1-medel. Dessa regleras årligen genom regeringsbeslut av villkor för budgetåret. I beslutet framgår bemyndiganderam och anslag. Bemyndiganderamen fastställer den totala möjliga volymen av pågående utvecklingsprojekt och anslagsramen fastställer volymen medel som är möjlig att betala ut under året. Förutom dessa medel, som tilldelas regional nivå för självständiga beslut utifrån den regionala utvecklingsstrategin, finns möjlighet att söka statliga medel genom utlysningar, framför allt hos Tillväxtverket. Riktade utlysningar där enbart regionalt utvecklingsansvariga aktörer kan söka genomförs genom erbjudanden utifrån de förväntningar nationell nivå har på den regionala nivån.

En stor del av det regionala utvecklingskapitalet kommer från EU:s strukturfonder i form av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). I strukturfondssammanhang tillhör Jönköpings län tillsammans med Kalmar län, Kronobergs län och Gotlands län regionen Småland och Öarna (NUTS 2-nivå i EU:s regionindelning). Medel från ERUF och ESF tillfaller regional nivå utifrån geografisk tilldelning, med regionala utvecklingsstrategier och EU-mål som utgångspunkter.

EU:s strukturfonder och den kommande långtidsbudgeten (MFF 2028-2034) står inför stora förändringar. EU-kommissionen har inlett en bred debatt om framtida finansieringsprioriteringar, där säkerhet, grön omställning, teknologisk konkurrenskraft och landsbygdsutveckling lyfts fram som centrala utmaningar. Detta kan innebära att vissa traditionella program, såsom sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP), får mindre skyddade budgetar än tidigare och i högre grad styrs av nationella prioriteringar och prestationer.

Regionala stöd för kultur, demokrati och hälsa

De regionala stöden grundar sig på Region Jönköpings läns vision *För ett bra liv i en attraktiv region*, vilket innebär ett län med bra miljö, goda möjligheter till arbete, utbildning och utveckling, bra kommunikationer och ett rikt kulturliv. Regionalt stöd utgår också från Region Jönköpings läns grundläggande värderingar och alla människors lika värde.

Stöden ska bidra till att

1. stärka och utveckla demokratin i hela länet
2. ge invånare i hela länet möjlighet att påverka sin livssituation
3. höja bildnings- och utbildningsnivån för invånare i hela länet
4. ge bättre livskvalitet för länets invånare
5. stärka kulturlivets infrastruktur.

Stöd ges till verksamheter som främjar demokrati, social inkludering och en meningsfull fritid för länets invånare. Verksamheter som får stöd från Region Jönköpings län ska vara demokratiskt uppbyggda och bör ha hälsofrämjande, inkluderande, ideologiska, opinionsbildande, demokratiska eller sociala funktioner.

Stöd ges till:

- organisationer inom folkhälsoområdet (folkhälsa, funktionshinder och projekt)
- ungdomsorganisationer, pensionärsorganisationer, studiedistrikt
- kulturområdet i olika former.

LÅNGTIDSPROGNOS

Inför budgetarbetet har en långtidsprognos för de kommande tio åren tagits fram. Syftet är att ge en bättre framförhållning inför framtida utmaningar samt skapa ett underlag för strategiska beslut. Prognosen har fokuserat bland annat på befolkningsutveckling, personalförsörjning och ekonomi. En central insikt från prognosen är att andelen invånare som är 80 år och äldre förväntas öka markant, medan antalet personer i arbetsför ålder endast ökar marginellt i länet som helhet. I de södra och östra delarna av länet väntas däremot den arbetsföra befolkningen minska, vilket kan innebära utmaningar för tillgången på arbetskraft.

Utifrån dialog kring prognosen har följande områden identifierats som viktiga framöver:

- Anpassning till en åldrande befolkning och förändrade vårdbehov.
- Strategiska beslut för kompetensplanering.
- Åtgärder för att säkerställa ekonomisk hållbarhet och prioritering av investeringar.
- Fortsatt effektivisering och kvalitetsförbättring av verksamheten.

Prognosen ger en viktig vägledning för kommande beslut och planering, vilket är avgörande för att möta regionens långsiktiga behov.

FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR

Finansiellt mål

Region Jönköpings län har en stark och stabil ekonomisk grund som skapats genom ett långsiktigt ansvarstagande. Kostnadsutvecklingen inom framförallt hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken kommer att ställa krav på finansiering och kostnadskontroll för en ekonomi i balans. Nya satsningar och reformer samt investeringar i verksamheten ska därför ske med långsiktig stabilitet i fokus. Varje generation bör bära kostnaderna för den service som den beslutar om och själv konsumerar. För att säkerställa en hälso- och sjukvård med god tillgänglighet och hög kvalitet krävs en fortsatt tydlig prioritering av välfärdens verksamheter. Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att vi över tid ska finansiera investeringarna med egna medel.

Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag. Region Jönköpings läns ekonomiska resultat ska vara

på en nivå där såväl konjunktursvängningar, oförutsedda händelser (t.ex. pandemier eller andra särskilda händelser) och framtida åtaganden kan klaras. Det handlar om att klara pensionsåtaganden gentemot personalen, investeringar samt finansiering av all verksamhet som Region Jönköpings län ansvarar för.

Det övergripande finansiella målet innebär följande:

- Årets resultat, exklusive avskrivningar ska täcka årets investeringar
- Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering följs i rullande 10 års period med 5 år bakåt, innevarande år och 4 år framåt
- Soliditeten inklusive ansvarsförbindelser för pensionsförpliktelser ska inte understiga 20 %.

Skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska räcka till verksamhetens nettokostnader, vilket innebär att verksamhetens resultat ska vara i balans.

Resultatet över tid ska utgöra 2 % av skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning.

Pensionsskuld

Den 31 december 2024 uppgick Region Jönköpings läns pensionsåtagande till 12,3 miljarder kronor. Pensionsåtagandet regleras i huvudsak genom tre avtal: PA-KL, KAP-KL och AKAP-KR. De samlade finansiella tillgångarna var 11,4 miljarder kronor (marknadsvärde 2024-12-31). Skulden påverkas av justeringar av diskonteringsräntan och prisbasbelopp (inflation).

Den totala kostnaden för pensioner enligt blandmodellen beräknas i budget för 2026 med flerårsplan 2027–2028 till 1 180 miljoner kronor för 2026, 1 324 miljoner kronor för 2027 och 1 398 miljoner kronor för 2028. 2026 års pensionskostnader påverkar verksamhetens nettokostnad med 1 029 miljoner kronor och de finansiella pensionskostnaderna med 152 miljoner kronor.

Finansiella förutsättningar

Region Jönköpings läns finansiella förutsättningar för att tillgodose medborgarnas behov beror i huvudsak på:

- befolkningsutvecklingen i länet relaterad till ökningen i riket
- samhällsekonomins utveckling och dess påverkan på skatteunderlag
- statens transfereringar
- avgiftsnivåer
- skattesats.

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) bedömning av samhällsekonomi

Generella statsbidrag och utjämning

Statens bidrag till regionsektorn består främst av kommunalekonomisk utjämning och bidrag för läkemedelsförmånen. Syftet med det kommunala utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla regioner för att kunna tillhandahålla likvärdig välfärd och service, oberoende av länsinvånarnas inkomster, geografi, demografi eller socioekonomiska förhållanden.

Systemet för kommunalekonomisk utjämning omfattar:

- inkomstutjämning för strukturella skillnader i skatteinkomster (staten garanterar skattekraft på 115 procent)
- kostnadsutjämning för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, till följd av till exempel skillnader i demografi, geografi eller socioekonomiska förhållanden.

En regleringspost kan vara positiv eller negativ – det beror på storleken på anslaget och summan av övriga bidrag och avgifter i utjämningsystemet. Regleringsposten fördelas mellan kommunerna respektive regionerna med ett enhetligt belopp per invånare.

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Inkomstutjämning	2 260	2 355	2 544	2 643	2 754
Kostnadsutjämning	-55	-53	-5	-4	-5
Regleringsavgift/bidrag	269	135	117	8	-61
Generella sektorsstöd	323				
Läkemedelsbidrag	1 359	1 441	1 553	1 654	1 762
Summa	4 156	3 878	4 209	4 301	4 450

Statsbidrag för läkemedel

Genom överenskommelser mellan SKR och staten ersatts regionerna med ett särskilt statsbidrag för kostnaden för läkemedelsförmånerna.

En ny behovsmodell för läkemedel infördes 2021 och bygger på samma variabler som den reviderade modellen för hälso- och sjukvården i kostnadsutjämningsystemet. Modellen fördelar statsbidrag till regionerna utifrån bedömt behov snarare än faktisk förbrukning. Den inkluderar även en solidarisk finansiering för att hantera ojämn patientfördelning av kostsamma behandlingar. Fördelningen baseras på läkemedelsförbrukning i olika åldersgrupper och justeras för socioekonomiska faktorer som utbildning, inkomst och hushållstyp.

Riktade statsbidrag/Förordningar

Hälso- och sjukvården

Utöver generella statsbidrag finns flera riktade bidrag och förordningar. Inom hälso- och sjukvården är dessa oftast kopplade till nationella överenskommelser mellan staten och SKR. Överenskommelserna fokuserar på prioriterade utvecklingsområden och reglerar vilka insatser regionerna ska genomföra för att få bidrag samt hur de ska återredovisas. De beslutas årligen av regeringen, oftast i december, och kan gälla ett eller flera år. Bedömningen av förväntade intäkter för riktade statsbidrag år 2026 är 447 miljoner kronor för Region Jönköpings län.

Statsbidragen budgeteras centralt och finansierar permanenta förstärkningar i verksamheten för långsiktighet och för att utveckla verksamheten utifrån intentionerna i överenskommelserna.

Regional utveckling

Inom den kommunalekonomiska utjämnningen ingår sedan 2022 en post för att regionerna inom ramen för sitt tillväxtarbete ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Regionerna ska även tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Region Jönköpings län erhåller även statsbidrag för förvaltningskostnader för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar. Detta statsbidrag fördelas inom ramen för Regeringens beslut av anslag för regionala utvecklingsåtgärder. Större delen av statsbidraget hanteras genom Tillväxtverket, se avsnittet ”Det regionala utvecklingskapitalet” *sidan XX*.

Statsbidrag ansöks och erhålls också till kultur inom ramen för kultursamverkansmodellen och genom särskilda beslut samt till utbildningsområdet för de delar som är statsbidragsberättigade för respektive skolform.

Regionskatten

Region Jönköpings läns utdebitering 2025 är *11,76 kronor*. Om hänsyn tas till regionernas olika kostnadsansvar för hemsjukvård, kollektivtrafik, färdtjänst med mera (den så kallade justerade skattesatsen), var 2023 för Region Jönköpings län *11,41 kronor*, vilket är lägre än genomsnittet för riket.

En viktig förutsättning för fortsatt god samhällsekonomisk tillväxt är att skatten hålls på en långsiktigt hållbar nivå.

Tabell XX Genomförda skatteförändringar sedan 2011

År	Förändring	Kronor	Skattesats
2019	Höjd utdebitering	0,50	11,76
2015	"Skatteväxling" region med mera	0,05	11,26
2014	Skatteväxling av färdtjänst	0,15	11,21
	Höjd utdebitering	0,40	
2013	Skatteväxling av hemsjukvård	0,34	10,66
2012	Skatteväxling av trafik	0,33	11,00
2011			10,67

Finansiella intäkter/kostnader

Årsavkastningen för de finansiella tillgångarna åren 2026–2028 beräknas uppgå till 4,8 procent, vilket motsvarar cirka 500 miljoner kronor per år. Pensionsåtagandet vid 2025 års utgång beräknas uppgå till 12,436 miljarder kronor och beräknas minska till 12,223 miljarder kronor 2028.

Finansiell bedömning 2026–2028

För en långsiktig och finansiellt hållbar utveckling är Region Jönköpings läns finansiella målsättning att över tid uppnå ett finansiellt resultat som ger förutsättning för egenfinansiering av investeringar. Föreliggande resultatbedömning och bedömning kring möjlighet av egenfinansiering av investeringar baseras på följande förutsättningar:

- Verksamhetens nettokostnad för 2026–2028 är en uppräknings av 2025 års budget utifrån SKR:s bedömda pris- och löneförändring.
- Skatteintäkter och kommunal utjämning/statsbidrag utifrån SKR:s bedömning april 2025.
- Oförändrad skattesats 2026 (11,76).
- Utgiftsramar för 2026–2028 har utökats, vilket redovisas i tabell X, sidan XX.

Resultat

I kommunallagen anges att kommuner och regioner ska upprätta en budget så att intäkterna överstiger kostnaderna. Region Jönköpings län budgeterar ett positivt resultat 2026 enligt blandmodell på 318 miljoner kronor. Region Jönköpings län har en stark finansiell ställning med en soliditet inklusive pensionsåtagande per 2024-12-31 på 22 procent. Detta har uppnåtts genom hushållning av resurser, för att klara framtida åtaganden och konjunktursvängningar. Det övergripande ekonomiska målet för god hushållning, att Region Jönköpings län över tid ska finansiera investeringar med egna medel uppnås ej för perioden, (-310 miljoner kronor).

Investeringar

Behov av investeringar i lokaler, utrustning och IT uppkommer av olika skäl. Huvuddelen av Region Jönköpings läns investeringar i utrustning avser återinvesteringar för att upprätthålla befintlig kapacitet i verksamheten. Med den tekniska utveckling som sker medför ofta återinvestering i utrustning även nya funktionaliteter. Det kan innebära krav på ombyggnation eller annan anpassning av lokaler för att kunna installera den nya utrustningen. Andra skäl till investeringsbehov är arbetsmiljökrav eller förändrade arbetssätt.

Vid prioritering av vilka investeringar som ska genomföras inom hälso- och sjukvården ska alltid prövning göras om åtgärden stödjer förflyttningen till nära vård. Detta gäller såväl lokaler som utrustning och IT. Hur investeringen påverkar kommande driftkostnader är en viktig aspekt i prioriteringen och tydliggörs inför beslut.

Erfarenheten visar att utfallet av investeringarna sällan når upp till målen i budget och flerårsplan. Bedömningen är att det är realistiskt att fastighetsinvesteringarna uppgår till 85 procent av den beräknade investeringskalkylen för perioden 2026–2030. Egenfinansiering av investeringar under denna period redovisas i tabell X sidan XX. Det övergripande målet för egenfinansiering följs från och med 2026 i rullande tioårsperiod med fem år bakåt, innevarande år och fyra år framåt. Målet om egenfinansiering nås inom egenfinansieringsperioden 2015–2025. Inom ramen för egenfinansiering ingår även medfinansiering av järnvägsförbindelsen Y:et, beslutat i fullmäktige 2017. När genomförandeavtal tecknas kommer överenskommet belopp belasta resultatet.

Tabell XX Egenfinansiering av investeringar, budget 2026 med flerårsplan 2027-2030

<i>Miljoner kronor</i>	Summa 2026- 2030	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Resultat (sista raden)	1 945	331	324	490	400	400
Avskrivningar	3 350	641	666	671	681	691
Egna medel	5 295	972	990	1 161	1 081	1 091
Investeringar detaljer	-5 411	-1 040	-1 005	-1 157	-1 133	-1 077
Egenfinansiering	-116	-68	-15	4	-52	14

Tabell XX Förändring jämfört med budget 2025, totalt

<i>Miljoner kronor</i>	2026	2027	2028
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)			
Utveckling och underhåll av naturbruksgymnasierna	-10	-10	-20
Nytt mål 25 % egenfinansieringsgrad av SMOT	5	10	15
Effektiviseringsarbete AI	2	2	2
Anpassning av bidrag till studieförbund till riksnittet	5	10	15
Öppen musikfestival	-0,2	-0,2	-0,2
Timbank för företag	1	1	1
Inrätta en Kulturarvspott	-0,5	-0,5	-0,5
Summa ANA nämnden	2,3	12,3	12,3
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)			
Nya fordon, leasing (inkluderar nya samt avyttring)	-28,6	-28,6	-28,6
Ny stomlinje Jönköpings stadstrafik enligt avsiktsförklaring	-22,5	-22,5	-22,5
Nya fordon, leasing (inkluderar nya samt avyttring)	-1,7	-27,8	-27,8
Ny stomlinje Jönköpings stadstrafik enligt avsiktsförklaring	22,5	22,5	22,5
Utökning av busstrafik i högertrafik ersätter ny stomlinje Jönköpings stadstrafik enligt avsiktsförklaring	-12,5	-25	-25
Ny linje 135, (ersätter L133)	-5	-5	-5
Trygghetspaket	-13,1	-6	-6
Utredning SMR + utb	-0,5	-0,5	-0,5
Effektiviseringsarbete AI	2	2	2

Upphandling av anropsstyrd busstrafik	-1	-1	-1
Summa TIM nämnden	-60,4	-91,9	-91,9
Nämnden för folkhälsa och sjukvård			
Primärvård	-40	-70	-70
TBE-vaccin barn	7	7	7
Habilitering	-5	-5	-5
Specialist direkt (specialistläkare vissa tider i primärvården)	-5	-10	-15
Organiserade hälsokontroller för 80 och 90 åringar och telefonnummer till ÄVS	-5	-10	-10
Ny organisation av elevhälsan och årligt samtal	-1	-8	-8
Administrationsavgift för uteblivna, ej avbokade vårdbesök	3	4	4
Vård som inte kan anstå	1	2	3
Införande av digital språktolkning	10	15	20
Folkhälsoarbete med informationssatsning ungdomar, hemlösa kring osunt leverne.	-5	-5	-5
Effektiviseringar AI	10	40	60
TBE-vaccin vuxna	-10	-8	-5
Palliativa avdelningar med hemlik miljö	-12	-12	-12
Summa FS nämnden	-52	-60	-36
Regionstyrelsen			
Stöd till politiska organisationer (från RS oförutsedda)	-1	-1	-1
RS oförutsedda	1	1	1
Skatt på Biogas (beslut att skatten tas bort)	14,6	14,6	14,6
Effektiviseringsarbete AI	1	2	2
Riktad lönesatsning, individuell lönesättning och svårrekryterade yrkeskategorier	-5	-10	-10
Krav i livsmedelsupphandlingar	4	6	8
Dygnsparkering och slopad P-avgift vid sjukhusen	-3,5	-3,5	-3,5
Arbetsskor	10	10	10
RS oförutsedda	15	15	15
Summa Regionstyrelsen	36,1	34,1	36,1
Summa förändring jämfört med budget 2025	-74	-105,5	-79,5

Gemensamt för Region Jönköpings län

Region Jönköpings län verkar inom områden som är avgörande för människors liv och hälsa, men också inom områden som ger länet förutsättningar för en hållbar tillväxt och utveckling. Sambanden mellan dessa områden är starka. Stöd- och servicefunktionernas övergripande uppdrag är att stödja verksamheterna utifrån deras behov och bidra till utveckling och kostnadseffektiv verksamhet. I nära dialog med verksamheterna ska stödfunktionerna ständigt utvecklas och arbeta med ständiga förbättringar för att bidra till en alltmer hållbar verksamhet.

STRATEGISKA MÅL OCH FRAMGÅNGSFAKTORER

I balanced scorecard har strategiska mål och framgångsfaktorer för vårt arbete formulerats. De strategiska målen beskriver vilket tillstånd vi vill uppnå med vårt arbete på en längre tidshorisont. Framgångsfaktorerna beskriver de viktigaste områdena vi behöver arbeta inom för att uppfylla de strategiska målen de närmsta åren. Tabellen nedan beskriver vilka strategiska mål och framgångsfaktorer som finns formulerade i budget 2026 med flerårsplan och hur de hänger samman, därefter följer en beskrivning av de sju strategiska målen.

Strategiskt mål	Framgångsfaktor
Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på	Nöjda kunder och intressenter
	God tillgänglighet
	God och jämlik hälsa
	Vitalt och tillgängligt kulturliv
	Ett demokratiskt och jämställt samhälle
	Utbildningsinnehåll anpassat till elevens behov
Enklare vardag för invånare och medarbetare	Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster
Bästa möjliga kvalitet	Samverkan med andra aktörer
	Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande
	Säker verksamhet
	Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer
Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion	Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder
	Innovationsstödjande arbete
Bäst på att förbättra och förnya	Tillgänglig säker och hållbar infrastruktur
	Förbättringskunskap
	Professionell kunskap
Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser	Forskning
	Rätt kompetens och bemanning
	En god arbetsmiljö och hälsa
God och hållbar hushållning	Främja kreativitet och delaktighet
	Kostnadseffektiv verksamhet

GEMENSAMMA INRIKTNINGAR

Kopplat till de sju strategiska målen finns ett antal gemensamma inriktningar, oavsett nämnd eller verksamhet inom Region Jönköpings län. De följer nedan.

Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Region Jönköpings län ska bidra till att Jönköpings län är bästa platsen att växa upp, leva, verka och åldras på. För att nå ditt behöver vi nöjda kunder och intressenter och skolorna behöver ha ett utbildningsinnehåll som är anpassat till elevernas behov. Vi behöver arbeta för en god tillgänglighet till våra sjukhus och vårdcentraler, men även för ett vitalt och tillgängligt kulturliv.

Region Jönköpings län arbetar för en god och jämlik hälsa och ett demokratiskt och jämställt samhälle. Ett arbete som i stor utsträckning sker i samarbete med kommunerna i länet.

Tillsammans i ett större system

Region Jönköpings län och länets 13 kommuner har alla för sin egen organisation och verksamhet formulerat visioner som speglar ambitionen att bidra till ett bra liv. För de cirka 370 000 invånarna i Jönköpings län är det i vardagen oviktigt vilken huvudman som har ansvar för en viss välfärdstjänst, det viktiga är att det fungerar. Därför gör vi det bäst tillsammans - *Tillsammans för ett bra liv för alla.*

I arbetet är Länsstyrelsen, Jönköping University och kommunernas samverkansplattform Kommunal utveckling och andra aktörer i länet viktiga. Tillsammans utgör vi delar i ett större system för länets invånare.

På flera nivåer och i olika strukturer pågår samverkan för att göra det bästa för invånaren. Men för att det ska få effekt för invånaren behöver vi se oss som ett större system och då är inte minst högsta ledningens insikt och engagemang viktigt. Sedan hösten 2021 har detta synsätt utvecklats på högsta tjänstemannanivå genom ett gemensamt utvecklingsprogram där tillit till varandra, att arbeta gränsöverskridande och samordna resurser, skapa gemensamma strukturer för lärande, kvalitet som strategi och de tre enkla reglerna är exempel på delar som fördjupats. Sedan 2025 genomförs ett gemensamt utvecklingsprogram för nästa chefsnivå inom regionen, kommunerna, länsstyrelsen med samma inriktning.

Under våren 2025 genomförs inom ramen för arbetet med revidering av styrande dokument dialogmöten i alla 13 kommuner. I dialogerna deltar representanter för alla delar i det större systemet. Resultatet av detta kommer, förutom att påverka inriktningarna i ett antal styrande dokument, att återspeglas i vårt fortsatta gemensamma arbete för invånarna. För att lyckas behöver systemets olika forum och samverkansytor utvecklas vidare, detta arbete är påbörjat under 2025. Förtroendevalda med uppdrag i Region Jönköpings län har en viktig roll för att den fortsatta processen med att komma ännu längre i riktig samverkan ska lyckas. De politiska organen som Kommunalt Forum och Primärkommunal Samverkan är viktiga sammanhang för den formella demokratiska förankringen.

Den regionala nivån i det demokratiska systemet

Sveriges regioner har två huvuduppdrag; regional utveckling samt folkhälsa och sjukvård. En djup förankring i befolkningen skapas genom att verksamheten leds av folkvalda politiker. En stor förändring av den politiska organisationen gjordes vid regionbildningen inför mandatperioden 2015-2018. Sedan dess har ytterligare förändringar gjorts med införande av personaldelegation, upphandlingsdelegation, demokratiberedning samt politiska sekreterare. Nämndernas roll och uppdrag har utvecklats sedan regionbildningen och en förstärkning av den politiska organisationen gjordes inför mandatperioden 2019-2022. Förvaltningens resurser för att stödja den politiska organisationen har inte förstärkts parallellt, förslaget är att medel omdisponeras inom regionstyrelsens totala budgetram.

Jämlik verksamhet

Mänskliga rättigheter är både mål och medel för en bra och jämlik verksamhet. I vårt dagliga arbete utgår vi från de sex rättighetsprinciperna – icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar – för att säkra det rättighetsbaserade arbetet.

För att kunna bedriva en jämlik verksamhet behöver vi vara medvetna om hur normer påverkar oss och vilka normer som kan riskera att leda till ett begränsande förhållningssätt. Ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv behöver finnas med i beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av olika processer. Genom att arbeta med integrering av dessa perspektiv säkrar vi att jämställdhetsarbetet blir en del av det ordinarie arbetet.

I vårt arbete med hbtqi-personers rättigheter ingår att ingen ska uppleva sig kränkt eller missförstådd i mötet med vården eller regionens andra verksamheter på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet/könsuttryck. Vidare ska alla känna sig välkomna att arbeta inom vår organisation, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck.

Vi har antagit mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter, i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Tillgänglighet är ett prioriterat utvecklingsområde för vårt arbete med jämlik verksamhet. I arbetet utgår vi från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kunskap om barn och ungas rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar av organisationen. Genom ett årligt barnbokslut ges alla verksamheter möjlighet att på ett övergripande sätt redovisa barnrättsarbetet inom den egna verksamheten. Syftet är att säkerställa barnperspektivet inom organisationen. Region Jönköpings län arbetar även utifrån FN:s barnkonvention som bland annat innebär att vi alltid ska göra barnkonsekvensanalyser inför beslut som berör barn. Detta är ett

område som behöver utvecklas ytterligare.

Vi ska aktivt stötta jämställdhets- och demokratiarbetet inom ideell sektor/civilsamhälle, samtidigt som vi tydligt ska följa upp ekonomiskt stöd till verksamheter. De företag och institutioner som utövar sin verksamhet på uppdrag av oss ska också arbeta för jämställdhet och jämlikhet på sin arbetsplats.

Enklare vardag för invånare och medarbetare

Ett viktigt strategiskt mål för Region Jönköpings län är att göra vardagen enklare för både invånare och medarbetare. För att lyckas med det behöver arbetssätt och digitala tjänster utvecklas i samarbete med andra aktörer.

Digitalisering för en hållbar verksamhet

Samhället blir allt mer digitalt och invånarnas förväntningar på enkla och smidiga tjänster ökar. Samtidigt blir befolkningen äldre, vilket gör att färre personer i arbetsför ålder behöver stödja fler som behöver välfärdstjänster. Digitalisering är en nyckel till att möta dessa utmaningar. Vi vill att våra digitala tjänster ska vara moderna och lika väl utvecklade som i andra samhällssektorer. De ska göra vardagen enklare för invånare och förbättra arbetsmiljön för våra medarbetare. Alla invånare som har möjlighet att använda digitala tjänster ska få tillgång till enkla och sammanhållna lösningar – oavsett om de är patienter, kulturkonsumenter eller resenärer. Samtidigt ska de som inte kan eller vill använda digitala tjänster få den service de behöver på andra sätt.

För att utveckla bra digitala tjänster behöver vi

- samordna och hantera data på ett effektivt sätt
- integrera nya system och tjänster på ett smart sätt
- utveckla processer som fungerar tillsammans
- använda enhetliga begrepp och termer både regionalt och nationellt.

Digital kompetens ska vara en självklar del av vår organisation. Alla medarbetare behöver ha grundläggande digital kunskap, och vi behöver också spetskompetens inom områden som AI, molnlagring, maskininlärning och datasäkerhet.

Förutom att förbättra dagens digitala tjänster måste vi hitta nya lösningar på framtidens utmaningar. Det innebär att vi behöver samarbeta med viktiga digitaliseringspartners både i Sverige och internationellt. Vår utveckling ska alltid utgå från invånarnas och medarbetarnas behov. Genom att samarbeta med patienter, resenärer och kulturkonsumenter kan vi skapa tjänster som verkligen gör nytta.

Digitalisering för bättre service och arbetsmiljö

Digitalisering ska hjälpa oss att

- skapa bättre service för invånare
- underlätta arbetet för våra medarbetare
- göra det enklare att kommunicera och samarbeta.

Genom att automatisera vissa arbetsuppgifter kan vi frigöra tid för det mänskliga mötet där det verkligen behövs. För att lyckas måste vi utveckla våra processer och jobba smartare tillsammans. Vi fortsätter att arbeta med Rätt Använd Kompetens (RAK) samtidigt som vi digitaliserar verksamheten. En del arbetsuppgifter kommer att försvinna, medan nya roller skapas.

En trygg och användarvänlig digital miljö

Många av våra tjänster sträcker sig över flera verksamhetsområden och ibland även mellan olika huvudmän. För att skapa effektiva digitala lösningar måste vi

- lagra data på ett sätt som gör den lättillgänglig
- utveckla sammanhållna planer för verksamhetsutveckling
- bygga digitala tjänster som invånarna har förtroende för och kan ta del av
- se till att våra medarbetare känner sig trygga och kompetenta i att använda digitala verktyg.

För att digitaliseringen ska bli en naturlig del av verksamheten behöver vi satsa på utbildning och utveckling. Det krävs både grundläggande digital kompetens för alla medarbetare och spetskompetens

inom vissa områden.

Data kommer att spela en allt viktigare roll i vår verksamhet. Vi behöver effektiva system för att hantera och använda data, både i dagliga beslut och för långsiktig planering. Att dela data med våra samarbetspartners blir också viktigare i takt med att lagstiftningen möjliggör det.

Kommunikation som verktyg för målpuppfyllelse

Med kommunikation som strategiskt verktyg arbetar vi tillsammans med invånaren i fokus för att förverkliga Region Jönköpings läns mål och visionen om ett bra liv i en attraktiv region. God kommunikation bygger på vår förmåga att ta reda på och förstå vad länsinvånare, medarbetare, samarbetspartners och andra intressenter behöver och vill veta. Kommunikationen ska vara målgruppsanpassad och tillgänglig och alltid utgå från varje enskild målgrupps behov och förutsättningar.

Kommunikationen ska skapa förutsättningar för delaktighet, transparens och trovärdighet mellan chefer och medarbetare och i mötet med kunder och intressenter. Den ska bidra till att öka invånarnas kunskap om Region Jönköpings län och våra erbjudanden och ge möjlighet till insyn och delaktighet. Kommunikationen ska vara en möjliggörare i att engagera medarbetarna i organisationens och arbetsplatsens uppdrag, strategier och mål samt stödja utveckling och ständiga förbättringar. Kommunikationen bidrar till att stärka organisationskulturen och att forma varumärket Region Jönköpings län.

Ett tydligt kommunikationssystem ska skapa förutsägbarhet och trygghet kring olika kommunikationsinsatser och kanalers syfte, innehåll och användning. Region Jönköpings län ska arbeta för att vara en kommunikativ organisation, både inom organisationen och utanför. Kommunikationen ska bidra till en tydlig riktning för verksamheten och till kommunikativa ledare som har kunskap om sitt kommunikationsansvar och förmågan att omsätta det i handling. Chefer och ledare är den viktigaste kanalen i kommunikationen med medarbetarna, och medarbetarna är de bästa ambassadörerna i dialogen med invånare, samarbetspartners och kollegor.

En väl fungerande kommunikation är avgörande för att Region Jönköping län ska arbeta i enlighet med uppdragen och ska tillämpas som verktyg och stöd för att nå uppsatta mål på både kort och lång sikt.

Bästa möjliga kvalitet

Region Jönköpings län ska arbeta för bästa möjliga kvalitet inom all verksamhet. För att nå detta krävs att vi arbetar hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande, och att vi ska ha en säker verksamhet i alla delar. Vi behöver även ha ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer, samt utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder.

En global region

Jönköpings läns strategiska läge, den internationellt profilerade högskolan och den ökande globaliseringen skapar förutsättningar för länet att bli en långsiktig hållbar och innovativ tillväxtregion. När beroendet av omvärlden ökar och en del av de politiska besluten fattas på europeisk nivå, blir det internationella arbetet en förutsättning för att skapa en långsiktig regional utveckling. Detta är bakgrunden till Region Jönköpings läns internationella policy. Den slår fast att vårt internationella arbete ska främja den regionala utvecklingen och våra olika verksamheter. Genom våra kunskaper och nätverk är vi en resurs för länet vad gäller EU-finansiering och projektstöd.

Territoriell strategisk planering

Regionen arbetar med att ta fram kunskapsunderlag och arbetssätt som främjar analyser och samverkan på flera nivåer kring de utmaningar och lösningar som är viktigt för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Rumsliga perspektiv på länets utveckling gör att länets strategier kan sättas i ett större sammanhang, vilket i sin tur ger förutsättningar för bättre samsyn och tydlighet kring långsiktiga prioriteringar och mål.

Säker verksamhet

Sverige genomför nu den största förstärkningen av totalförsvaret sedan kalla kriget. Ett starkt svenskt

totalförsvar bidrar till både Sveriges och Natos säkerhet. För Region Jönköpings län innebär detta att organisationen ska säkerställa att de viktigaste samhällsfunktionerna fungerar även under kris och krig. Region Jönköpings län har också en viktig roll i att stödja det militära försvaret, bland annat genom en civil hälso- och sjukvård.

För att stärka vår beredskap pågår ett omfattande arbete med att utveckla Region Jönköpings läns förmåga att hantera fredstida kriser och ytterst krig. Parallellt kartläggs och analyseras vilken verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap. Andra prioriterade områden inkluderar samverkan och ledning, utbildning och övning, kapaciteten att omhänderta ett stort antal skadade och sjuka samt försörjningsberedskap.

Arbete pågår även med att stärka allmän säkerhet, och för det krävs ett nära samarbete med regionala aktörer och näringslivet. Ett viktigt område för att skapa en robust beredskap och förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet, även under kritiska förhållanden, är Region Jönköpings läns lokaler som behöver vara anpassade för de krav som ställs.

Hållbar upphandling

Upphandling är en strategiskt viktig fråga för Region Jönköpings län. En bra process för upphandling av varor och tjänster har stor betydelse för verksamhetens effektivitet. Region Jönköpings län är i många fall en stor kund och kan genom upphandlingar påverka utbudet på marknaden i en hållbar riktning. Sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställs i prioriterade upphandlingar. Region Jönköpings län ställer sig positiv till samverkan med länets kommuner när det gäller gemensamma upphandlingar, för att skapa klokt resursutnyttjande och bättre service till länsinvånarna.

Kraven har höjts och ett bredare perspektiv har tagits kring socialt ansvarstagande, bland annat för att ge fler människor möjlighet att delta och bidra i samhället/alternativt för att ge personer långt ifrån arbetsmarknaden en väg in i arbete.

Vid upphandlingar ges förutsättningar för innovationer och innovationsvänliga lösningar. Region Jönköpings län ska möjliggöra för små och medelstora aktörer, inte minst på landsbygden, samt den idéburna sektorn att konkurrera om Region Jönköpings län avtal när det är relevant.

Cirkulära materialflöden och resurseffektivitet

Region Jönköpings län ska möjliggöra en hållbar tillväxt och resurseffektivitet utifrån ett helhetsperspektiv samt bidra till cirkulär ekonomi där returflöden skapas och material tas tillvara. Andelen cirkulära materialflöden ska öka, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka. Att minska användningen av förbrukningsartiklar är prioriterat av miljömässiga skäl och vägledning finns för att så långt som möjligt använda flergångsmaterial och i övrigt använda rätt förbrukningsmaterial vid rätt tillfälle.

Hållbara matvanor

Region Jönköpings län bidrar till bland annat regionala livsmedelsstrategin genom att som vårdgivare, arbetsgivare och utbildare förenkla möjligheterna att göra hälsosamma och miljömedvetna matval.

Hållbara resor och transporter

Miljöpåverkan av Region Jönköpings läns transporter ska minska och transportsystemet ska vara resurseffektivt. Miljöpåverkan från privata resor till vårdinrättningar och medarbetares resor till och från arbetet står för en betydande del av vår totala miljöpåverkan. Privata resor till vårdinrättningar ska minska genom digitala och samordnade vårdmöten och erbjuda hållbara resealternativ. Region Jönköpings län ska även erbjuda medarbetare möjligheten att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling. Även miljöpåverkan från tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, ska minska. Region Jönköpings län har antagit Fossilfritt Sveriges transportutmaning med målet att köpta och utförda transporter ska vara fossilfria år 2030.

Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Region Jönköpings län har även som strategiskt mål att vara en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion. Det betyder att vi behöver arbeta innovationsstödjande och ha en tillgänglig, säker och hållbar infrastruktur.

Hållbar utveckling

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen ska vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla de tre dimensionerna – miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet – och säkerställa att de tre dimensionerna hela tiden samverkar.

Ett miljömässigt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi använder planetens resurser. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och arbeta för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader - helt enkelt ett samhälle där människors lika värde står i centrum. Det kräver att människor känner tillit och förtroende gentemot varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi arbetar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Bäst på att förbättra och förnya

Region Jönköpings län arbetar för att nå det strategiska målet att vara bäst på att förbättra och förnya. Det kräver att vi arbetar både med förbättringskunskap, professionell kunskap och forskning.

Innovation, forskning och utveckling

Forskning, utveckling och innovation ingår i sjukvårdens uppdrag. I takt med de förändringar som sker i omvärlden ska Region Jönköpings län stärka och förnya verksamheten för attraktivitet och tillväxt för att nå bättre folkhälsa och bättre vård. Utgångspunkten är att arbeta med det som skapar värde för invånarna inom hälso- och sjukvård och regional utveckling.

En integrerad klinisk forskning är en nödvändig förutsättning för en kunskapsbaserad, jämlik och högkvalitativ hälso- och sjukvård. Region Jönköpings län stärker den kliniska forskningen genom att stödja regionens forskande medarbetare och forskningsinfrastruktur såsom universitetssjukvårdsenheter, Jönköping Academy och biobanken. Effektivare och mer rättssäkra forskningsprocesser för uttag av hälsodata och vävnadsprover ger bättre tillgång till prov och data, och skapar förutsättningar för bättre forskningskvalitet. Regionen stödjer ansökningar för ett nytt forskningsområde och en ny tandläkarutbildning vid Jönköpings University.

Behovet av utveckling, innovation, effektiviseringar och medarbetarnas möjligheter att bidra till förnyelse av service och teknologi är stort. Stärkt innovationskraft och förmåga till innovation är viktigt för region Jönköpings läns verksamheter. Att ge medarbetare rätt förutsättningar för det här stärker långsiktigt Region Jönköpings län som arbetsgivare och leder till att vi kan öka takten i förnyelsearbetet. För att stödja detta har Region Jönköpings län inrättat en innovationsplattform. Innovation är nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Värdet för våra invånare uppstår då insikter och idéer omsätts i praktiken och nyttiggörs. Det värde som skapas kan anta många former – ekonomiska, sociala eller miljömässiga.

Genom en strukturerad innovationsprocess och stödresurser kopplade till arbetet har därför medarbetare möjlighet att föreslå och själv utveckla innovationer. Innovationsplattformen har etablerad samverkan med partners som kommuner, myndigheter, näringsliv och universitet för att säkra nyttiggörandet och för att stärka innovationskraft och förmåga i hälso- och sjukvården. Modeller och metoder för arbetet är under utveckling, liksom framtagandet av nödvändiga utbildningssatsningar.

Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser

För att Region Jönköpings län ska utvecklas till att vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplats, behövs rätt kompetens och bemanning. Medarbetarna behöver ha en bra arbetsmiljö och förutsättningar för god hälsa. De ska också kunna vara delaktiga och kreativa i utvecklingen av verksamheten och arbetsplatsen.

En förutsättning för en framgångsrik organisation är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling.

Vårt mål är att vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare och tillsammans skapar vi Sveriges bästa arbetsplats för att kunna erbjuda och bedriva en verksamhet med högsta kvalitet. För att långsiktigt kunna säkerställa kompetensförsörjning och vara en attraktiv arbetsgivare, är en god arbetsmiljö och möjlighet till kompetensutveckling avgörande. Det gäller både för rekrytering och för att behålla viktig kompetens. Alla medarbetare ska ha ett hållbart arbetsliv och möjlighet att påverka sin arbetsmiljö samt ha möjlighet att utvecklas. Medarbetarna är organisationens främsta och viktigaste resurs.

Region Jönköpings län ska vara en god förebild för andra arbetsgivare och lyhörd gentemot medarbetarna. I arbetet med ständiga förbättringar och klok resursanvändning krävs en öppenhet för nya arbetssätt och delaktiga medarbetare med möjlighet till inflytande. Kompetensförsörjning och en aktiv personalpolitik är och kommer fortsatt vara en av de strategiskt viktigaste frågorna för utvecklingen av Region Jönköpings län.

Vägen till Sveriges bästa arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser går genom att lyckas med de framgångsfaktorer som uttalats i balanced scorecards medarbetarperspektiv: rätt kompetens och bemanning, god arbetsmiljö och hälsa samt främja kreativitet och delaktighet. För detta behövs arbetssätt som säkerställer att vi når ambitionen. Under de senaste åren har därför ett antal regiongemensamma arbetssätt fastslagits. Arbetssätten utgår från forskning och goda exempel på tillämpning. Att de fullt ut tillämpas i hela verksamheten är avgörande för att vi ska leva upp till ambitionen, liksom arbetet med att stärka chefers förutsättning till ett nära ledarskap och verksamhetsutveckling tillsammans med medarbetarna.

Kompetensplanering är vårt gemensamma arbetssätt för hur vi säkerställer att de resurser vi har möter invånarnas behov idag och i framtiden. *De åtta friskfaktorererna* som baseras på forskning, är vårt gemensamma arbetssätt för hur vi skapar god arbetsmiljö och hälsa. *Vår värdegrund, organisationskultur och ett hållbart ledarskap* är våra gemensamma arbetssätt för att skapa kreativitet och delaktighet. Arbetssätten ska tillämpas och följas upp systematiskt och på alla Region Jönköpings läns arbetsplatser.

Våra medarbetare i siffror

Verksamheten utförs dels i egen regi, dels av privata aktörer. Region Jönköpings läns planering och åtgärder har betydelse för hela verksamheten. Detta avsnitt handlar om medarbetare anställda i Region Jönköpings län.

Vid utgången av 2024 hade Region Jönköpings län 11 783 anställda. Av dem var 11 189 tillsvidareanställda och 594 visstidsanställda. Utöver dessa avlönades motsvarande 304 årsarbetare med timlön under 2024 (tabell X, sidan X).

Region Jönköpings län mäter även antal anställda uttryckt i faktiska årsarbetare, som visar hur många årsarbetare som varit i tjänst i genomsnitt under året. Hänsyn tas i den beräkningen till både tjänstgöringsgrad och frånvaro. Förändring av faktiska årsarbetare kan bero både på fler anställda årsarbetare men också på förändringar i frånvaron (fler eller färre i tjänst). I genomsnitt har antalet faktiska årsarbetare ökat med 279 för hela Region Jönköpings län under 2024 jämfört med 2023. Fördelning och utveckling inom Region Jönköpings läns personalgrupper mätt i faktiska årsarbetare framgår av tabell X, sidan X.

Även om antalet medarbetare i Region Jönköpings län totalt sett har ökat finns det utmaningar. Förutsättningarna att kunna rekrytera och behålla personal kan skilja mellan olika verksamheter och geografiska områden.

Sjukfrånvaron förändras vanligen på ett regelbundet sätt över tid (figur XX, sidan X). Under åren 2020-2022 var sjukfrånvaron något förhöjd beroende på pandemin och Folkhälsomyndighetens rekommendationer att stanna hemma vid minsta symptom. Region Jönköpings läns sjukfrånvaro ligger på en nivå som är under riksgenomsnittet jämfört med andra regioner. Detta är en förbättring jämfört med de senaste åren då sjukfrånvaron varit i nivå med riksgenomsnittet.

Under 2024 var personalomsättningen 7,4 procent. 817 medarbetare slutade sin anställning varav 215 gick i pension. Under samma period tillsvidareanställdes 1 028 medarbetare (figur XX, sidan X).

Tabell XX Anställda inom Region Jönköpings län

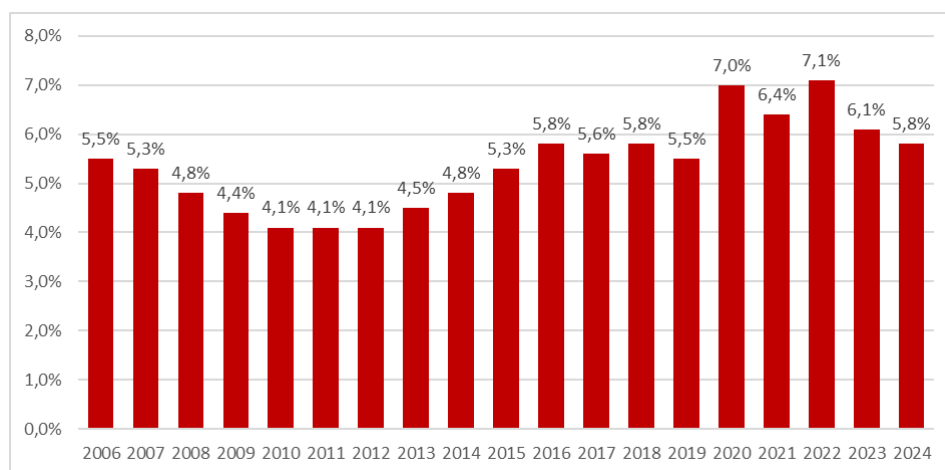
Anställningsform	Kön	Heltid	Deltid	Totalt	Andel heltidsanställda
Antal anställda tillsvidare	Kvinnor	7 722	1 244	8 966	86 %
	Män	2 111	112	2 223	95 %
Antal anställda visstid	Kvinnor	366	67	433	85 %
	Män	145	16	161	90 %
Totalt antal anställda		10 344	1 439	11 783	88 %

Tabell XX Yrkesgrupper inom Region Jönköpings län

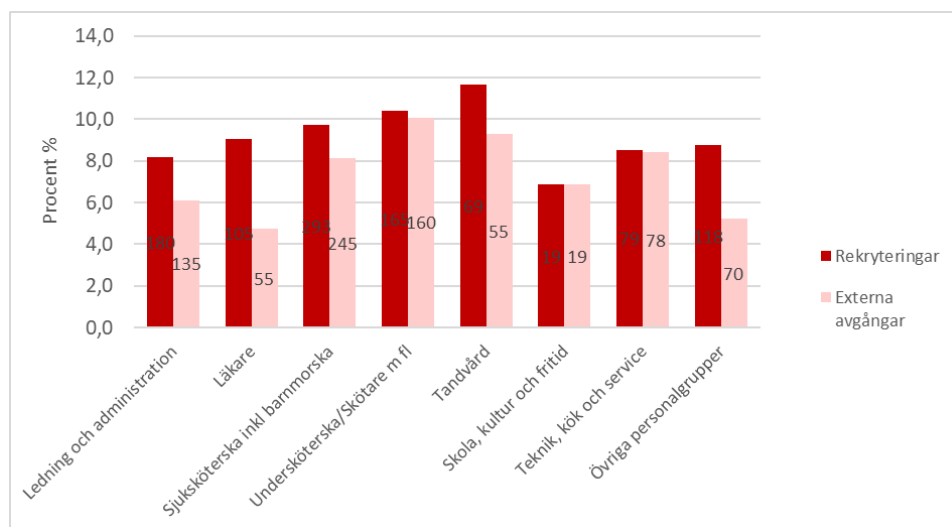
Yrkesgrupp	Faktiska årsarbetare 2022	Faktiska årsarbetare 2023	Faktiska årsarbetare 2024
Ledning och administration	1 914	1 990	2 044
Läkare	1 144	1 163	1 202
Sjuksköterskor (inklusive barnmorskor)	2 360	2 393	2 469
Undersköterska/Skötare med flera	1 362	1 400	1 424
Tandvård	475	483	504
Skola, kultur och fritid	266	259	253
Teknik, kök och service	834	8 63	882
Övriga personalgrupper	1 044	1 098	1 148
Summa	9 397	9 648	9 928

Figur XX Den totala sjukfrånvarotiden, ackumulerad under året, som andel (%) av den tillgängliga ordinarie arbetstiden

Ska layoutas till den tryckta budgeten

Figur XX Personalomsättning och antal externa avgångar/rekryteringar inom Region Jönköpings län 2024 (antalet avgångar/rekryteringar står angivet i staplarna)
Ska layouts till den tryckta budgeten

Rätt kompetens och bemanning

Samhällets kompetensutmaning är en av de viktigaste frågorna för kommuner och regioner i Sverige. För att räkna till för invånarnas behov, både nu och i framtiden, behöver vi arbeta med långsiktiga åtgärder och samarbeta – både inom hela organisationen och med andra aktörer, till exempel länets kommuner.

Kompetensplanering är Region Jönköpings läns gemensamma arbetssätt för hur vi säkerställer att de resurser vi har idag möter verksamhetens behov. Med stöd av processen för kompetensplanering analyserar alla chefer sitt behov på kort och lång sikt och genomför åtgärder för att säkra sitt kompetensbehov. Det innebär att hitta andra lösningar på kompetensutmaningar genom förändrade arbetssätt, behålla och utveckla befintlig personal men också att identifiera framtida rekryteringsbehov.

Arbetet med att identifiera och använda rätt kompetens är centralt på varje nivå och del av organisationen. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens och där de gör mest nytta är en förutsättning för kvalitet och resurseffektivitet.

Region Jönköpings län behöver ständigt attrahera och rekrytera nya medarbetare för att våra verksamheter ska kunna utföra sina uppdrag. Under ett år söker cirka 30 000 kandidater jobb i Region Jönköpings län och cirka 1 000 nya medarbetare tillsvidareanställs varje år. En välfungerande rekryteringsprocess och ett bra bemötande av alla arbetssökande är en viktig del i strategin för att trygga kompetensförsörjningen och skapa ett starkt arbetsgivarvarumärke.

Region Jönköpings län driver en lönepolitik inriktad mot konkurrenskraftiga löner som kan hävda sig på marknaden. Lönebildningen ska stimulera till ökat engagemang och utveckling av verksamhetens produktivitet och kvalitet. Våra kollektivavtal och riktlinjer för lönebildning i Region Jönköpings län ger förutsättningarna för arbetet.

Region Jönköpings län fortsätter arbetet med att minska kostnaderna för hyrbemanning och ska under mandatperioden arbeta för att minska kostnaderna av hyrbemanning till 1 procent av lönekostnaderna. I verksamheternas kompetensplaner ska framgå vilka åtgärder som genomförs för att säkra kompetensförsörjningen och minska beroendet av hyrbemanning.

Kännetecknande för oss som attraktiv arbetsgivare är utbudet av intressanta, utmanande och meningsfulla arbetsuppgifter, och utvecklande yrken som skapar värde för invånarna i länet. En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en behöver därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om hur resultat ska uppnås. För Region Jönköping län som arbetsgivare är det viktigt att medarbetarna känner att de har intressanta och viktiga arbetsuppgifter

oavsett var i organisationen de arbetar.

Att alla medarbetare ges möjlighet till relevant och kontinuerlig kompetensutveckling är centralt för att ständigt förbättra och på bästa sätt bedriva verksamhet för de vi är till för. Genom att utveckla och tydliggöra utvecklingsmöjligheter för olika yrken ges medarbetare en möjlighet att utveckla både sig själva och verksamheten.

Verksamhetens behov, regelbundna medarbetarsamtal och individuella kompetensutvecklingsplaner ligger till grund för att utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som verksamheten i sin helhet. Chefen ska, tillsammans med sina medarbetare, på ett individuellt och metodiskt sätt arbeta med kompetensutveckling utifrån verksamhetens nuvarande och framtida behov samt den enskildes och yrkesgruppernas olika förutsättningar.

En god arbetsmiljö och hälsa

Medarbetarskapet bygger på bra samarbete mellan kollegor, medarbetare och chefer i det dagliga arbetet. Det är allas gemensamma ansvar att bidra till god arbetsmiljö och god kommunikation.

De åtta friskfaktorer som Region Jönköping läns gemensamma arbetssätt för hur vi systematiskt skapar en god arbetsmiljö och hälsa. Friskfaktorer som sammanfattar de förutsättningar som forskning visar behöver finnas på en arbetsplats för att medarbetarna ska må bra, utvecklas, prestera bra och trivas.

En god och hållbar arbetsmiljö uppnås genom ett gemensamt arbete på arbetsplatsen kring den verksamhet som bedrivs där och de arbetsmiljöfrågor som är kopplade till denna. Genom att tillämpa den vägledning som friskfaktorerna ger kring arbetsmiljöfrågorna säkerställs att inga viktiga aspekter kring verksamheten och arbetsmiljön tappas bort.

Region Jönköpings län ska arbeta för en jämlik grundbemanning inom hälso- och sjukvården, där resurser och arbetsvillkor fördelas rättvist. Målet är att skapa ett hållbart arbetsliv för alla medarbetare. Genom att arbeta med friskfaktorer, uppmuntra heltid och stödja ett längre arbetsliv, tar vi tillvara på den kompetens och kapacitet som finns bland våra medarbetare och minskar behovet av nyrekrytering. Heltidsarbete bidrar till att möta framtida utmaningar, göra organisationen mer attraktiv och minska rekryteringskostnader, samtidigt som jämställdheten ökar. Medarbetarna ska kunna påverka sina arbetstider utifrån verksamhetens behov.

Arbetet med aktiva åtgärder och det interna sociala hållbarhetsarbetet för lika rättigheter och möjligheter ingår som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Varje arbetsplats ska arbeta mot målet att skapa arbetsmiljöer som är tillgängliga och inkluderande för alla.

Främjar kreativitet och delaktighet

Genom ledare som är tillgängliga, tydliggör mål, inspirerar och visar vägen skapas en kultur som främjar jämlikhet, kreativitet, innovation och ständiga förbättringar. Ett framgångsrikt chefskap vilar på Region Jönköpings läns ledningsstrategier och är en nyckel till att skapa en attraktiv arbetsplats. Med fokus på invånarnas behov verkar chefen för verksamhetens resultat och utveckling, medarbetares kompetensutveckling, arbetstillfredsställelse och leder det systematiska förbättringsarbetet.

Chefer behöver få rätt förutsättningar för att kunna utöva ett närvarande, tillitsfullt och engagerat ledarskap och nå verksamhetens uppsatta mål. Samlad forskning visar tydligt att arbetsgruppens storlek påverkar både de anställdas arbetsmiljö och kvaliteten på verksamheten. Genom ett rimligt antal medarbetare per chef, en gemensam bild av vad som förväntas av chefer och hur stödet kring chefen ska se ut skapas förutsättningar för ett nära och tillitsfullt ledarskap. Regiongemensamma program och utbildningar kring chefs- och ledarskap är en viktig förutsättning för att kunna leda det systematiska förbättringsarbetet.

Medarbetares delaktighet och engagemang är grunden för att utveckla verksamhetens arbetssätt och dess kvalitet. Grundläggande för att uppnå detta är delaktighet på alla nivåer samt tillit mellan ledare och medarbetare. Genom en gemensam värdegrund skapas en kultur som utvecklar medarbetarengagemang och främjar kreativitet och delaktighet i hela verksamheten. Styrdokumentet *Att vara medarbetare och ledare* i Region Jönköpings län ger förutsättningarna för varje arbetsplats

lokala kulturarbete.

God och hållbar hushållning

Inom Region Jönköpings län är en god och hållbar hushållning ett viktigt strategiskt mål. För att nå målet arbetar alla för en kostnadseffektiv verksamhet.

Utgångspunkten för styrningen är kommunallagens krav på god hushållning, både ur ett verksamhetsperspektiv (ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet) och ur ett finansiellt perspektiv (långsiktig och uthållig finansiering). God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att även i framtiden ge invånarna i Region Jönköpings län en god hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Verksamhetsmål inom hälso- och sjukvård och regional utveckling ska uppnås med lägsta möjliga resursinsats. För en bra styrprocess krävs att olika verksamhetsnivåers mål, resurstilldelning och resultat är tydliga, i såväl planering som genomförande och uppföljning. En ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet uppnås genom god måluppfyllelse där tjänsten producerats med en hög produktivitet. Kvalitet är Region Jönköpings läns strategi inom alla områden. Genom att prioritera, förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet frigörs resurser och medel till utveckling för nya områden och åtaganden.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunder och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Kunder är de som vår verksamhet ytterst finns till för: ”Esther med närstående”: invånare, deltagare, elever, patienter, besökare, resenärer, brukare etc.

Interna kunder: Kunder inom vår egen organisation

Intressenter: Samarbetspartners, företag, kommuner, andra regioner, privata vårdgivare, leverantörer etc.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: God och jämlik hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Analysera gapen utifrån den reviderade CEMR- deklarationen.	Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen) är ett verktyg för kommuner och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i all verksamhet. Deklarationen som antogs 2006, uppdaterades i december 2022 framför allt med nio nya artiklar inom sakområden som tidigare täcktes otillräckligt eller inte alls.
Öka kunskap och medvetenhet om jämlikhet och social hållbarhet.	Region Jönköpings läns välfärdstjänster ska vara tillgängliga för alla, ingen invånare ska lämnas utanför.
Erbjuda utbildning om rättigheter och möjligheter till inflytande.	Utveckla arbetet med de fem nationella minoriteternas rättigheter, inklusive uppdraget som finskt förvaltningsområde
Ge möjlighet till praktik och erbjuda arbetstillfällen med låg tröskel.	Ge länsinvånare som står långt ifrån arbete idag möjlighet att bidra med sin kompetens. Detta är en del av arbetet med rätt använd kompetens (RAK).

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, identifierar grundorsaker till problem och medverkar till att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster

Uppdrag	Beskrivning
Erbjuda digitala tjänster som en del av verksamheternas ordinarie utbud.	Erbjuda digitala tjänster som gör att invånarna på ett enkelt sätt kan nå och använda våra tjänster på liknande sätt som andra tjänster i samhället.
Fasa ut mindre värdeskapande arbetssätt.	Att aktivt arbeta med att fasa ut mindre värdeskapande arbetssätt i Region Jönköping läns verksamheter.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Säker verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Stärka Region Jönköpings läns förmåga vid fredstida kriser och ytterst krig.	Stärka Region Jönköpings läns förmåga att hantera fredstida kriser och ytterst krig genom att planera och genomföra kompetensutveckling, utbildningar och övningar. Säkerställa en god samverkans- och ledningsförmåga vid alla typer av störningar samt förbättra kapaciteten för omhändertagande av ett stort antal skadade och sjuka i kris- och krigssituationer.
Säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas i minst tre månader vid allvarliga störningar i samhällets funktionalitet.	Säkerställa en robust och uthållig försörjningsberedskap samt fastigheter och lokaler som möter både akuta och långsiktiga behov vid fredstida kriser och ytterst krig. Genomföra en fördjupad risk- och sårbarhetsanalys med efterföljande kontinuitetsplanering för att möjliggöra att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas vid störningar.
Utveckla och förstärka arbetet för att motverka välfärdsbrott	SKR definierar välfärdsbrottslighet som: ”När en extern aktör – företag eller privatperson – otilbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.” Utifrån ett uppdrag från regionstyrelsen 2023, pågår under 2025 kartläggning och inventering av det arbete som redan görs. Detta arbete utvecklas under 2026.

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Minska vår miljöpåverkan.	Den direkt påverkbara miljöpåverkan från till exempel kollektivtrafik, el och värme till fastigheter, jordbruk, medicinska gaser, tjänsteresor med egna fordon, samt godstransporter ska minska mellan 2019 och 2025.

Uppdrag	Beskrivning
	Vi ska erbjuda våra medarbetare hållbara resealternativ för arbetspendling och vi ska erbjuda patienter hållbara resealternativ till vårdinrättningar.
Utveckla cirkulära materialflöden och minska mängden avfall.	Andelen cirkulära materialflöden ska öka, avfallsmängden ska minska och återvinningen ska öka. Detta bland annat genom att öka materialåtervinningen av vårt avfall, minska användningen av engångsprodukter samt minimera matsvinn.
Utveckla ett hållbart byggande med sund inom- och utomhusmiljö.	Utveckla byggprocessen så att miljöpåverkan tydligare beaktas i tidiga skeden, bland annat genom ökat inslag av trä och andra miljösmarta konstruktioner. Nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för miljöbyggnad silver.
Utveckla miljökrav och sociala krav inklusive uppföljning i upphandlingar.	För miljökrav ska livscykelperspektivet guida oss i val av produkter. Region Jönköpings län har antagit Fossilfritt Sveriges transportutmaning med målet att både köpta och utförda transporter ska vara fossilfria år 2030. Inom den sociala dimensionen ställer Region Jönköpings län krav på kollektivavtalsliknande villkor i upphandlingar inom riskbranscher. En god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor ska även omfatta personal i upphandlad verksamhet. Region Jönköpings län ställer sig positiv till samverkan med länets kommuner när det gäller gemensamma upphandlingar där det kan skapa klokt resursutnyttjande och bättre service till länsinvånarna.
Främja hälsosamma matvanor med minskad miljöpåverkan.	Uppmärksamma invånare på betydelsen av hälsosamma matvanor för att förebygga vanliga folksjukdomar, samt belysa hur hälsosamma matvanor stämmer överens med hållbara matvanor ur ett miljöperspektiv. Vid inköp av livsmedel ska i första hand väljas livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav och som är ekologiskt producerade, i andra hand livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav, i tredje hand livsmedel som är ekologiskt producerade och i sista hand konventionellt producerade livsmedel. Bland livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav bör vi prioritera livsmedel producerade i länet.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Köpt energi (kWh/m2)	145 kWh/m2	142 kWh/m2	140 kWh/m2	Tertial
 Andel svenskproducerat kött, mejeriprodukter och ägg	0,124 ton koldioxid/årsarbetare	0,121 ton koldioxid/årsarbetare	0,115 ton koldioxid/årsarbetare	År
	95 %	84 %	80 %	Tertial

Framgångsfaktorer: Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder

Uppdrag	Beskrivning
Integrera EU-frågor i ordinarie planerings-, lednings- och uppföljningsarbete.	Region Jönköpings län ska se EU-frågor och EU-finansiering som en integrerad del (den fjärde nivån) i Region Jönköping läns arbete.

Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

En verksamhet som är framgångsrik och hållbar över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer får ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Professionell kunskap

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla verksamhets- och ledarutvecklingsprogram för att inkludera deltagare från länets kommuner.	Erbjuda kompetensutveckling för Region Jönköpings län och kommuner i samverkan, praktisk träning och teoretisk bas.
Region Jönköpings län ska kunna bidra med lärarresurser i Jönköping Universitys tandläkarutbildning.	Säkerställ relevant nivå på ST-tjänstgöring av tandläkare. Stimulera forskning för såväl allmäntandläkare som specialisttandläkare.

Medarbetare

Involvera motiverade medarbetare

En förutsättning för en framgångsrik organisation är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling

Strategiska mål: Sveriges bästa offentliga arbetsgivare med Sveriges bästa arbetsplatser

Framgångsfaktorer: Rätt kompetens och bemanning

Uppdrag	Beskrivning
Strategisk kompetensplanering.	Kompetensplanering är Region Jönköpings läns gemensamma arbetssätt för att ta reda på om de resurser som finns möter invånarnas behov idag och i framtiden. Med utgångspunkt i analysen arbetar chefer och verksamheter på olika nivåer i organisationen med aktiviteter och åtgärder för att möta kompetensbehovet på lång och kort sikt.
Kompetensutveckling hela arbetslivet.	Att alla medarbetare ges möjlighet till relevant och kontinuerlig kompetensutveckling är centralt för att förbättra och på bästa sätt bedriva verksamhet för de vi är till för. Chefen ska, tillsammans med sina medarbetare, på ett individuellt och metodiskt sätt arbeta med kompetensutveckling utifrån de behov som framkommer i verksamhetens kompetensplan, samt utifrån den enskildes och yrkesgruppernas olika förutsättningar.
Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska, där det är möjligt på ett	Bra och välfungerande vårdnära servicetjänster är viktiga delar för att verksamheterna ska fungera. Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska, där det är möjligt, på ett kostnadseffektivt sätt flyttas över till servicepersonal och

Uppdrag	Beskrivning
kostnadseffektivt sätt, flyttas över till servicepersonal.	därmed ge förutsättningar för en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt. Goda exempel från bland annat Region Skåne med en uppgiftsväxling till servicevårdar tas också till vara i arbetet.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Faktiska årsarbetare		9 650	9 928	Månad
 Kostnad för bemanningsföretag (hyrkostnad som andel av egna personalkostnader)	2 %	5 %	3,4 %	Månad
 Personalomsättning (andel externa avgångar exkl pension) under de senaste 12 månaderna	5 %	6,4 %	5,3 %	Tertial

Framgångsfaktorer: En god arbetsmiljö och hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Ett systematiskt arbetsmiljöarbete med utgångspunkt i friskfaktorer.	De åtta friskfaktorerna är Region Jönköping läns gemensamma arbetssätt för hur vi systematiskt skapar en god arbetsmiljö och hälsa. Friskfaktorerna sammanfattar de förutsättningar som forskning visar behöver finnas på en arbetsplats för att medarbetarna ska må bra, utvecklas, prestera bra och trivas. Arbetet med friskfaktorerna sker på alla nivåer i organisationen: arbetsplats, klinik/område, verksamhetsområde, övergripande nivå. Friskfaktorerna ska bli en integrerad del av det dagliga arbetet för att förbättra arbetsmiljön. Mål och mätetal, som resultat från undersökningar om arbetsmiljön, sjukfrånvaro och personalomsättning, ska följas upp regelbundet. Arbetet ska ses som en långsiktig process där hela organisationen strävar åt samma håll.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel heltidsanställda	91 %	88 %	88 %	Tertial
 Personalthälsa - Sjukfrånvaro %	5,5 %	6,1 %	5,8 %	Tertial

Framgångsfaktorer: Främjar kreativitet och delaktighet

Uppdrag	Beskrivning
Arbeta vidare med chefers förutsättningar för ett hållbart chef- och ledarskap.	Region Jönköpings län behöver chefer med rätt förutsättningar att kunna leda och styra verksamhet och medarbetare på ett ändamålsenligt sätt. För att chefer i organisationen ska kunna leda sina medarbetare med ett nära, tillitsfullt ledarskap, som medför att vara tillgänglig och skapa förutsättningar för medarbetarna i deras uppdrag, kan inte antalet medarbetare per chef vara för stort. Rätt form av stöd ska också finnas tillgängligt i syfte att frigöra tid till chefsuppdraget. Genom att skapa förutsättningar för ett nära och

Uppdrag	Beskrivning
	tillitsfullt ledarskap så byggs också en kultur som kommer präglas av jämlikhet, kreativitet, innovation och ständiga förbättringar.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Arbetstillfredsställelse (HME)	80 %	79 %	79 %	År
 Andel chefer med färre än 35 medarbetare	100 %	Ny mätmetod	Ny mätmetod	Tertial

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och erfarenhet.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Utveckla en mer hållbar kapitalförvaltning jämfört med jämförbara index.	Vår kapitalförvaltning ska vara hållbar och bidra till minskat fossilberoende. Den befintliga uppföljningsmetoden ska ses över och lämpliga alternativ till uppföljning ska utvärderas.
Genomgång av våra vårdlokaler utanför sjukhusområdena.	I steg ett genomförs en kartläggning och förslag till åtgärder. I nästa steg planeras och genomförs arbetet utifrån föreslagna åtgärder.
Att ta fram underlag för byggnation av ett parkeringshus vid Länssjukhuset Ryhov med syfte att förbättra tillgängligheten för både anställda och besökare.	Detta inkluderar att genomföra en kalkyl för att bedöma kostnaderna för byggnationen och driftskostnaderna på lång sikt. Målet är att säkerställa att parkeringsanläggningen är hållbar och ekonomiskt rimlig samtidigt som den möter behoven hos personalen och underlättar för besökare.
Fortsatt arbete med att integrera lämpliga helägda bolag inom Region Jönköpings läns verksamheter.	Det pågår ett arbete med att se över Region Jönköpings läns helägda bolag i syfte att undersöka vilka delar som är lämpliga att integrera inom regionens verksamheter. Detta innebär en översyn av resurser och verksamheter för att maximera synergier och förbättra tjänsterna som erbjuds till både invånare och besökare.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Ekonomi i balans	0 mnkr	329 mnkr	571 mnkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Regional Utveckling

Medarbetare

Sverigedemokraterna är mån om personalen som arbetar inom verksamheterna och vill se regionerna utvecklas till attraktiva arbetsgivare med hög personaltrivsel och låga sjuktal. Vi försvarar den svenska modellen där arbetsmarknadens parter genom förhandlingar gör upp om lönenivåer och andra centrala villkor. Samtidigt ska politiken kunna skjuta till ytterligare medel för till exempel höjda löner eller andra ekonomiska incitament vid behov.

Det kan till exempel handla om lönesatsningar för att nå upp till ett rikssnitt inom en yrkeskategori som annars ligger lågt, eller engångssummor för den som tar ut sin semester senare för att vård ska kunna ges under sommaren. Med undantag för dessa insatser ska politiker inte lägga sig i eller störa avtalsrörelsen.

Värna befintlig personal

Att värna befintlig personal är inte bara socialt hållbart utan ger även en ekonomisk vinst. För att motverka hög personalomsättning, underlätta vid rekryteringsbehov och minska sjuktal krävs att regionen är aktiv arbetsgivare som hör av sig till personalen. Det är viktigt att säkerställa kompetens och möjligheter till utveckling på arbetsplatsen, samt även lägga särskild vikt på ledarskap och chefer för att få en effektiv organisation som är villig till förändring när det krävs.

Inom yrkeskategorier där det råder kompetensbrist är det synnerligen viktigt att skapa strategier för att tillvarata befintlig kompetens. Det kan till exempel handla om att behålla personal som är nära eller i pensionsålder genom incitament om lön och anpassad arbetstid, samt byte av arbetsuppgifter.

Sverigedemokraterna verkar för att minska beroendet av hyrpersonal, eftersom det är kostnadsdrivande och sämre för patienten.

Trygghet på arbetsplatsen

Region Jönköpings läns arbetsplatser ska vara fria från våld och hot. Idag förekommer det till exempel våld och hot på akutmottagningarna och det har rapporterats om kriminella uppgörelser i samband med besök på akuten. Tryggheten måste stärkas för regionens medarbetare. Det ska finnas tydliga och lättillgängliga system för rapportering och stöd vid våld och hot för regionens medarbetare. Chefer ska ha verktyg och mandat för att kunna förebygga våld och hot.

Arbetsmiljö och trivsel

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska fungera bra och effektivt för såväl medarbetare som ledning. För att säkerställa personalens goda hälsa fysiskt och psykiskt behöver regionerna säkerställa medarbetarnas delaktighet i verksamhetsplaneringen.

Arbetsmiljön ska vara god, då krävs till exempel ergonomiskt utformade arbetsplatser. Arbetsmiljön ska alltid vara i fokus och ständigt utvecklas och förbättras enligt ny forskning.

Sverigedemokraterna vill:

- ***Värna den svenska modellen.***
- ***Värna befintlig personal och minska beroendet av hyrpersonal.***
- ***Skapa trygga arbetsplatser för våra medarbetare.***
- ***Stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet.***

Artificiell Intelligens (AI) inom Regional Utveckling

Vi står inför utmaningar inom flera av samhällets grundläggande funktioner, vilket påverkar både medborgarnas vardag och personalens arbetsmiljö. Vårt åtagande är att aktivt möta dessa utmaningar för att skapa ännu bättre och säkrare förhållanden för alla. Vi ser implementeringen av Artificiell Intelligens (AI) i vår regionala verksamhet som en nyckel till betydande förbättringar.

Genom AI kan vi effektivisera våra processer, fatta klokare beslut baserade på dataanalys och vidta prediktiva åtgärder för att förebygga problem. Detta frigör resurser och skapar bättre förutsättningar för oss att leverera högkvalitativa tjänster till våra medborgare. En grundläggande del i detta är en smartare hantering av våra system och data, där AI kan integrera system, automatisera dataflöden och omvandla information till värdefulla insikter för bättre beslutsfattande och planering, särskilt inom vården. Vidare prioriterar vi att arbeta för ökad trygghet i kollektivtrafiken, så att både resenärer och personal känner sig säkra under sina resor.

AI strategi

För att maximera nyttan med dessa teknologiska framsteg utarbetar vi som region en övergripande AI-strategi. Denna strategi ska innehålla tydliga målsättningar och mätbara

värden för hur vi ska implementera och använda AI ansvarsfullt, effektivt och etiskt inom våra olika verksamhetsområden, samtidigt som vi främjar innovation och tillväxt i regionen.

Vår strategi fokuserar vidare på att använda AI för att tackla specifika utmaningar och skapa en tryggare vardag för alla som bor, lever och verkar i Region Jönköpings län. Vi kommer att intensifiera arbetet mot välfärdsbedrägeri genom att med AI analysera stora mängder data för att upptäcka avvikande mönster.

Inom hälso- och sjukvården är vårt mål ökad patientnytta; här ska AI hjälpa oss att analysera patientdata, optimera behandlingsplaner och stödja vårdpersonalens beslutsfattande för bästa möjliga vård och stöd. Strategin innefattar bland annat modernisering av tekniska system och införande av nya arbetssätt. Vi är övertygade om att dessa åtgärder kommer att skapa bättre förutsättningar för våra regionala medborgare.

För att sammanfatta vår väg framåt kommer vi att:

- **Utveckla och implementera** en ansvarsfull och regionövergripande AI-strategi.
- **Använda AI för att leverera effektivare** offentliga tjänster och öka tryggheten.
- **Stärka välfärden och våra verksamheter** genom datadriven innovation och smartare resursanvändning.

Energi

Sverige står inför en betydande kapacitetsbrist inom både nationella och regionala kraftnät, vilket medför negativa konsekvenser för såväl industrins förutsättningar som elektrifieringen av regionerna. För att adressera dessa utmaningar krävs en tydlig och gemensam strategisk samsyn mellan regionala, kommunala och nationella aktörer.

Det är av största vikt att varje region integrerar en övergripande energiförsörjningsstrategi som en del av den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Fokus bör ligga på att säkerställa stabilitet och långsiktighet i energiförsörjningen, samtidigt som kostnadseffektivitet och fossilfrihet prioriteras vid upphandlingar.

Ett särskilt viktigt steg i denna process är att kombinera planerbar energiproduktion från små modulära reaktorer (SMR) med decentraliserade lösningar, exempelvis solceller. Genom att främja en balanserad energimix kan Region Jönköpings län inte bara möta framtidens ökande energibehov. Sverigedemokraterna understryker nödvändigheten av att proaktivt hantera dessa frågor och att integrera energiförsörjning som ett centralt element i det regionpolitiska arbetet.

Kärnkraft

För att klara av att stärka Sveriges konkurrenskraft samtidigt som vi säkerställer driftsäkerheten (effektbalansen) behöver Sverige elektrifieras med ny kärnkraft. I dag producerar vi inte tillräckligt med planerbar el för att klara detta, elproduktionen behöver fördubblas till år 2045 och då behövs bland annat en kraftfull utbyggnad av kärnkraften, eftersom den är en planerbar och fossilfri energikälla.

Regering och riksdag har fastslagit att Sverige ska vara en stark kärnkraftsnation. Den 27 mars i år (2025) presenterades ett lagförslag där staten avser låna upp 300 miljarder kronor för att möjliggöra byggnation av motsvarande fyra reaktorer (5 000 MW). I en gemensam deklaration efterfrågar 14 europeiska näringslivsorganisationer mer kärnkraft i energimixen.

I september 2022 annonserade Svenskt Näringsliv ett startprogram för ny kärnkraft. I denna stipuleras att Sveriges framtida elförsörjning är avgörande för välbefindandet och konkurrenskraften. Landet har byggt sitt välbefindande på billig el och står nu inför en snabb omvandling där fossila bränslen ska fasas ut. Sverige har en näst intill fossilfri elproduktion, vilket är en fördel, men det räcker inte.

Små modulära reaktorer (S.M.R)

Ur ett regionalt perspektiv är etableringen av en eller flera små modulära reaktorer (SMR) i Region Jönköpings län särskilt gynnsam då det stora stamnätet och ledningen från Oskarshamn finns i just Jönköpings län. En eller flera SMR i regionen skulle därmed tillföra mer svängmassa i det totala elnätssystemet och bidra till att stabilisera elförsörjningen i hela södra Sverige.

För Region Jönköpings läns del skulle det innebära en säker och planerbar fossilfri självförsörjande elproduktion till en betydligt lägre kostnad än de icke planerbara energikällorna såsom vind- och solenergi.

I vår region är många hårt drabbade, såväl privata hushåll, som företag, av de extremt höga energipriserna som dessutom är förödande för inflationen och på sikt riskerar att äventyra Sveriges ställning inom den gröna näringen och som industrination.

Vi Sverigedemokrater anser det vara mycket angeläget för Region Jönköping att arbeta fram en etableringsplan för en eller flera SMR i regionen. Vi ska, för egen del eller gemensamt med de kommunala energibolagen samt berörda myndigheter och andra aktörer, verka för att framhålla Jönköpings län som ett gynnsamt alternativ för den geografiska placeringen av en eller flera SMR.

- **Arbeta fram en etableringsplan för att aktualisera byggnation av en eller flera S.M.R i Region Jönköpings län.**

Väderberoende energikällor

Volatila energikällor som sol- och vindkraft kan vid en första anblick framstå som lockande och billiga alternativ för elproduktion. Deras intermittenta och svårplanerade natur – beroende av faktorer som väder, vind och tid på dygnet – medför dock ofta betydande och initialt dolda systemkostnader. För att effektivt hantera denna oregelbundna tillgång och upprätthålla en stabil elförsörjning, krävs omfattande investeringar. Dessa inkluderar robust backup-kapacitet, avancerade systemtjänster för nätbalansering, ibland kostsam energilagring, samt en förstärkt och mer flexibel infrastruktur. Sådana nödvändiga systemanpassningar kan leda till att den faktiska samhällsekonomiska kostnaden för energin blir betydligt högre än den rena produktionskostnaden, vilket i slutändan riskerar att avsevärt påverka konsumentpriser och nätagifter.

Vindkraft

Storskalig vindkraft har många nackdelar och mycket små fördelar. Under en livscykel så släpper ett vindkraftverk ut betydligt mer koldioxid än andra fossilfria energikällor såsom kärnkraft. Vindkraft producerar bara el när det blåser, det vill säga då elpriset är lågt p.g.a. för mycket vindkraft i det totala elproduktionssystemet.

Vindkraftparkeres oplanerbarhet kräver likvärdig planerbar energiproduktion, vilket underminerar vindenergens syfte. Energiutvinningen från varje vindkraftverk är liten jämfört med kostnaderna för att ansluta dem till stamnätet, vilket destabiliserar energisystemet och har lett till en kostsam energilagringsbransch i Sverige.

Vindkraft är inte bara ekonomiskt olönsamt, utan har också miljömässiga nackdelar.

Skövlingen av naturen för vindkraftverk påverkar djur- och naturlivet. Rotorbladens lågfrekventa ljud orsakar bullerstörningar och skadar fågellivet. Rotorbladen frigör mikroplaster i luften och kan inte återvinnas, vilket leder till miljöproblem. Dessutom finns det risk för bränder i vindkraftverk. Därför anser vi att vindkraftparker inte är ett hållbart energialternativ på grund av dess oförutsägbarhet, ekonomiska olönsamhet och miljöpåverkan, därmed förespråkar vi att vindkraften fasas ut.

- **Utfasning av vindkraftverk:** befintliga verk ska inte ersättas med nya efter utgången levnadscykel.

Bredbandsstrategi

Utbyggnaden av bredband är en grundläggande nationell angelägenhet där staten bär huvudansvaret. Kommunerna har gjort varierande framsteg beträffande utvidgningen av fibernätverk, vilket ligger i linje med Sveriges övergripande mål för bredbandsutbyggnad.

Det är av stor vikt att kommunerna fortsätter arbetet med att förbättra och expandera infrastrukturen för att möta de växande behoven av snabb och tillförlitlig internetuppkoppling.

Regionens uppgift är att säkerställa att nya arbetsmetoder, som är beroende av teknologiska framsteg och digitalisering, implementeras på ett strategiskt och kostnadseffektivt sätt.

Staten fastställer de ramar inom vilka regionen kan agera, och det är inom dessa ramar som regionen måste navigera för att uppnå sina mål.

För Jönköpings län är det av yttersta vikt att utforma en klar och tydlig strategi för bredbandsutbyggnad. Denna strategi bör tydligt ange länets ambitioner avseende utbyggnadstakten samt vilka förväntningar som finns på statligt bidrag och stöd i denna process. En väldefinierad strategi kommer att vara avgörande för att säkerställa att länet kan hålla jämna steg med den digitala utvecklingen och tillgodose invånarnas och näringslivets behov av höghastighetsinternet.

Genom en sådan strategi kan Jönköpings län sträva efter att bli en mer uppkopplad och teknologiskt avancerad region.

- *Regional bredbandsstrategi med tydliga målsättningar.*

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
Artificiell Intelligens (AI) inom Regional Utveckling.	Genom att utnyttja datadriven innovation och optimera resursanvändning kommer AI att spela en central roll i vår strävan att effektivisera offentliga tjänster och öka tryggheten, vilket i sin tur stärker välfärden och våra verksamheter.
AI Strategi.	Denna strategi ska innehålla tydliga målsättningar och mätbara värden för hur vi ska implementera och använda AI ansvarsfullt, effektivt och etiskt.
Medarbetare.	Vi ska värna befintlig personal och minska beroendet av hyrpersonal.
Etableringsplan för S.M.R.	Arbeta fram en etableringsplan för att aktualisera byggnation av en eller flera SMR i Region Jönköpings län.
Bredbandsstrategi.	En väldefinierad strategi kommer att vara avgörande för att säkerställa att länet kan hålla jämna steg med den digitala utvecklingen och tillgodose invånarnas och näringslivets behov av höghastighetsinternet.

Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Ett livskraftigt näringsliv är en grundförutsättning för en levande landsbygd, ett fungerande välfärdssamhälle och en attraktiv region. Det behövs en politik som värnar god samhällsservice, stark välfärd och med målet inställt på att hela regionen ska leva.

Ambition

Sverigedemokraterna ser Jönköpings län som en region full av potential, långt bortom enbart våra stadskärnor. Vår politik bygger på en varm övertygelse om att det är människorna som bor här, deras vardag och framtid, som ska vara i centrum för all regional utveckling. Vi vill tillsammans skapa ett län där alla har tillgång till det nödvändigaste och känner en stark samhörighet, oavsett om man bor i staden eller på landsbygden.

Vi ska främja en hållbar och stabil lönsamhet för det svenska lantbruket, där bönderna kan bedriva sin verksamhet med ekonomisk trygghet och konkurrenskraft. Detta innebär att nettointäkterna från primärproduktionen ska öka markant och bli mindre känsliga för yttre prisfluktuationer, samtidigt som kostnaderna för insatsvaror stabiliseras på en rimlig nivå. Målet är att varje svensk bonde ska kunna försörja sig väl på sitt jordbruk, investera i framtiden och vara en attraktiv arbetsgivare, vilket också bidrar till att säkra Sveriges livsmedelsförsörjning och landsbygdens utveckling.

Vårt kulturarv i Jönköpings län är en ovärderlig skatt, och vi känner ett stort ansvar för att det skyddas och bevaras för kommande generationer. Vi värnar ett fritt konst- och kulturliv och anser att offentliga medel för kultur ska komma alla medborgare till del, främja gemenskap och kunskap om vår historia. Vi vill införa en regional kulturarvspott för att ytterligare engagera aktörer och hembygdsföreningar, vi ser även stor nytta i att befintlig konst cirkuleras mer effektivt. Vi ser potential att öka egenfinansieringen för kulturinstitutioner och prioriterar lokal kulturproduktion för barn och unga, för att på så sätt bygga en trygg och vänlig framtid för nästa generation.

Inom utbildningsområdet vill vi stärka vår regionala självförsörjning. Vi är djupt oroade över Sveriges minskade självförsörjningsgrad av mat och ser bland annat våra naturbruksgymnasier som nyckeln till att rusta oss för framtida kriser genom livsmedelsproduktion. Genom att investera i dessa skolor och se över kursutbudet bidrar vi till ambitiösa och hållbara lösningar för vårt län.

AI inom arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Artificiell intelligens (AI) har potentialen att revolutionera hur Region Jönköpings län arbetar med arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet. Genom att integrera AI i våra processer och tjänster kan vi öka effektiviteten, förbättra servicen och skapa nya möjligheter för regionens invånare och företag.

Inom bidragsprocesser och ansökningsförfaranden kan AI användas för att automatisera handläggning, identifiera fel och brister i ansökningar, samt ge snabbare återkoppling till sökande. Detta minskar den administrativa bördan och frigör resurser för mer strategiskt arbete. AI kan också hjälpa till att analysera data och identifiera mönster för att optimera fördelningen av bidrag och stöd.

För utveckling av digitala tjänster inom näringslivet kan AI användas för att skapa mer personliga och användarvänliga lösningar. Till exempel kan AI-drivna chatbots ge snabb support och vägledning till företagare, medan rekommendationssystem kan hjälpa företag att hitta relevanta resurser och samarbetspartners. AI kan också användas för att analysera marknadsdata och trender, vilket ger företag bättre underlag för strategiska beslut.

Genom att satsa på AI kan vi göra Region Jönköpings län mer attraktivt för företag och investeringar, samtidigt som vi skapar en mer dynamisk och innovativ arbetsmarknad.

- **Effektivisera bidragsprocesser:** Automatisera handläggning och ge snabbare återkoppling.
- **Förbättra ansökningsförfaranden:** Identifiera fel och brister, samt ge personlig vägledning.
- **Utveckla digitala tjänster:** Skapa AI-drivna chatbots och rekommendationssystem för näringslivet.
- **Analysera data:** Använda AI för att identifiera mönster och optimera resurstilldelning.

Prioritering av kulturmål

De offentliga medel som regionen tilldelar kulturen ska gagna medborgarna. Kultur som finansieras med offentliga medel har enligt Sverigedemokraterna några särskilda prioriteringar och mål, till exempel säkerställa tillgänglighet, demokratiska värderingar och hög kvalitet. En kulturarvspott skulle möjliggöra ytterligare engagemang hos aktörer och hembygdsföreningar som vill värna och utveckla vårt fina kulturarv genom att lyfta dess historia ytterligare lite längre än vad de statliga anslagen medger.

När regionen delar ut kulturbidrag är det inte ovanligt att sökande får avslag. Inriktningen ska vara att hellre ge en lägre summa bidrag till fler sökande än större summor till färre sökande.

- **Bevara, vårda och belysa** regionens kulturarv för att främja gemenskap och kunskap om svensk historia.
- **Offentligt finansierad kultur** ska finnas tillgänglig för alla regionens medborgare och vara allmännyttigt motiverad.
- **Verka för att identifiera** gemensamhetsskapande kulturaspekter.
- **Kultur ska främja gemenskap och sammanhållning.**
- **Avsätta medel** för att nå målen genom en regional kulturarvspott.

Kulturhuset Spira.

Spira är en fantastisk byggnad med stor potential att driva kultur, konferens och evenemang i olika former. Denna möjlighet ska tas tillvara och utvecklas för att utbudsmässigt främja regionens position. Genom att utnyttja Spiras kapacitet kan vi stärka regionens kulturella profil och attrahera besökare från hela landet.

Vi vill arbeta för att kunna erbjuda fler kvalitativa och attraktiva evenemang som efterfrågas av en större publik i det nationella perspektivet. Genom att skapa evenemang som tilltalar en bredare publik kan vi öka intresset för Spira och göra det till en central plats för kultur och underhållning.

Kulturhuset Spira bör inte falla under Smålands Musik- och Teaters (SMoT) ansvar. Fastighetens organisation bör själv avgöra hur den bäst berikar kultur och stärka möjligheten för bredare och friare utövningar, utan politisk inblandning i det dagliga beslutet om vad som visas på scenen idag. Detta ger Spira friheten att utvecklas och anpassa sig efter kulturella behov och trender.

Det finns krav på redovisning av resultat, men också möjlighet att utvecklas och arrangera olika evenemang och uppträdanden. Detta inkluderar eventuellt samarbete med kost- och restaurangverksamheter, bokningar för afterwork med stå upp komik och föreningslivets engagemang i till exempel garderobsverksamhet. Dessa aktiviteter kan ge både ekonomiska

möjligheter och stimulans för kulturella intressen, vilket stärker Spiras roll som ett kulturellt nav.

Kulturhuset Spira kan bättre utnyttjas tillsammans med regionfastigheter genom ledning av en annan styrgrupp. Genom att samarbeta med regionens fastigheter och ha en dedikerad styrgrupp kan Spira optimera sin användning och skapa en mer dynamisk och inkluderande kulturmiljö.

Smålands Musik och Teater.

Smålands Musik & Teater anordnade 701 föreställningar och aktiviteter på Kulturhuset Spiras scener och 317 på turné ute i kommunerna under 2024. Totalt gav detta 1 018 föreställningar och aktiviteter.

Det är av stor betydelse att produktionen i egen regi, utförd av Smålands Musik och Teater, når våra regioninvånare. Lokal kultur speglar våra unika traditioner och värderingar, och stärker den lokala identiteten. Därför anser vi att produktionerna ute i kommunerna måste prioriteras i högre utsträckning.

Genom att stödja dessa initiativ kan vi bevara och utveckla våra berättelser, samtidigt som vi skapar en känsla av samhörighet och stolthet. Investering i lokal kultur berikar våra liv och bidrar till ett starkare och mer sammanhållet samhälle.

Vi anser att verksamheten bör öka sin egenfinansieringsgrad genom att i större utsträckning täcka sina kostnader med biljettintäkter. Ett högre mål för egenfinansiering är därför önskvärt, vilket kan uppnås genom att producera mer marknadsanpassade föreställningar och evenemang. Utgångspunkten är att kulturen ska ha stor frihet att själv planera sin verksamhet och bestämma biljettpriser. Detta ger möjlighet till kreativitet och anpassning efter publikens behov och önskemål.

Vi ser att det finns ett behov av olika typer av anställningsformer och att bemanningen i högre grad ska utgöras av projektanställningar, beroende på projektens storlek och löptider, snarare än tillsvidare. Detta ger flexibilitet och möjlighet att anpassa personalstyrkan efter aktuella behov.

- ***Öka självfinansieringsgraden för verksamheten, samt möjligheten att i större utsträckning planera sina projekt.***
- ***Prioriterad kultur för Barn och unga och verka för att komma ut i regionen mer.***

Resursklok användning av konstverk i Region Jönköpings län

Regionen har en omfattande konstsamling, varav många verk är utställda i olika fastigheter medan flertalet är förvarade. Det ligger mycket tid och pengar bakom många av de arkiverade konstverken, och det är inte rätt mot varken konstnären eller skattebetalarna att ha konsten liggande utan att den kan beskådas.

Istället för att ha konst arkiverad föreslår vi att man cirkulerar konsten. De verk som anses vara för slitna eller inte har någon användning bör avyttras istället för att arkiveras. En viss del av konsten är bra att ha i lager som reserv eller buffert för cirkulation och användning. Denna

arkiverade konst bör användas mer resursvänligt än vad som sker idag och i enlighet med Regionens hållbarhetsprogram som föreskriver att man ska "använda våra resurser klokt".

Det är också viktigt att bevara kulturarvet genom att vårda och visa upp den konst som regionen äger. Konstverk är inte bara estetiska objekt utan också bärare av historia, identitet och kultur. Genom att tillgängliggöra konsten för allmänheten kan vi stärka den kulturella medvetenheten och skapa en känsla av samhörighet och stolthet över vårt gemensamma kulturarv.

Konstnärlig gestaltning och dess schablonbelopp bör också avskaffas. Här ska man först och främst utnyttja den befintliga konsten. Regionen ska vara mycket restriktiv med nyinköp av konst utifrån hänsyn till skattebetalarna.

- ***Regionen prioriterar cirkulation av befintligt ägda konstverk istället för nyinköp.***
- ***Konst som inte anses lämplig för offentlig visning kan med fördel visas i särskild utställningsmiljö, tillhandahållen av regionen.***
- ***Schablonbeloppet för konstnärlig gestaltning vid nybyggnation avskaffas.***

Öppen musikfestival

Projektet planeras under sommaren på platser med mycket folk i rörelse, gärna nära kollektivtrafik. Information sprids kostnadsfritt via regionens sociala medier och digitala plattformar. Regionen ansvarar för tillstånd, utrustning inklusive en mobilscen, och genomförande.

Konceptet innebär att Regionen tillhandahåller en gratis spelplats där regionala musiker kan anmäla sig för att uppträda live. Projektet är öppet och gratis för allmänheten. Platser kan inkludera stadsparker eller torg. Regionen säkrar nödvändiga tillstånd och tillhandahåller utrustning, inklusive ljud- och ljussystem.

Alla lokala musiker kan anmäla sig för att uppträda live inför publik. Detta ger dem en möjlighet att visa upp sin talang och nå ut till en större publik. Invånarna i regionen får uppleva live-musik och stödja lokala artister, vilket skapar en levande och inkluderande kulturell atmosfär.

- ***Regionen genomför ett pilotprojekt och tillhandahåller nödvändig plats och utrustning för genomförandet av en musikfestival.***

Näringsliv

Jönköpings län har ca. 30 000 små och medelstora företag och är ett av de mest industritäta län i riket. Näringslivet är en förutsättning för att bedriva den offentliga verksamheten. Vi ser att regionens arbete för att stötta företag går i rätt riktning men att det finns ett behov av att stärka ytterligare.

Företag har olika behov av stöd, här anser vi att regionen bör erbjuda ett större mer generellt stöd till små och medelstora företag. Att skapa möjligheter och stödjande funktioner för företag är avgörande för att främja ekonomisk tillväxt och innovation.

Genom att erbjuda ett brett spektrum av stöd, kan vi hjälpa företag att övervinna utmaningar, utnyttja nya möjligheter och växa. Detta kan inkludera teknisk rådgivning, tillgång till nätverk och partnerskap, samt finansiellt stöd.

För små och medelstora företag, som ofta har begränsade resurser, kan detta stöd vara avgörande. Det kan hjälpa dem att utveckla nya produkter och tjänster, förbättra sina processer och bli mer konkurrenskraftiga. Dessutom kan det bidra till att skapa arbetstillfällen och stärka den lokala ekonomin. Vi tror att genom att stärka vårt stöd till företag, kan vi bidra till att göra Jönköpings län till en ännu mer dynamisk och framgångsrik region.

Timbanken

Regionerna Halland, Örebro, Kronoberg, Jämtland och Härjedalen erbjuder företagare konsulttimmar via en plattform som kallas Timbanken. Denna plattform ger företagare tillgång till hjälp och stöd i frågor som ekonomi, juridik, skatter och lagar.

Det är inte avgörande om man väljer att skapa en egen plattform, eller söker eventuellt samarbete med andra regioner för att tillgängliggöra denna tjänst. Det viktigaste är att vi tillhandahåller den för att främja etableringen av nya företag och bevara de som redan har startats.

- ***Stödja och hjälpa små- och medelstora företag i Region Jönköpings län.***

Kultur

I Jönköpings län finns många kulturskatter och ett arv från tidigare generationer. Att dessa skyddas och bevaras har ett stort kulturhistoriskt värde. Utöver statliga stöd som har till syfte att främja och bevara de historiska kulturella värdena behöver kulturverksamheten i regionen engagera sig mer i länets kulturarv.

Sverigedemokraterna stödjer ett fritt konst- och kulturliv. Friheten för konst och kultur är extremt viktig i ett demokratiskt samhälle och principen om armlängds avstånd är därför avgörande. Vi välkomnar alla former av kulturella uttryck i samhället och har ingen avsikt att hindra någon från att uttrycka sina åsikter eller att ifrågasätta genom konst och kultur.

För att säkerställa ett långsiktigt och hållbart samhälle är det av yttersta vikt att anslå medel för att skydda och bevara vårt nationella kulturarv. Detta arv utgör en grundpelare för vår nationella identitet och vårt kollektiva minne, och bidrar till en djupare förståelse för vår historia och våra traditioner. Investeringar i kulturarvet är investeringar i samhällets sammanhållning och motståndskraft.

En betydande del av detta arbete innefattar att säkerställa skyddet av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och objekt, inte minst i tider av kris eller konflikt. Detta inkluderar bevarandet av platser och berättelser som är kopplade till landets försvarshistoria, vilket stärker både vår säkerhetsmedvetenhet och vår nationella beredskap. Länsstyrelsernas och andra relevanta myndigheters arbete med att upprätthålla och utveckla skyddet av dessa värden är avgörande och kräver tillräckliga resurser.

Vidare är det nödvändigt att utveckla och implementera strategier för att möta de utmaningar som vårt kulturarv står inför, inklusive effekterna av miljö- och

klimatförändringar. Praktiska skyddsåtgärder och förebyggande insatser är essentiella för att minimera risker och skador. Samtidigt som internationellt samarbete kan vara värdefullt, måste nationella intressen och självbestämmande alltid väga tungt vid beslut om kulturarvsfrågor.

Slutligen bör definitionen och prioriteringen av vilka kulturmiljöer som ska bevaras och utvecklas utgå från ett nationellt och regionalt perspektiv, med fokus på de värden som är mest betydelsefulla för att spegla landets unika historia och kulturella mångfald inom dess egna ramar. Budgetmässiga satsningar bör därför inriktas på att stärka dessa kärnvärden och säkerställa att vårt gemensamma arv kan föras vidare till kommande generationer.

- **Kulturarv som grund:** *Bevarandet av nationellt kulturarv är fundamentalt för identitet, historia och samhällets motståndskraft.*
- **Skydd och beredskap:** *Säkerställande av kulturhistoriska värden, särskilt i kris och med koppling till försvarshistoria, är prioriterat.*
- **En systematisk inventering och dokumentation** *av byggnader, konstobjekt och miljöer med kulturhistoriska värden.*
- **Ökat medborgarinflytande genom omröstningar** *och andra metoder kan stärka demokratin och göra invånare mer delaktiga i besluten om offentlig konst och utsmyckning.*
- **Nationellt perspektiv:** *Prioritering och definition av kulturarv bör ske utifrån ett nationellt och regionalt perspektiv för att spegla landets unika historia.*

Landsbygd och glesbygd

Jönköpings län är ett skogslän med ängsmark och brukad jord däremellan. Det är viktigt att slå vakt om skogsägarnas villkor att bruka skogen på ett miljömässigt gott sätt ur ett hållbart och ekonomiskt perspektiv.

Statens inblandning i privata skogsägars förvaltning med möjlighet till övertagande av skog är ett hot mot familjers rätt att själva äga och vårda den skog som brukats. Vi vill att landsbygderna skall vara platser med en stark samhällsgemenskap och ett starkt civilsamhälle, där det svenska kulturarvet har en central position och där människor känner att de har goda möjligheter att påverka sin vardag och sina livsbetingelser genom att beslut fattas nära de människor som berörs.

Vi vill att välfärden, samhällsservicen och infrastrukturen skall vara minst lika väl utbyggd i landsbygderna som i de stadsnära områdena som har vårdats i generationer. Inventeringar som grund för skyddsvärde får inte drabba större arealer än nödvändigt. Rätt skog ska värnas och med större precision.

Vi anser att det är avgörande att upprätthålla en levande landsbygd och glesbygd där alla har tillgång till livets nödvändigheter. Landsbygden möter flera stora utmaningar, bland annat höga drivmedelskostnader, krav från EU-direktiv och konkurrens från länder med lägre

standard för djurvälstånd. Därför arbetar vi för att sänka drivmedelskostnaderna, vilket skulle underlätta för våra bönder och företag på landsbygden.

För oss är det centralt att stärka möjligheterna för lokal försörjning, samhällsservice och framtidstro. Vi tror på att skapa rättvisa levnadsvillkor mellan stad och landsbygd och ser regionerna som nyckelaktörer för att säkerställa landsbygdens utveckling. Samtidigt vill vi tydliggöra ansvarsfördelningen mellan stat och regioner, så att vi kan undanröja hinder för företagsetableringar och investeringar.

Skogsbruk

Det är viktigt att värna skogsägarnas villkor att bruka skogen hållbart och ekonomiskt. Statens inblandning i privat skogsförvaltning med möjlighet till övertagande hotar äganderätten för skog som brukats i generationer. Inventeringar för skyddsvärde får inte drabba större arealer än nödvändigt; rätt skog ska värnas med större precision. Skogsbruket är en central del av landsbygdens utveckling och den regionala ekonomin, och hållbara metoder är avgörande..

Vargen

Jönköpings län har problem med rovdjur och nu även bofasta vargar. Detta ger stora konsekvenser för uppfödningen av tamdjur. Riskerna ökar också för olyckor med exempelvis jakthundar.

Vi prioriterar våra djurhållare och ser Jönköpings län som ett län fritt från både varg och revir.

- **Region Jönköpings län ska verka för att vara ett vargfritt län.**

Utbildning

Folkbildningens ursprung i Norden och Sverige kan spåras tillbaka till 1800-talets Danmark, där nationalistiska och socialkonservativa strävanden syftade till att stärka medborgarskapet och den nationella samhörigheten. Under sina formande år spelade folkbildningen en avgörande roll för att ge mindre förmögna individer möjligheter till utbildning och personlig utveckling, vilket i sin tur lade grunden för den fortsatta demokratiseringen.

Idag fungerar folkbildningen som ett komplement till det offentliga utbildningssystemet och som en kanal för social samhörighet och spridning av lärandets glädje. Därför är det rimligt att samhället via skattemedel ger stöd till folkbildningen, och att de som tar emot statsbidrag uppfyller minimikrav på kvalitet och samhällsnytta. Allt annat vore att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar.

Vi är bekymrade över den bristande kontrollen som påvisats på många håll, och ännu mer över att vissa aktiviteter inom folkbildningens ram, såsom det återkommande direkta och indirekta stödet till vänsterextrema grupper, står i direkt motsats till en konstruktiv samhällsutveckling och grundläggande demokratiska principer.

Regionalt utbildningsutbud för framtida självförsörjning.

Sedan 1990-talet har Sveriges självförsörjning av mat minskat drastiskt, från 75% till under 50%. Denna nedgång är alarmerande och kräver omedelbara åtgärder. Vårt långsiktiga mål bör vara att öka självförsörjningsgraden till 80%, vilket är avgörande för att säkerställa matförsörjningen vid kriser som kan begränsa både produktion och import.

Sveriges bönder står inför flera utmaningar som gör dem mindre konkurrenskraftiga jämfört med sina EU-kollegor. Dessa inkluderar högre bränsle- och energipriser, strikta regelsystem, långsam byråkrati och högre skatter.

För att stärka vår jordbrukssektor och öka självförsörjningen, behöver vi ta itu med dessa utmaningar och skapa förutsättningar att genom utbildning stå väl rustade när eventuella kriser inträffar.

- ***Översyn av kursutbud på våra skolor med avsikt att utöka och erbjuda kurser med inriktning att öka regionens självförsörjningsgrad.***

Naturbruksgymnasierna.

Tenhult och Stora Segerstads naturbruksgymnasium spelar en avgörande roll i regionen för att möta framtidens kompetensbehov inom de gröna näringarna. Tillsammans med länets 13 kommuner och regionen strävar vi efter att bevara och utveckla dessa två naturbruksgymnasier.

Våra naturbruksgymnasier producerar betydande mängder kött, mjölk och ägg, vilka kan försörja sjukhuskök genom återtåg och/eller egen förädling. Detta bidrar väsentligt till regionens självförsörjning vid beredskap och leveransstörningar. För att möjliggöra detta krävs investeringar i lokaler som kan hantera produktionen. Under 2026 planerar vi att undersöka möjligheten att starta ett minimejeri och ett minislakteri inom ramen för naturbruksgymnasierna, vilket skulle göra utbildningen ännu mer attraktiv.

För att bibehålla och utveckla våra naturbruksgymnasier är det kritiskt att vi har ett gott underhåll av fastigheterna och rådighet över den jordbruksmark som behövs för utbildningen. Därför är det viktigt att vi fortsätter att investera i verksamheterna, både genom ny- och reinvesteringar, och säkerställer att utbildningslokalerna motsvarar förväntningarna hos de som söker sig till gymnasiernas utbildningsprogram. Dessutom måste jordbruksarealen bevaras och utökas i takt med skolornas behov.

- ***Investering av underhåll på våra naturbruksgymnasier.***
- ***Säkerställa tillgång till mark med koppling till utbildning och verksamhet.***
- ***Ökad attraktivitet på utbildningarna samt skolorna.***

Folkhögskolor

Regionens folkhögskolor utgör en nyckelfunktion för livslångt lärande och erbjuder en flexibel utbildningsform som kan påbörjas vid olika skeden i livet. Med sina djupa rötter i den nationella historien är folkhögskolorna en integrerad del av vårt kulturarv, vilket även avspeglas här i regionen.

Sverigedemokraterna framhåller betydelsen av att bevara denna utbildningsform, särskilt internatbaserad utbildning, som fyller en central funktion. Folkhögskolorna har också ett samhällsnyttigt uppdrag genom att bidra till kompetensförsörjningen och främja praktiska färdigheter, utan att fokusera alltför mycket på teoretiska inslag.

Studieförbunden

Under 2026 ska Region Jönköpings Läns bidrag till studieförbunden anpassas till ett rikssnitt av vad Sveriges regioner delar ut till sina studieförbund och samtidigt arbeta fram statistik och underlag i enlighet med statens minimikrav på redovisning.

För att få bidrag från regionen ska ansökan alltid lämnas till regionen och ANA nämnden, vilka beslutar om bidragets storlek ett år i taget. Årsredovisning med uppföljning av hur regionens bidrag använts ska alltid lämnas in före ny ansökan. Det ska även framgå vilka andra offentliga aktörer som bidragit till verksamheten.

- *Anpassa bidraget till studieförbunden till riksnittet i Sverige.*

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
SMoT - Utökad regional verksamhet	Fortsätta och utöka Smålands Musik & Teaters (SMoT) framgångsrika projekt ute i kommunerna, med fokus på att nå fler regioninvånare och spegla lokala traditioner och värderingar.
SMoT - Ökad egenfinansiering	Höja Smålands Musik & Teaters (SMoT) egenfinansieringsgrad från nuvarande 12% till 25% genom att producera mer marknadsanpassade föreställningar och evenemang, samtidigt som kulturen behåller stor frihet att planera sin verksamhet och sätta biljettpriser.
Regional Musikfestival	Anordna en öppen musikfestival under sommaren på platser med mycket folk i rörelse, där lokala musiker får möjlighet att uppträda och marknadsföra sig. Regionen tillhandahåller nödvändig plats och utrustning, inklusive en mobilscen.
Livsmedelsupphandling - Närproducerat	Se över regionens livsmedelsupphandling för att öka inköpen av närodlat från mindre producenter i södra Sverige, för att stödja lokal försörjning och öka regionens självförsörjningsgrad.
Naturbruksgymnasierna - Underhåll	Upprätta och följa en aktuell underhållsplan för naturbruksgymnasierna Stora Segerstad och Tenhult, samt säkerställa tillgång till jordbruksmark för utbildningen.
Naturbruksgymnasierna - Minimejeri/Slakteri	Utreda möjligheten att starta minimejeri och minislakteri vid naturbruksgymnasierna för att göra utbildningen mer attraktiv och öka självförsörjningsgraden, samt för att undersöka möjligheten att försörja sjukhuskök med lokalt producerade varor.

Studieförbund - Anpassning & Redovisning	Anpassa Region Jönköpings läns bidrag till studieförbunden till ett rikssnitt av vad andra regioner ger, och säkerställa att bidrag endast ges till förbund som följer regionens värdegrund och demokratiska principer. Inför krav på tydlig redovisning av hur bidragen används.
Kulturarvspott - Regionalt Stöd	Inrätta en regional kulturarvspott för att ge ytterligare stöd till aktörer och hembygdsföreningar som vill bevara och utveckla regionens kulturarv, utöver de statliga anslagen.
Kulturhuset Spira - Utveckling	Verka för ökad nyttjandegrad och utveckling av Kulturhuset Spira, med målet att stärka regionens kulturella profil och attrahera en bredare publik. Undersöka möjligheten att flytta Spira från Smålands Musik & Teaters ansvar för mer frihet i verksamheten.
Utbildning - Modern Energilösning	Inleda samarbete med lärosäten för att utveckla utbildning, forskning och utveckling inom modern energilösning, inklusive kärnkraft, i regionen.
Timbanken - Stöd till Företag	Utreda och implementera en Timbank eller liknande plattform för att erbjuda konsulttimmar och stöd till små och medelstora företag inom områden som ekonomi, juridik, skatter och lagar.
Konstverk - Cirkulation	Prioritera cirkulation av befintliga konstverk istället för nyinköp. Utnyttja befintlig konst innan nyanskaffningar görs, och avskaffa schablonbeloppet för konstnärlig gestaltning vid nybyggnation. Utred möjligheten att visa mindre lämplig konst i särskild utställningsmiljö.
Vargfritt Län	Verka för att Region Jönköpings län ska vara ett vargfritt län, med prioritet för djurhållare.
Norra Kärr - Brytning	Sverigedemokraterna motsätter sig eventuell brytning av sällsynta jordartsmetaller i Norra Kärr.
Utbildningsutbud - Självförsörjning	Se över kursutbudet på regionens skolor för att utöka och erbjuda kurser med inriktning på att öka regionens självförsörjningsgrad, särskilt inom livsmedelsproduktion.

Studieförbund - Rikssnitt	Anpassa regionens bidrag till studieförbunden till rikssnittet och ställ krav på tydlig redovisning.
AI inom arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet	Implementera AI-lösningar för att effektivisera bidragsprocesser, förbättra ansökningsförfaranden, utveckla digitala tjänster för näringslivet (inklusive AI-drivna chatbots och rekommendationssystem), samt analysera data för att optimera resurstilldelning och göra regionen mer attraktiv för företag och investeringar.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunder och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Kunder är de som vår verksamhet ytterst finns till för: ”Esther med närstående”: invånare, deltagare, elever, patienter, besökare, resenärer, brukare etc.

Interna kunder: Kunder inom vår egen organisation

Intressenter: Samarbetspartners, företag, kommuner, andra regioner, privata vårdgivare, leverantörer etc.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Sökande per utbildningsplats (folkhögskolan)	1,5	2,1	2,5	År
 Andel antagna i förhållande till antal elever som slutar årskurs 9 i länet (naturbruksskolorna)	3 %	3,1 %	3,3 %	År
 NYTT 2026 Fyllnadsgrad platsorganisation för naturbruksprogrammet avseende gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.	100 %	Nytt från 2026	Nytt från 2026	År

Framgångsfaktorer: Valt och tillgängligt kulturliv

Uppdrag	Beskrivning
Kulturhuset Spira ska producera scenkonst, främja barn och ungas möte	I kultursamverkansmodellen framgår att Kulturhuset Spira ska producera scenkonst som är tillgänglig för invånarna i Jönköpings län och som spelas i Jönköping på Kulturhuset Spira, på turné och

Uppdrag	Beskrivning
med scenkonst och bedriva utvecklingsarbete och fördjupning.	spelas för barn och unga i skolan. Kulturhuset Spira ska vidare främja barns och ungas möte med scenkonsten och bedriva utvecklingsarbete och fördjupning inom verksamhetens alla avdelningar.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Publik Kulturhuset Spira	85 000	81 828	89 725	Tertial
 Publik vid föreställningar för barn och ungdom	35 000	19 708	16 746	Tertial
 Publik länet (exklusive publik i huset Kulturhuset Spira).	30 000	13 940	20 730	Tertial

Kulturhuset Spira

Verksamhetsstatistik	2023	2024
Publik Kulturhuset Spira	81 828	89 725
varav i huset Kulturhuset Spira	67 139	67 421
varav Jönköpings kommun, exklusive i huset Kulturhuset Spira	3 100	4 385
varav övriga kommuner i länet	10 840	16 345
varav turné utanför länet	749	1 574
Varav publik vid föreställningar för barn och ungdom Kulturhuset Spira	19 708	16 746
varav i huset Kulturhuset Spira	16 054	10 938
varav Jönköpings kommun, exklusive i huset Kulturhuset Spira	676	909
varav övriga kommuner i länet	2 650	4 477
varav turné utanför länet	328	422

Framgångsfaktorer: Utbildningsinnehåll anpassat till elevens behov

Uppdrag	Beskrivning
Andel elever som når gymnasieexamen från naturbruksprogrammet ska öka.	Kraven för att nå en gymnasieexamen är minst 2250 godkända gymnasiepoäng samt: • Godkända betyg i kurserna Svenska 1 eller Svenska som andraspråk 1 • Godkänt betyg i Engelska 5 • Godkänt betyg i Matematik 1 • Godkänt Gymnasiearbete 100 p • Minst 400 poäng godkända i de programgemensamma ämnena
Deltagarna inom folkhögskolan ska slutföra sina kurser.	Målet är att deltagarna ska slutföra påbörjade kurser.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel elever som når en gymnasieexamen inom 3 år.	100 %	49 %	74 %	År

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel deltagare som slutför utbildning på allmän kurs på våra två folkhögskolor.	100 %	Nytt från 2025	Nytt från 2025	År
 Andel elever som nått målen för gymnasieexamen.	100 %	78 %	92 %	År

Naturbruksskolorna

Verksamhetsstatistik	2023	2024
Andel som har fått jobb efter avslutad gymnasieutbildning	Nytt från 2024	64 %
Andel avbrott från naturbruksprogrammet	Nytt från 2025	Nytt från 2025

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, identifierar grundorsaker till problem och medverkar till att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Samverkan med andra aktörer

Uppdrag	Beskrivning
Stärka och utveckla samt tydliggöra formerna för samverkan med civilsamhället.	En produktiv dialog och samverkan ger länets civilsamhällesaktörer ett bra utgångsläge att planera långsiktigt, genomföra förändringar och möta utmaningar, vilket är en viktig förutsättning för länets utveckling. För att nå fram till en samverkansmodell med civilsamhället sker kontinuerlig dialog med civilsamhällets aktörer.

Strategiska mål: Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Framgångsfaktorer: Innovationsstödande arbete

Uppdrag	Beskrivning
Etablera effektiva strukturer för validering för att öka möjligheten att tillvarata alla länsinvånares potential och kompetens.	De valideringsmodeller som finns på plats, t.ex. branschvis, tydliggörs och kopplas samman med valideringsmöjligheter och kompetensutveckling inom t.ex. vuxenutbildning, folkbildning, yrkeshögskolor och högskoleutbildningar. Matchning på arbetsmarknaden förbättras och livslångt lärande möjliggörs. På sikt utjämnas utbildningsklyftor och utbildningsnivån i hela länet ökar.
Årligen tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt som underlag för kompetensförsörjningsinsatser. Utifrån detta tas en framtidspaning fram en gång per mandatperiod.	Kompetensbehoven tydliggörs i Kompetensbarometern där översikt länsvis, delregionalt och kommunalt möjliggörs. Underlaget kan användas av arbetsgivare och kan utgöra underlag för dimensionering och genomförande av utbildningar. Det ökar förutsättningarna för lärosätens möjligheter att stärka det regionala kompetensförsörjningsarbetet och bidrar till att utbildningar på olika nivåer som är anpassade efter arbetsmarknadens behov erbjuds.
Skapa förutsättningar för ökad omställningsförmåga och försörjningsförmåga.	Förmågan till omställning i näringslivet, vilken är avgörande för en stark konkurrenskraft, kan öka genom olika företagsfrämjande insatser, inte minst genom forskning och utveckling samt interaktion mellan näringsliv och akademi. Länets omställningskapacitet kan öka genom ett mer diversifierat näringsliv med fler högteknologiska tillverkningsföretag och fler kunskapsintensiva tjänsteföretag. Omställningsförmågan kan fungera som ett led i stärkt beredskap utifrån omvärldshändelser, vars påverkan på länet blir alltmer oförutsägbara.
Skapa förutsättningar i länet för att attrahera företagsetableringar och finansiella investeringar samt verka för att företag stannar kvar i länet.	För området krävs samverkan över kommunala och regionala gränser. Ett samordnat och enat län som samverkar i en större geografi ökar förutsättningarna för att dra nytta av och bidra i arbetet med den nationella strategin för utrikeshandel, investeringar och global konkurrenskraft. I arbetet är medlemskapet i Business Sweden centralt liksom det kontinuerliga arbetet med det

Uppdrag	Beskrivning
	företagsfrämjande systemet samt samverkan mellan länets kommuner.
Arbeta med de styrkeområden som fastställs i den smarta specialiseringsstrategin och inom dessa skapa förutsättningar för specialisering inom respektive område och utifrån det bygga kapacitet för europeisk samverkan.	För respektive styrkeområde och mellan styrkeområden krävs samordning, företagsfrämjande insatser, interaktion med forskning och ett kompetensförsörjningsperspektiv. Detta ökar förmågan att från styrkeområden utveckla specialisering. En större geografi med ett totalt sett starkare näringsliv har konstaterats som en framgång. Med denna utgångspunkt bedrivs arbetet genom interregional samverkan i Småland och Öarna. För att bidra till och dra nytta av den europeiska arenan används Småland Blekinge Halland South Sweden med kontor i Bryssel.
Skapa förutsättningar för att utveckla naturbruksskolorna till kompetenscentrum för de gröna näringarna.	För detta behöver tillämpad forskning, försöksverksamheter, öppna testbäddar och kompetensutveckling utvecklas på skolorna i samarbete med akademi, forskningsinstitutioner och näringsliv. Resurser behövs för investeringar, projektledning och kompetensutveckling. Stark konkurrenskraft och innovation inom gröna näringar stärker länets förmåga att möta omvärldshändelser som hastigt kan förändra behovet av alltmer egenproducerade livsmedel.
Tillsammans med länets kommuner arbeta med en hållbar och inkluderande platsutveckling utifrån länets specifika förutsättningar.	Genom fokus på platsutveckling skapas attraktivitet för boende, besökare, företag och investeringar. Platsutvecklingsbegreppet öppnar upp för att t.ex. kulturutveckling, näringslivsutveckling, landsbygdsutveckling och besöksnäringens utveckling gemensamt stärker och utvecklar länet. Genom platsutveckling finns möjligheter att stärka demokrati och att möta samhällsutmaningar på ett inkluderande sätt.
Arbeta med landsbygdsutveckling för att ta tillvara hela länets utvecklingskraft och sysselsättningsmöjligheter och för att skapa likvärdiga möjligheter för länets invånare.	Centralt för en stark landsbygdsutveckling är samverkan och att initiera utvecklingsinsatser utifrån platsens förutsättningar och utmaningar. Ett konkret verktyg är möjligheten att ge stöd åt kommersiell service, vilket är både ett näringslivsfrämjande stöd och ett stöd som möjliggör tillgång till service för länets invånare.
Stärka alla barns och ungas möjlighet att ta del av och skapa kultur i Jönköpings län oberoende av socioekonomiska och geografiska förutsättningar.	Kultur till och för barn och unga är prioriterat. Alla barn har, enligt lag, en demokratisk rätt till kultur och ska ha likvärdiga möjligheter att utvecklas. Utifrån ett tillgänglighetsperspektiv är det viktigt att det finns en god tillgång av kultur för barn och unga i länet. Kulturrätten är en satsning som ska arbeta med dessa frågor.
Stärka den kulturella infrastrukturen.	Region Jönköpings län ska bidra till att utveckla fler kulturella mötesplatser, främja kulturskapares villkor, främja arrangörskap och publikutveckling i hela länet samt utveckla kommunernas kapacitet att ta emot professionell kultur som kan spridas utanför den egna kommunen.
Tydlig, tidsatt uppföljning av de projekt som erhållit bidrag under denna mandatperiod och som kommer att erhålla bidrag inom regional utveckling.	Utveckla uppföljningen och synliggöra effekterna av finansiering till insatser kopplade till den regionala utvecklingsstrategin.
Utveckla kommunikationsinsatserna kopplat till bidrag och finansiering för att tillgängliggöra det regionala utvecklingskapitalet.	Tydliggöra och kommunicera vilka medel som finns att söka och kriterier för dessa.

Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

En verksamhet som är framgångsrik och hållbar över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer får ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Professionell kunskap

Uppdrag	Beskrivning
Upprätthålla den pedagogiska kompetensen.	Målet är att samtliga tillsvidareanställda lärare inom gymnasiegemensamma ämnen ska ha lärarlegitimation.

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel behöriga lärare	100 %	94 %	100 %	År

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Mätetal	Målvärde 2026	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Ekonomi i balans	0 mnkr	11,2 mnkr	9,8 mnkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Trafik, infrastruktur och miljö

En samhällsutveckling som bygger på insikten att en god infrastruktur, anpassad för snabba och säkra transporter, är en grundförutsättning för ett sammanhållet och välfungerande land. Detta inkluderar även ett tillväxtorienterat och konkurrenskraftigt näringsliv utanför storstäderna.

Ambition

Region Jönköpings län ska erbjuda en kollektivtrafik som är tillgänglig för alla, oavsett förutsättningar. Alla som bor på landsbygden eller i staden och har ärenden som arbete, studier eller annat, ska kunna resa med trygg och pålitlig kollektivtrafik.

Alla invånare behöver kunna transportera sig med bil, buss, tåg, cykel eller till fots. Därför krävs ett helhetsperspektiv på detta.

Att missgynna ett visst trafikslag är problematiskt, och det är viktigt att skapa goda förutsättningar för samtliga trafikslag.

Undersökningar visar att bristande kommunikationer är en av orsakerna till arbetslöshet i vissa områden. Genom att minska avstånden mellan stadskärnan och ytterområden vill vi möjliggöra uppkomsten av nya marknads- och mötesplatser. Jönköping är ett naturligt nav i Sverige, och vår ambition är att stärka den positionen.

AI inom trafik, infrastruktur och miljö

Artificiell intelligens (AI) har potentialen att transformera trafik, infrastruktur och miljösektorn i Region Jönköpings län. Genom att implementera AI-baserade övervakningssystem kan vi markant öka tryggheten och effektiviteten i kollektivtrafiken. AI kan analysera realtidsdata från kameror installerade i bussar och tåg för att identifiera avvikande beteenden, som plötslig aggression eller intrång på förbjudna områden, och omedelbart varna säkerhetspersonal. Detta möjliggör snabba ingripanden innan en situation eskalerar, vilket skapar en tryggare miljö för både resenärer och personal.

Vidare kan AI förbättra inspelningskvaliteten genom att zooma in på detaljer och höja bildkvaliteten även vid dåliga ljusförhållanden. Detta underlättar granskningar och utredningar av incidenter. Genom att koppla AI-system till nödknappar hos busschaufförer kan kamerainspelning aktiveras automatiskt vid nödlarm, vilket skapar ovärderligt bevismaterial i realtid. AI kan också kommunicera med andra säkerhetssystem, som larm och automatiska dörrar, och snabbt koppla upp polis och räddningstjänst vid behov.

Utöver trygghetsaspekten kan AI bidra till att optimera trafikflödet, minska utsläpp och effektivisera underhåll av infrastruktur. Genom att analysera trafikmönster och resandeunderlag kan AI föreslå mer effektiva linjesträckningar och tidtabeller, vilket gör kollektivtrafiken mer attraktiv och tillgänglig för alla invånare, även på landsbygden. AI kan även användas för att övervaka och förutsäga underhållsbehov för vägar, broar och järnvägar, vilket minskar risken för olyckor och kostsamma reparationer. Genom att omfamna AI-teknik kan vi skapa en säkrare, mer hållbar och välfungerande region som är rustad för framtiden.

Kollektivtrafik

Tillgänglighet, trygghet och punktlighet är viktiga faktorer för att fler ska uppfatta kollektivtrafiken som ett alternativ till bilen. Den viktigaste principen för kollektivtrafiken är att underlätta för de som saknar körkort eller av andra skäl inte kan ta sig till arbete, skola och samhällsservice på egen hand.

Kollektivtrafiken bör ses som ett komplement till andra transportslag genom att vara ett gångbart alternativ till bilen, inte genom att försvåra bilresor. Det ska finnas god tillgänglighet till parkeringsplatser och rimliga parkeringsavgifter.

Det trafikslag som passar bäst för situationen ska prioriteras, oavsett om det är buss eller tåg.

I nuläget satsas det mycket på tåg, vilket ibland sker på bekostnad av busstrafiken, även när bussen skulle kunna vara ett bättre och billigare alternativ.

En utbyggd kollektivtrafik på landsbygden kan uppnås genom upphandling av mindre aktörer, till exempel lokala taxiföretag, där invånare på landsbygden får större inflytande över val av tider och linjesträckningar. Trafiken kan sedan planeras årsvis.

Syftet med kollektivtrafiken ska i första hand vara att ge människor utan bil möjlighet att ta sig till en större tätort för service, skola och arbete. Kommunens ansvar för skolskjuts sträcker sig

bara till grundskolan, därför behövs exempelvis skoltransporter även för gymnasieelever som bor långt från en busslinje.

Infrastruktur

Tåg

En uppgradering av befintliga tågbanor där längre tåg kan köras med hög robusthet är ett bättre alternativ än en höghastighetsbana, som är både dyr och med oklar nyttoeffekt. Beslut om en ny dubbelspårig järnväg mellan Göteborg och Borås är nära förestående och vi ser gärna ambitionen att koppla ihop Jönköping med denna spårdragning.

När man fattar beslut bör man alltid se till att kostnaderna står i rimligt förhållande till de förväntade nyttoeffekterna. Om det uppstår en betydande skillnad bör man överväga att ompröva beslutet. Ett exempel på detta är det s.k. Y:et där kostnadsläget är osäkert.

Flyg

Flygplatserna i Sverige fyller en oerhört viktig funktion för försvaret, polisen, ambulansverksamheten samt för beredskap vid exempelvis skogsbränder. Våra flygplatser behövs för rikets säkerhet i oroliga tider. För att arbetet ska kunna bedrivas krävs såväl kompetent personal som god utrustning.

Jönköping Airport

Vi vill utveckla Jönköpings Airport och utreda en eventuell utbyggnation. Dess betydelse för vår region kan inte överskattas - den är en nödvändig komponent för att upprätthålla regionens attraktivitet och kompetens. En ökning av antalet avgångar från Jönköping Airport skulle gynna både turismen och företagen i länet, och bör därför övervägas.

Miljö

Vår miljö- och klimatpolitik grundas på förvaltarskapstanken – en övertygelse om att vi ska vårda och bevara naturen för framtida generationer. Vi förespråkar en balanserad och realistisk miljöpolitik som en självklar del av vår samhällsvision. Vi menar att miljödebatten länge har präglats av alarmism, vilket ofta resulterat i kostsamma och ineffektiva åtgärder. Ett exempel på detta inom regionpolitiken är satsningar på kollektivtrafik med förnybara drivmedel där klimatnyttan inte alltid motsvarat investeringskostnaden. Vi vill istället att fokus ska ligga på åtgärder som ger tydlig och mätbar effekt, både miljömässigt och ekonomiskt.

Vi anser att ett ambitiöst miljöarbete är viktigt i varje region, men det måste anpassas till regionens ekonomiska förutsättningar och storlek. Vi menar att det inte är rimligt att förvänta sig att svenska regioner ensamma ska lösa globala klimatutmaningar, och miljöinsatser får inte heller tränga undan regionernas kärnuppgifter såsom vård, kollektivtrafik och omsorg. Vår miljöpolitik ska därför präglas av ansvar, förnuft, långsiktighet och ett fokus på konkreta resultat snarare än symboliska åtgärder.

För att omsätta dessa principer i praktiken vill vi bland annat prioritera svenskt jordbruk, där produktionen kännetecknas av hög hänsyn till miljö och djurvälstånd. Vi ser detta som ett sätt att bidra till en starkare och mer hållbar landsbygd. Vår målsättning är att integrera ekologiska lösningar med ekonomiska framsteg för att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling för både landsbygden och skogsbruket.

- **Undvika symbolpolitiska miljö- och klimatsatsningar** genom att säkerställa att åtgärder är försvarbara i relation till kostnad och effekt.

Norra Kärr

Gruvbrytning kan utgöra en betydande risk för bestående skador på miljön i både Vättern och längs med Svartån. Vättern är i dag vattentäkt till hundratusentals hushåll och i framtiden kanske fler än så. Ett risktagande med viktiga ekologiska värden kan inte accepteras.

- **Region Jönköpings län är emot eventuell brytning av sällsynta jordartsmetaller i Norra Kärr norr om Gränna.**

Vattentäkt

Vättern är en av Sveriges största och mest kritiska källor till dricksvatten, som idag försörjer cirka 300 000 människor och väntas försörja ännu fler framöver. Det är därför avgörande att skydda denna livsviktiga sötvattenstäkt från föroreningar, för både nuvarande och kommande generationers hälsa. Sjön belastas redan av höga nivåer av gifter och kemikalier, och det är nödvändigt att miljöskadliga aktiviteter som bidrar till denna förorening upphör. Många andra ämnen och verksamheter hotar också kvaliteten på vårt dricksvatten, och för att säkerställa en hållbar framtid krävs omedelbar handling. Detta innebär att vi måste sträva efter att förbättra hanteringen av föroreningskällor i syfte att minimera utsläpp av skadliga ämnen i både natur och vattentäkter. Att vårda och skydda våra vattentäkter, med Vättern i spetsen, är en gemensam och brådskande angelägenhet som inte kan vänta.

Stopp för vindkraftsutbyggnad – en nödvändig miljöåtgärd för Region Jönköping

Vindkraftens påverkan på miljön har länge undervärderats och ignorerats. Samtidigt som den framställs som en hållbar lösning, visar forskning att vindkraftverk släpper ut mikroplaster och PFAS, vilket har allvarliga och långsiktiga konsekvenser för Jönköpings läns skogar, sjöar och vattendrag.

Jönköpings län måste ta ansvar och omgående stoppa nyetablering av vindkraft, samtidigt som oberoende forskning genomförs för att kartlägga och mäta de faktiska miljökonsekvenserna av de befintliga verken.

Mikroplastföroreningar från vindkraftverk

Vindkraftverkens rotorblad, som består av kompositmaterial, slits kontinuerligt av väder och vind. Detta leder till att mikroplastpartiklar lossnar och sprids i naturen, där de kan påverka ekosystem och vattenkvalitet.

Baserat på tillgängliga uppskattningar släpper vindkraften i Jönköpings län ut: 135 kg–45 ton mikroplast per år från befintliga vindkraftverk. Osäkerheten i mätningarna beror på bristande forskning.

Trots detta saknas praktiska mätningar och forskning som kan bekräfta exakt hur mycket plast som lossnar och var den hamnar. Att fortsätta utbyggnaden utan att först förstå konsekvenserna är oansvarigt.

PFAS – en farlig kemikalie som sprids från vindkraft

PFAS är en av vår tids mest långlivade miljögifter, och vindkraftverk läcker ut dessa ämnen i naturen genom smörjoljor, ytbehandlingar och rotorbladens färgskikt. Eftersom PFAS inte bryts ner i miljön, utgör det en långsiktig risk för både natur och människor.

Ingen vet exakt hur mycket PFAS som släpps ut från vindkraftverk, eftersom forskningen är bristfällig och undermålig. Trots detta fortsätter utbyggnaden utan att vi har kontroll över dess kemiska påverkan på ekosystemen.

Framtida saneringskostnader – en ekonomisk börda

Vindkraftens negativa miljöpåverkan kommer att kräva kostsam sanering. Mikroplaster i vattendrag och PFAS-föreningar kan bli en dyr belastning för framtida generationer. Trots detta har vindkraftsbolagen inget ansvar för de skador de orsakar, och det är region Jönköpings kommuner som får ta konsekvenserna.

Vindkraftens långsiktiga miljöproblem

Utöver mikroplast och PFAS medför vindkraft följande långvariga miljökonsekvenser: Förstörda ekosystem – Vindkraftens etablering skövlar skog, förstör djurens livsmiljöer och påverkar biologisk mångfald. Markförstöring och erosion – Byggnation av fundament och vägar förändrar vattenflöden och landskapet, vilket kan orsaka skador på naturen. Plastavfall från uttjänta rotorblad – Eftersom rotorblad inte går att återvinna, begravs de ofta efter livslängden, vilket leder till långlivad plastförorening.

Totalstopp för ny vindkraft

Region Jönköping måste agera NU för att skydda miljön och framtida ekonomiska resurser. Sverigedemokraterna vill se ett totalstopp för nyetablering av vindkraft i Jönköpings län. Oberoende forskning kring mikroplast och PFAS-utsläpp från befintliga verk. Regelverk som kräver att vindkraftsbolag tar ansvar för sanering av miljöskador.

Att låta vindkraften expandera utan att förstå dess miljökonsekvenser är ett riskabelt och oansvarigt politiskt beslut. Sverigedemokraterna tar ansvar för en hållbar framtid – stoppa vindkraftens miljöförstöring nu!

Trygghet i kollektivtrafiken

Trygghetsnummer

Ett gemensamt trygghetsnummer för både resenärer och förare är ett viktigt verktyg för att öka säkerheten inom kollektivtrafiken. Målet är att göra hjälpen lättillgänglig och enkel att nå när den verkligen behövs. Ett enda nummer som snabbt kopplar samman resenärer och förare med operatörer som kan bedöma situationen och vid behov kontakta ordningsvakter eller polis skapar trygghet och snabb respons.

Kollektivtrafikens trygghetsaspekter är avgörande för att fler ska välja att resa med buss eller tåg. Enligt Kollektivbarometern 2021 kände sig nästan var femte person ganska eller mycket otrygg i Jönköpings läns kollektivtrafik. Det är ett problem som påverkar hela samhället, särskilt eftersom kollektivtrafiken innebär en begränsad möjlighet att avlägsna sig från obehagliga eller hotfulla situationer.

Trygghetsnumret ska synas tydligt på hållplatser, i fordon och på stationer för att säkerställa att alla resenärer snabbt kan nå hjälp vid behov. Operatörer som hanterar trygghetsnumret kan integreras med biljettkontrollanter och andra säkerhetsfunktioner för att skapa ett heltäckande trygghetssystem.

Ingen ska behöva undvika kollektivtrafiken på grund av rädsla eller otrygghet. Att veta att hjälp finns nära till hands är en avgörande faktor för att öka resenärers och personalens

säkerhet, minska lidande, ekonomiska förluster och att skapa förutsättningar för att snabbt gripa eventuella förövare.

- ***Införa trygghetsnummer i kollektivtrafiken.***

Kameraövervakning

För att stärka säkerheten för busschaufförer föreslår vi att kameraövervakning installeras nära förarplatsen. Denna åtgärd syftar bland annat till att skydda förarna fysiskt, men framförallt till att skapa en känsla av trygghet för både förare och passagerare ombord. Genom synliga kameror vid förarplatsen signaleras det att tryggheten i kollektivtrafiken tas på största allvar.

Kameraövervakning är ett beprövat verktyg som effektivt kan avskräcka från störande beteenden och brott, detta bidrar till en lugnare och mer harmonisk resmiljö. Vid eventuella incidenter kan inspelningarna även användas som bevismaterial, vilket underlättar polisens arbete vid utredningar och skapar en rättssäker process.

För passagerarna innebär kamerorna också en ökad trygghet – de vet att eventuella händelser dokumenteras och att säkerheten prioriteras. Genom att göra förarplatsen till en övervakad och skyddad zon skapas en tryggare miljö för alla ombord.

Sammantaget förväntas denna åtgärd öka både den subjektiva och objektiva säkerheten på bussarna. En trygg och säker resa är en grundläggande rättighet för alla som använder kollektivtrafiken och kameraövervakning vid förarplatsen är ett viktigt steg mot detta mål.

- ***Kameraövervakning på bussar vid förare.***

Komplettering av kameror i bussar

Kompletterande övervakningskameror i kollektivtrafiken är avgörande för att säkerställa säkerheten för både resenärer och personal. Kameror är avskräckande på brottsliga handlingar som stöld, vandalism och våldsbrott. Det bidrar också till att snabbt kunna ingripa vid incidenter genom realtidsövervakning. Genom att täcka alla ytor minskas risken för blindzoner där potentiella hot annars skulle kunna uppstå obemärkta.

Kamerorna ger dessutom pålitlig dokumentation som underlättar utredningar och lagföring, vilket gör att brottslingar enklare kan ställas till svars. För resenärerna skapar övervakningen en tryggare miljö och ökar kollektivtrafikens attraktionskraft, särskilt under kvällstid eller i områden med färre resenärer. Minskat antal vandaliseringar och brott innebär också lägre reparationskostnader, vilket bidrar till en positivare upplevelse och sparar resurser för förbättringar.

Längre nedsparningstider för inspelat material

I dag kan det ta lång tid innan inspelat material från kollektivtrafiken används i utredningar. För att säkerställa att viktig bevisning inte går förlorad ser vi det som en självklarhet att förlänga nedsparningstiden. Finns det bevis på brott eller störande beteenden bör dessa inspelningar finnas tillgängliga, även om rapporteringen sker en tid efter händelsen.

Förlängd lagringstid förbättrar möjligheterna att utreda och lösa incidenter, även om de rapporteras sent och ger polisen mer tid att analysera materialet. Denna förlängning ger

också stabilare bevisunderlag vid rättsliga processer och ökar chansen att lagföra brottslingar. Genom längre lagringstider kan man dessutom identifiera återkommande problem, vilket möjliggör utveckling av mer effektiva säkerhetsstrategier.

För resenärer och personal innebär förlängd lagringstid en trygghet – de vet att händelser dokumenteras och att inspelat material kommer att användas för att säkerställa att rättvisa skipas samt ökar säkerheten i kollektivtrafiken.

- ***Längre nedsparningstider för inspelat material.***

Nödknapp vid busschaufför

För närvarande finns en nödknapp vid förarplatsen som är kopplad till säkerhetssystemet R.A.K.E.L. För att ytterligare höja säkerheten föreslår vi att kamerainspelning aktiveras automatiskt när föraren trycker på nödknappen. Denna koppling är både rimlig och praktiskt genomförbar och skulle säkerställa att alla incidenter dokumenteras i realtid. Genom att automatiskt påbörja inspelning vid nödlarm skapas ovärderligt bevismaterial för både utredningar och rättsliga processer.

Att dokumentera händelser i realtid ger säkerhetspersonal och polis direkt tillgång till relevant information, vilket ökar möjligheterna för snabba och effektiva ingripanden. Vid en nödsituation kan bildmaterialet omedelbart granskas för att ge en tydlig bild av händelsen och skapa underlag för vidare åtgärder. För busschauffören innebär denna koppling en trygghet i att en enkel knapptryckning omedelbart initierar en dokumentation av händelsen, vilket är avgörande för rättssäkra utredningar och förarens säkerhet.

För passagerarna skapar detta också en större känsla av trygghet ombord. Vid en kritisk situation vet de att kamerorna är igång och att deras säkerhet prioriteras. Funktionen kan dessutom verka avskräckande för potentiella förövare, då vetskapen om att handlingar dokumenteras minskar risken för störningar. Att koppla kamerainspelning till nödknappen är en enkel men kraftfull förbättring som stärker tryggheten för både förare och resenärer och underlättar snabb och korrekt hantering av incidenter inom kollektivtrafiken.

- ***Koppla nödknapp vid busschaufför till kamerainspelning.***

Skyddad förarkur

För att skapa en skyddad miljö för fordonsförare i utsatta områden föreslår vi Sverigedemokrater att förarutrymmet avskärmas för att förhindra obehörig åtkomst. Detta skydd skulle bidra till ökad säkerhet för förarna och samtidigt göra yrket mer attraktivt genom en förbättrad arbetsmiljö. Avskärmningen kan utformas med robusta material och behöver inte installeras i alla fordon, men på linjer där otrygghet och störningar förekommer oftare är det en viktig åtgärd.

Genom att installera avskärmningar i strategiskt utvalda bussar skapas en tryggare arbetsplats där förarna kan fokusera på sina uppgifter utan rädsla för obehöriga intrång eller hotfulla situationer. Denna säkerhetsåtgärd skulle också minska risken för direkta konfrontationer, vilket bidrar till en lugnare och säkrare resa för alla ombord.

Vi föreslår att denna funktion inkluderas i nästa upphandling av bussar för att säkerställa en högre standard på säkerhet och trygghet inom kollektivtrafiken. Att skydda våra busschaufförer är avgörande för att upprätthålla en välfungerande och pålitlig kollektivtrafik där både personal och passagerare kan känna sig trygga.

- ***Upphandla skyddad förarkur vid nästkommande upphandling av bussfordon.***

AI-baserade övervakningssystem - automatisering

AI-baserade övervakningssystem innebär ett stort steg framåt inom säkerhet, då kameror inte bara kan registrera händelser utan även analysera dem i realtid. Genom att identifiera avvikelser och potentiellt farliga situationer tidigt kan AI-system varna säkerhetspersonal, vilket möjliggör snabba ingripanden innan en situation eskalerar.

En viktig funktion hos AI är dess förmåga att känna igen avvikande beteenden, såsom plötslig aggression eller intrång på förbjudna områden, och därigenom förbättra säkerheten för både resenärer och personal. AI-system kan även förbättra inspelningskvaliteten genom att zooma in på detaljer och höja bildkvaliteten vid dåliga ljusförhållanden, vilket underlättar granskningar och utredningar.

Utöver analys i realtid kan AI-system kommunicera med andra säkerhetssystem, såsom larm och automatiska dörrar som snabbt kopplas till polis och räddningstjänst vid behov. Med dessa avancerade funktioner kan AI övervaka flera potentiella hot samtidigt, prioritera åtgärder och optimera säkerheten inom kollektivtrafiken.

Det behövs åtgärder för att motverka fuskåkning inom kollektivtrafiken. Användandet av civilklädda biljettkontrollanter är ett effektivt sätt att öka chansen för fuskåkare att åka fast. Uniformerade biljettkontrollanter är lätta att upptäcka på avstånd och en erfaren fuskåkare kan i många situationer undvika biljettkontroll genom att stiga av på närmaste station. Civilklädda kontrollanter har en tydlig brottsförebyggande effekt. När risken att ertappas ökar minskar tendenserna att planka sin resa.

- ***Utrusta tågvärddar med kroppskamera.***
- ***Installera automatiserade AI-övervakningssystem.***
- ***Införa civilklädda biljettkontrollanter för att minska fuskåkande.***

Länstrafiken

Länstrafikens primära fokus bör inte enbart vara att öka antalet resenärer, vilket ofta gynnar stadstrafiken där resandeunderlaget redan är stort. Istället bör målet vara att öka nöjdheten bland de som redan använder kollektivtrafiken. Trots betydande investeringar i Länstrafiken de senaste åren har resandet inte ökat i motsvarande grad.

För närvarande finansieras Länstrafiken till 70 % av regionsskatt och 30 % av biljettintäkter. Vår ambition är att uppnå en mer balanserad finansiering där både skattemedel och biljettintäkter står för 50 % vardera. Detta kan bland annat åstadkommas genom mer fördelaktiga upphandlingar.

Stadstrafiken prioriteras idag med tätare linjer, vilket missgynnar landsbygden där resandeunderlaget är lägre. Denna obalans behöver korrigeras så att landsbygden inte fortsätter att hamna i underläge.

- **Ändamålsenliga upphandlingar** genomförs inom länstrafiken.

Serviceresor

Vår strävan är att varje individ som har ett behov av färdtjänst ska få tillgång till den och att bedömningssystemet präglas av rättvisa och jämlikhet. Detta är en service våra regioninvånare allttjämt nyttjar och behovet bör rimligtvis återspeglas i antalet resor varje enskild person gör.

Vi ser ett behov av att tydliggöra gränsdragningarna mellan färdtjänst och serviceresor då förändring av antal resor med framför allt serviceresor skett.

- **Bedömningsstöd** vid beslut om typ av färdstätt.

Sjukresor

Inom vår region arbetar vi i Sverigedemokraterna för att alla invånare enkelt ska kunna ta sig till och från vården. För oss är det självklart att sjukresorna ska vara rättvisa och tillgängliga, oavsett var i länet du bor eller hur din ekonomi ser ut. Vi verkar för ett effektivt sjukresesystem som sätter patientens behov i centrum, med rimliga villkor och tydliga regler. Vårt mål är att ingen ska behöva avstå nödvändig vård på grund av transportproblem.

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
Införa anropsstyrd närtrafik	Pilotprojektet med anropsstyrd linjetrafik är nu genomförd och resultatet behöver sammanställas och ett förslag till beslut från förvaltningen ska presenteras.
Trygghetsnummer i Länstrafiken.	Inrätta ett telefonnummer till Länstrafiken vilket man kan ringa till när/om hotfulla situationer uppstår vid sin resa på buss eller tåg.
Jönköping Airport	Utveckling av flygplatsen med fler avgångar samt utredning om utbyggnation.
Höjt mål om kundnöjdhet /kvalitetsindex.	Målet på kundnöjdhet/ kvalitet för resenärer höjs till 80%.
Kameraövervakning.	Installera kameraövervakning på bussar i nära anslutning till chaufförerna samt komplettera med fler kameror.
Kroppskamera.	Utrusta tågvärdar med kroppskamera.

Uppdrag	Beskrivning
Utfasning av vindkraftverk.	Inga nya vindkraftverk ska föras upp, befintliga verk ska inte ersättas efter sin levnadstid.
Längre nedsparningstider.	Utöka tiden för nedsparning av inspelat material.
Nödknapp vid chaufför.	Nödknappen kopplas till automatisk kamerainspelning.
Skyddad förarkur.	Upphandling och installation av skyddskurar vid förare på bussar.
AI baserat övervakningssystem	Installera övervakningssystem inom kollektivtrafiken.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel nöjda NKI - allmän trafik - alla länsbor	55 %	46 %	45 %	Tertial
 Andel nöjda NKI - allmän trafik - resenärer	65 %	57 %	57 %	Tertial
 Andel nöjda NKI - serviceresor	85 %	80 %	80 %	Tertial

NKI= Nöjd kund index

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter.

Processorientering stimulerar förebyggande arbete, identifierar grundorsaker till problem och medverkar till att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Etablera en samverkansarena i syfte att samla relevanta aktörer för att säkerställa ett samordnat och hållbart arbete avseende den framtida elförsörjningen i regionen.	Region Jönköpings län ska vara sammankallande och drivande för ett aktivt regionalt arbete för hållbar energiförsörjning i länet. Arbetet bör i första hand ta sin utgångspunkt i att skapa förutsättningar för den gröna omställningen inom länets industri, dess expansion samt skapa attraktionskraft för nya företagsetableringar.
Göra separata avsiktsförklaringar med alla länets kommuner om kollektivtrafiken.	Avsiktsförklaringarna ska klargöra vilket ansvar varje part har för att på bästa sätt verka för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig. Det kan gälla linjedragningar, turtäthet, hållplatser och möjlighet till att växla mellan olika fordon vid knutpunkter för smidiga och hållbara resor.

Uppdrag	Beskrivning
Analysera och föreslå lösningar inom området kollektiv hållbar mobilitet.	Genomföra analys och föreslå lösningar inom området kollektiv hållbar mobilitet för att möjliggöra effektiva, hälsosamma och miljösamma resor som är tillgängliga för alla. Uppdraget ska genomföras i samverkan med kommuner och berörda verksamheter inom Region Jönköpings län.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Antal resor	24 500 000	22 965 000	22 085 000	Månad

Strategiska mål: Långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Framgångsfaktorer: Tillgänglig, säker och hållbar infrastruktur

Uppdrag	Beskrivning
Aktivt driva påverkansarbete för nya stambanor och viktiga vägsträckor i länet.	Region Jönköpings län ska fortsätta driva på för att staten ska bygga nya stambanor enligt Sverigeförhandlingen. Arbete ska också ske för att verka för statlig upprustning av viktiga vägsträckor i länet.
NYTT 20206 Bredda plattformen funktionella samband med fler samhällsbyggnadsperspektiv och nya rumsliga kunskapsunderlag samt utveckla den territoriella strategiska planeringen i länet.	Utveckling av den territoriella strategiska planeringen kan inbegripa gemensamma kunskapsunderlag och att tillsammans med relevanta aktörer ta steg för att hitta regionala planeringsprinciper som stärker den regionala utvecklingen.

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Ekonomi i balans	0 mnkr	-13 mnkr	26 mnkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Folkhälsa och sjukvård

Den svenska hälso- och sjukvården ska erbjuda de senaste kunskaperna, beprövade och avancerade behandlingsmetoder, den senaste tekniken och väl fungerande kostnadseffektiva läkemedel. Allt detta behövs för att på bästa sätt kunna bota och lindra samt förebygga sjukdom och ohälsa.

Ambition

Hälso- och sjukvården är en grundläggande rättighet och ska alltid vara tillgänglig för alla som behöver den. Den ska präglas av högsta kvalitet och tillgänglighet, och varje individ ska kunna lita på att de får den bästa möjliga vården, oavsett tidpunkt eller plats.

Förebyggande hälsovård är inte bara en fördel för individen, utan också en investering för hela samhället. Privata vårdgivare spelar en avgörande roll i detta sammanhang, genom att komplettera och avlasta det offentliga sjukvårdssystemet.

För att uppnå en sjukvård i världsklass är det nödvändigt att säkerställa tillgängligheten över hela regionen och inom alla delar av sjukvården. Detta innebär att vi måste utnyttja all tillgänglig kompetens på bästa möjliga sätt.

Detta kräver i sin tur en hälsosam arbetsmiljö och möjligheter för personalen att utveckla sina färdigheter och kunskaper. Det är viktigt att vi erkänner och uppskattar det hårda arbete som vårdpersonalen utför varje dag. Deras engagemang och professionalism är avgörande för att upprätthålla en hög standard inom sjukvården.

Vi måste ständigt sträva efter att förbättra och modernisera våra sjukvårdsfaciliteter och -utrustning, för att kunna erbjuda den bästa möjliga vården till våra patienter.

Genom att göra detta kan vi skapa ett sjukvårdssystem som är robust, effektivt och hållbart, och som verkligen är i världsklass.

Tillgänglighet

Patienter ska garanteras den vård de behöver, när de behöver den, och i enlighet med deras specifika behov på rätt nivå.

Det ska finnas en möjlighet att välja en fast läkarkontakt. I dagsläget tillåter inte regionens regler att patienterna själva får välja läkare. Ett starkt förhållande mellan patient och läkare kan förbättra kommunikationen och öka chanserna för en framgångsrik behandling.

Vi måste också se till att vi upprätthåller en stark dialog med patienterna och lyssnar på deras behov och önskemål. Genom att göra detta kan vi skapa ett sjukvårdssystem som är både rättvist och hållbart.

Befolkningsutvecklingen, särskilt med en fortsatt hög migrationsnivå, belastar vårt välfärdssystem. Sverigedemokraterna har fastställt att svenska medborgare ska prioriteras i den skattefinansierade vården.

Fri sjukvård för alla kan låta idealiskt, och om Sverige hade obegränsade resurser skulle det vara möjligt att erbjuda detta. Men verkligheten är annorlunda. Trots detta erbjuds nyanlända i Sverige i stort sett full tillgång till våra välfärdssystem så snart de anländer till landet.

Det är viktigt att vi fortsätter att sträva efter en balans mellan att upprätthålla högkvalitativ sjukvård och att hantera de ekonomiska begränsningarna. Detta innebär att vi måste vara innovativa i vår strategi och ständigt söka efter effektiva lösningar för att förbättra vården.

Driftsformer

Sverigedemokraterna fokuserar inte på vem som driver sjukvården, och vi låser oss inte till någon specifik politisk skala. Vi stöder dock idén om att förstatliga den svenska hälso- och sjukvården.

Detta innebär inte bara en förändring av huvudmannaskapet, utan också införandet av ett nytt system där professionell kompetens, expertkunskap och evidensbaserad praxis prioriteras framför kortsiktiga politiska förändringar. Vi tror att detta bidrar till att skapa en mer stabil och effektiv sjukvård.

Vårt främsta mål är att erbjuda bästa möjliga vård för varje investerad krona, oavsett om vården bedrivs av offentliga eller privata aktörer. Vi strävar efter en sjukvård där privata, skattefinansierade aktörer behandlas likvärdigt med offentliga aktörer, och där patienter har rätt att välja vårdgivare inom både primär- och specialistvård.

Personalpolitik

För att uppnå våra ambitioner om en tillgänglig sjukvård av högsta kvalitet, är det avgörande att vi säkerställer tillgången på kvalificerad personal. Detta innebär att vi måste erbjuda våra medarbetare en arbetsplats som är hållbar och hälsosam, och som ger utrymme för kontinuerlig professionell utveckling.

Kompetent personal leder till att vi kan effektivisera personalstyrkan, det handlar inte om att springa snabbare utan att tänka smartare.

Vi måste ta höga sjukskrivningstal på allvar, särskilt inom vissa verksamhetsområden. Detta innebär att vi måste genomföra riktade insatser för att förbättra arbetsmiljön, stödja vår personal och säkerställa patienternas välbefinnande. Dessa insatser bör vara en integrerad del av vårt arbete för att förhindra och hantera sjukskrivningar.

AI inom den regionala Hälso- och sjukvården

I sjukvården är dokumentation och administration en viktig del av arbetsflödet, vilket har kommit att bli både tidskrävande och ibland onödigt repetitivt. Studier visar att vårdpersonal spenderar upp mot fyrtio (40) procent av sin arbetstid på administrativa uppgifter, vilket inkluderar dokumentation, och endast en tredjedel i patientnära vård.

Införandet av AI inom sjukvården har potential att drastiskt minska den administrativa bördan genom hela vårdkedjan genom automatisering av rutinuppgifter som dokumentation, schemaläggning och fakturering, vilket frigör värdefull tid för vårdpersonal att fokusera på patientvård. Genom att minska det administrativa arbetet kan mer tid och resurser allokeras till patientnära arbete, vilket inte bara förbättrar vårdupplevelsen utan också bidrar till vårdpersonalens arbetsnöjdhet. Detta kan leda till bättre vårdresultat och ett mer effektivt hälsovårdssystem överlag.

AI kan assistera vid flera administrativa ärenden, såsom schemaläggning, journalföring och sammanfattning av patientens sjukdomshistoria. Detta minskar risken för fel och ökar kvaliteten på vården, samt leder till effektivisering inom administrationen.

Med AI kan vårdtjänster baserat på patientdata införas, vilket förbättrar både patientupplevelser och vårdens effektivitet. AI-drivna chatbots och virtuella assistenter kan hantera patientförfrågningar och bokningar, vilket minskar belastningen på administrativ personal. Genom att säkerställa att patientdata hanteras säkert och i enlighet med GDPR, bidrar AI även till ökad säkerhet och integritet, vilket minskar risken för dataintrång och administrativa problem.

- **Automatisering av rutinuppgifter:** Automatisera repetitiva administrativa uppgifter som dokumentation, schemaläggning och fakturering.
- **Personlig anpassning av tjänster:** Skräddarsy vårdtjänster baserat på patientdata.
- **Förbättrad kommunikation:** AI-drivna chatbots och virtuella assistenter som hantera patientförfrågningar och bokningar.

Elevhälsan

Elevhälsans kvalitet och tillgänglighet varierar stort mellan olika kommuner och skolor, även tillgängligheten till skolsköterskorna. Om regionen har ett övergripande utföraransvar för skolhälsovården kan fler barn få hjälp snabbare utan att riskera att falla mellan olika instanser.

Regionen bör undersöka förutsättningarna att överta utföraransvaret från kommunerna för skolhälsovården och samla all hälsovård för barn och unga under samma tak. Varje elev ska bjudas in till ett obligatoriskt besök på elevhälsan varje år.

- **Regionövergripande ansvar för elevhälsan.**
- **Årligt besök för elever på elevhälsan.**

Inför äldrevårdsmottagning

2025 organiserades hälsokontroller, för personer i åldrarna 80 och 90 år på äldrevårdsmottagningar. Mottagningen bör också innefatta vaccinationer, samt hembesök. De skulle också ha ett nära samarbete med föreningar och anordna föreläsningar om hälsofrämjande åtgärder.

- **Hälsokontroller på äldrevårdsmottagningar.**

Språkrav vid nyanställning

För att kvalificera sig för anställning inom sjukvården i Region Jönköping, är det ett grundläggande krav att ha goda kunskaper i svenska språket.

När man arbetar patientnära ska språkkunskaperna vara av ännu högre nivå. Vid nyanställning inom sjukvården, ska det finnas bevis på att den lägsta språknivån uppnås, vilket ska verifieras genom ett språktest. Det är avgörande att personalen kan kommunicera klart och tydligt på svenska, både muntligt och skriftligt, i interaktionen med patienter och kollegor.

Detta är särskilt viktigt för att säkerställa patientsäkerheten och för att effektivt kunna kommunicera med äldre patienter.

- **Vid nyanställning inom sjukvården ska det finnas underlag på att den lägsta språknivån uppnås hos den som söker arbete.**

Tillgänglighet inom vården

1177 - Direkt innebär att patienten får en bedömning av sina symtom och besvär och kan sedan få chatta med vårdpersonal, möjligheten till chatt och videosamtal är öppen under vårdcentralens öppettider. Vid behov går det även att växla över till videosamtal eller att du får ett bokat besök. 1177 Direkt erbjuds på alla vårdcentraler i Region Jönköpings län. Du kan söka vård både för dig själv och för barn från 1 år och fram till att barnet fyller 13 år.

Namnet "1177-Direkt" signalerar en förväntan om omedelbar hjälp och åtgärd för patienten. Vi inom Sverigedemokraterna menar dock att tjänsten, med de fördröjningar som dess meddelandefunktion ofta innebär, inte lever upp till innebörden av "Direkt". För att namnet bättre ska spegla tjänstens digitala karaktär och faktiska funktion, anser vi därför att "1177-Direkt" bör ersättas med "1177-Digitalt".

Vi önskar se ett flexibelt regelverk som tillåter vårdcentraler att själva bestämma sina öppettider veckans alla dagar. Detta ger utrymme för kvällsöppet och möjliggör för personalen att anpassa arbetstiderna efter sina önskemål samtidigt som det ökar invånarnas möjlighet att besöka sin vårdcentral på mer än bara dagtid.

Det har länge varit ett problem att parkera vid Ryhovs sjukhus för personalen och patienterna. De tillfälligt utökade parkeringsplatserna som nu finns uppe vid Ryhov bör permanentas samt att införa gratis parkering dygnet runt för alla som besöker eller jobbar på Ryhov.

- *1177-Direkt byter namn till 1177-Digitalt*
- *Utökade öppettider på vårdcentraler*
- *Fri dygnsparkering vid Ryhovs sjukhus*

Ambulansen

Insatstiderna och tillgängligheten på ambulansen måste säkras för alla våra invånare i Jönköpings Region. Idag varierar insatstiderna för prio-1 larm stort i vår region, vart i regionen du bor ska inte ha en inverkan då det kommer att handla om prio-1 larm.

Sverigedemokraterna vill att det ska utgå minst en dagambulans från samtliga kommuner i länet för att säkerhetsställa insatstiderna.

- *Dagambulanser i samtliga kommuner i länet.*

Ingrepp av icke-medicinska skäl

Omskärelse av pojkar på grund av religiösa skäl har sina rötter djupt etablerat i vissa kulturella traditioner, denna praxis menar vi är en överträdelse av barnets grundläggande rättigheter, och deras rätt till sin egen kropp och integritet.

Detta ingrepp utförs utan barnets medgivande och saknar ofta medicinska grunder, vilket kan resultera i onödig smärta och risk för komplikationer.

Det finns en överhängande risk att detta kan påverka barnets framtida sexuella och emotionella välbefinnande, varför vi också anser att barnets rättigheter bör väga tyngre än traditionella och religiösa övertygelser.

Beslutet om omskärelse bör överlåtas till individen när denne är mogen nog att göra ett informerat val. Denna synpunkt får stöd av internationella överenskommelser som Barnkonventionen, som framhäver barnets rätt till skydd mot alla former av fysisk eller psykisk skada.

- *Omskärelse av religiösa skäl ska inte förekomma inom regionens hälso- och sjukvård.*
- *Överlåta till individen att göra ett informerat val vid mogen ålder.*

Folkhälsoarbete med riktade informationsinsatser

Trots att folkhälsan generellt har förbättrats, med en ökad medellivslängd och bättre hälsostatus, finns det fortfarande utmaningar kvar, såsom att minska de växande hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper.

Folkhälsoarbete är av yttersta vikt för att främja hälsa och förebygga sjukdomar i samhället. Genom att aktivt arbeta med folkhälsan kan vi identifiera och hantera hälsorisker, vilket leder till en förbättrad livskvalitet för alla.

Ett gott förebyggande arbete bidrar till att minska hälsoklyftor, förbättra produktiviteten, stärka samhällsekonomin och minska belastningen på hälso- och sjukvården. Det är inte bara

en investering i vår nuvarande hälsa, utan också en investering i framtida generationers välbefinnande.

För att ytterligare förbättra folkhälsan är det viktigt med informationskampanjer där vi på skolor, vårdcentraler, elevhälsan eller andra inrättningar framhåller våra tjänster inom hälsa- och sjukvård som finns på ex. 1177.se, 1177 Direkt och via telefon. Det är också avgörande att bedriva uppsökande verksamhet bland hemlösa för att förbättra tillgången till hälso- och sjukvård.

- ***Förebyggande insatser för att förbättra folkhälsa genom informationskampanjer inom användningsområdet 1177.***

Digital översättning vid tolkbehov

Enligt Socialstyrelsen har Region Jönköpings Län ett ansvar att tillhandahålla tolktjänster för patienter med specifika funktionsnedsättningar, såsom de som är döva sedan barndomen, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Denna skyldighet sträcker sig dock inte till andra patienter vad gäller tolkning i ett talat språk.

För patienter som inte omfattas av lagkravet för tolkning finns det idag ett antal olika digitala översättningsalternativ, exempelvis AI, som specialiserat sig på medicinska områden. Region Jönköpings Läns nuvarande praxis är att alltid använda fysiska eller telefonbaserade tolkar. Detta medför betydande kostnader, som potentiellt kan minskas avsevärt genom att utnyttja digitala översättningsalternativ.

Digital översättning ska vara det primära alternativet för de patienter som inte omfattas av Socialstyrelsens krav.

Patientsäkerheten kommer alltid att vara i fokus, och vårdpersonal kommer att ha möjlighet att bedöma vilken typ av tolkning som är mest lämplig i varje enskilt fall. Detta är avgörande för att säkerställa att patienten fullt ut förstår den information som förmedlas, vilket i sin tur bidrar till en mer effektiv och patientcentrerad vård.

- ***Digitala översättningsalternativ ska vara det primära alternativet för de patienter som inte omfattas av Socialstyrelsens krav vid tolkning.***

Vård som inte kan anstå

En grundläggande princip är att vården som regionen tillhandahåller ska vara likvärdig för alla, oavsett om patienten kommer från en annan region, kommun eller ett annat land. För att denna likvärdiga vård ska kunna erbjudas på ett ekonomiskt hållbart och rättvist sätt, är det avgörande att regionen tillämpar ett konsekvent och rättvist kostnadsuttag för all utförd vård.

Detta innebär att patientavgifter bör vara enhetliga, men framför allt att regionens faktiska och fulla kostnader för den vård som ges konsekvent och rättvist återspeglas i prissättningen – oberoende av patientens bakgrund eller ursprung.

För Region Jönköpings län betyder detta konkret att patienter utan svenskt medborgarskap inte ska erbjudas vård till priser som understiger ett rättvist och fullständigt kostnadsuttag. Att subventionera vård för vissa grupper på detta sätt är oförenligt med principen om en

rättvis och jämlik finansiering av sjukvården för alla och riskerar att snedvrida ansvarsfördelningen.

- ***Rättvist kostnadsuttag av patientavgifter vid vård som inte kan anstå.***

Specialistläkare

Patienter har ofta insikt om sina specifika hälsoproblem och det bör vara lättare för dem att direkt konsultera en specialist. Specialistläkare bör vara tillgängliga på större vårdcentraler vid specifika tider och dagar, åtminstone via digitala plattformar.

Patienter som är medvetna om sina problem bör ha möjlighet att boka en tid på sin vårdcentral och få en specialistbedömning på plats. Detta minskar belastningen på remisshantering och sparar tid.

När vårdcentraler skickar patienter till sjukhus för specialistbedömning uppstår det ofta en tidsförlust för både patienten och sjukvården.

- ***Specialistbedömning på vårdcentral.***

Patientföreningarna

Patientföreningar bidrar till förbättrad hälsa och vård genom att erbjuda stöd och resurser, samt genom att samla in data som främjar patientcentrerad forskning och tjänster.

Genom att tillåta distribution av informationsmaterial på vårdinrättningar kan dessa föreningar öka medvetenheten om sina tjänster och därmed ge bättre stöd till sjukdomsdrabbade.

Patientföreningar kan samla in data genom olika metoder, såsom enkäter, intervjuer, fokusgrupper och genom att samarbeta med hälso- och sjukvårdsinrättningar. De kan också använda digitala verktyg som applikationer och webbplattformar för att spåra och analysera patientens hälsostatus och behandlingsresultat.

Dessa data är värdefulla för att förbättra vårdkvaliteten och för att driva patientcentrerad forskning och innovation framåt.

- ***Öka synligheten för patientföreningar genom att tillåta distribution av informationsmaterial på vårdinrättningar.***
- ***Förbättra hälsa och vård: Utnyttja patientföreningarnas förmåga att samla in och analysera data om patienters upplevelser och resultat för att förbättra hälsa, vård och vetenskap.***

Psykiatrisk vård

I januari 2025 publicerade Socialstyrelsen en rapport som visade att 70 procent av Barn- och ungdomspsykiatrins resurser går till utredningar och behandling av adhd. Alltför många röster inom både läkarkåren och psykologkåren slår larm om att det numera sker en överdiagnostisering

av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar vilket har börjat tränga ut andra diagnosgrupper från möjligheten att få psykiatrisk vård.

Idag får också psykiatrisk sjukvård en relativt hög ersättning för varje enskild neuropsykiatrisk utredning. Möjligen är detta en vidmakthållande faktor för nuvarande omfattande utredningsförfarande och åtföljande snedfördelning av resurser mellan diagnostik och behandling inom psykiatrin. Det är viktigt att vi är medvetna om att ekonomiska incitament växelverkar med vårdens prioriteringar.

För att motverka nuvarande oroande utveckling på området ser vi gärna att Region Jönköping prövar att redovisa de resurser som läggs på behandling respektive diagnostik som två enskilda ekonomiska poster i verksamheten. Vi föreslår även att man inför ett tak för antal neuropsykiatriska utredningar som får göras utifrån en rimligare fördelning av psykiatris resurser mellan dessa två poster.

Vi anser att det satsas för mycket resurser på diagnostik och för lite på behandling. Diagnostik som inte leder till behandling saknar nytta ur ett patient hälsoperspektiv.

Vi ser ett ökat behov av att ta hjälp av privata vårdgivare för att komma tillrätta med de långa behandlingstiderna som finns och inte gällande diagnostik särskilt då inom BUP.

- **Fokus på behandling inom psykiatrin, särskilt barn- och unga.**

Rättspsykiatrisk vård

Region Jönköpings län köper rättspsykiatrisk vård för flera miljoner per år. Vi ser en stadigvarande ökning av antalet och vi måste nu vara framåtsyftande och arbeta fram lösningar inom regionens egen verksamhet då det finns möjlighet till långsiktiga besparingar.

Vår motion om utökning av vårdplatser inom rättspsykiatrin har nu hörtsammats och samverkanspartierna väljer att ta med det i sin budget, med 60 miljoner i satsning under en 3-årsperiod fram till 2027.

TBE - Vaccination

Idag erbjuder Region Jönköpings län avgiftsfri TBE - vaccination för barn mellan 3-19 år. Vårt förslag är att alla individer i regionen ska erbjudas avgiftsfri vaccinering av TBE. Det är statistiskt fastställt att äldre personer (över 18 år) löper högre risk att smittas av TBE varför även dessa bör ingå i erbjudandet om avgiftsfri vaccinering.

Antal registrerade TBE-fall i Region Jönköpings län (totalt 113):

<u>2024</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
12	17	23	18	8	8	14	8	3	2

- **Införa avgiftsfri TBE: Vaccination ska även erbjudas vuxna.**

Avdelning för palliativa patienter i en hemlik miljö

Inom våra regionsjukhus vårdas idag palliativa patienter ofta utspritt på olika typer av avdelningar som själva har anordnat ett antal vårdplatser. Vi menar att detta sällan erbjuder den bästa eller mest hemlika miljön för vård i livets slutskede. Vår ambition är därför att inrätta en dedikerad palliativ enhet, antingen som en avdelning eller ett separat boende, där en trygg och hemlik atmosfär prioriteras för dessa patienter.

- *Upprätta avdelning för palliativ vård*

VÅRA FÖRSLAG

Uppdrag	Beskrivning
Minskad administration.	Sjuksköterskor och läkare ska inte lägga mer tid på dokumentation än på det patientnära arbetet. Förbättrad digital kommunikation mellan de olika systemen .
Elevhälsan.	Då regionen genomför ett pilotprojekt kallat Elevhälsocentral tillsammans med Jönköpings kommun, ser vi det som möjligt för regionen att ha ett utföransvar för verksamheten.
Äldrevårdsmottagning.	Organisera hälsokontroll för utpekad målgrupp.
Språkkrav vid nyanställning.	Obligatoriskt språktest vid nyanställning.
Inför AI inom administration.	För att effektivisera resurser och ekonomi
Öppettider på vårdcentraler.	Möjliggöra för vårdcentraler att bestämma sina egna öppettider veckans alla dagar.
Insattider gällande ambulansen prio-1 larm.	Varje kommun ska ha en dagambulans stationerad.
Ingrepp av icke-medicinska skäl.	Beslut om ingrepp av icke-medicinska skäl ska överlåtas till individen när denne är mogen nog att göra ett informerat val.
Folkhälsoarbete med riktade informationsinsatser.	Arbeta med att informera unga och hemlösa om negativa effekter vid användning av ex. droger, alkohol och rökning. Upplys om regionens olika typer av vård, ex. de digitala vägarna in via 1177.se etc.

Uppdrag	Beskrivning
Fortsatt satsning på geografiskt utsatta arbetsplatser.	Särskild lönesatsning på arbetsplatser med geografiskt utsatt placering där kontinuerlig personalbrist konstaterats. Pågående projekt vid Skillingaryd, Sävsjö och Vaggeryd vidareutvecklas till andra kommuner.
Specialistläkare.	Patienter som har god kunskap om sina problem ska ha möjlighet att, på större vårdcentraler, kunna boka tid och få en specialistbedömning, antingen fysiskt eller digitalt, vid bestämda tider och dagar.
Specialistvård.	Även på vårdcentralen.
Hjälp av privata vårdgivare för behandling inom VUP och BUP.	Diagnostik som inte leder till behandling saknar nytta ur ett patient hälsoperspektiv och det måste arbetas med ett rimligt förhållande mellan diagnostik och behandling.
Årligt besök på Elevhälsan.	Elever ska genomföra ett obligatoriskt besök på elevhälsan en gång per år.
Palliativt boende.	Fler riktade avdelningar med hemlik miljö.
TBE- Vaccination.	Vaccination mot TBE ska även innefatta vuxna.
Patientföreningarna.	Ökad synlighet av patientföreningar genom att tillåta utlägg av informationsblad på vårdgivande inrättning.
Vård som inte kan anstå.	Rättvist kostnadsuttag av patientavgifter vid vård som inte kan anstå.
Digital tolk.	Vid behov av tolk kan digitala översättningsalternativ , exempelvis AI, användas.
Parkering Ryhov.	Gratis parkering och permanentning av tillfälliga parkeringsplatser.
1177- Direkt byter namn till 1177- Digitalt.	1177 Direkt i Region Jönköping erbjuder digital symtombedömning och vårdkontakt (chatt/video) under vårdcentralers öppettider. Sverigedemokraterna anser namnet 'Direkt' missvisande på grund av fördröjningar och föreslår namnbyte till '1177-Digitalt'.

Uppdrag	Beskrivning
AI inom den regionala Hälso- och sjukvården	AI automatiserar administrativa rutiner som dokumentation, schemaläggning och fakturering, skräddarsyr tjänster med patientdata, hanterar patientkommunikation via chatbots och virtuella assistenter, samt erbjuder beslutsstöd för både patienter och läkare.

Tandvård

Ansvar för tandvård regleras i tandvårdslagen (1985:125). Region Jönköpings län har ett övergripande ansvar att planera all tandvård. Den tandvård som regionen bedriver kallas för Folktandvård enligt tandvårdslagen. Alla barn och unga 3-19 år ska ha en tandläkare som är ansvarig för tandvården, vilket innebär att varje individ som är folkbokförd i region Jönköpings län listas till en tandläkare och den vårdgivare som den ansvarige tandläkaren tillhör. Patienter kan remitteras till Folktandvårdens specialisttandvård för behandling som inte kan anses ligga inom ramen för vårdansvaret gällande allmäntandvård. Remittering till specialisttandvården sker utan kostnad för remitterande vårdgivare. Specialisttandvården kan utan kostnad konsulteras angående tandvård för barn och ung

Folktandvården ska svara för:

- regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år de fyller 19,
- specialisttandvård för personer från och med det år då de fyller 20 år
- övrig tandvård för personer från och med det år då de fyller 20 år i den omfattning som regionen bedömer lämplig. Lag (2024:1099).

Det ska finnas tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och patientgrupper med behov av särskilt stöd ska erbjudas tandvård.

Inom allmäntandvården kan både barn från tre års ålder och ungdomar och vuxna, fritt välja tandvårdsaktör (Folktandvård eller privattandvård). Vård och behandling ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Tandvårdens mål är en god och jämlik munhälsa och tandvård på lika villkor för alla i regionen. Länets barn och unga ska erbjudas högkvalitativ och lättillgänglig tandvård. Enligt tandvårdslagen ska tandvården bedrivas så den uppfyller kravet på en god tandvård. Detta innebär att den ska tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen, främja goda kontakter mellan patienten och tandvårdspersonal och bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Sambandet mellan munhälsa och allmän hälsa är tydlig. Av den anledningen är det hälsofrämjande och förebyggande arbetet viktigt för alla patientgrupper. Allt fler äldre har egna tänder kvar högt upp i åren, vilket ställer stora krav på samverkan mellan omsorg, vård och tandvård. För att kunna möta det ökade behovet måste nya arbetssätt och samarbeten utvecklas, så att rätt kompetens används inom olika områden.

Folktandvården har under många år tillsammans med andra aktörer genomfört ett framgångsrikt systematiskt och aktivt folkhälsoarbete, med målet att förbättra barn och ungdomars hälsa.

Avgörande för att nå god tillgänglighet är att rekrytera och behålla medarbetare. Trots omfattande ekonomiska anslag finns det svårigheter att bedriva god och jämlik tandvård på små kliniker i regionen. Syftet med små allmäntandvårskliniker i glesbygd bör analyseras och utvärderas i samverkan med Bra Liv.

Tandvård för personer med särskilda behov

Region Jönköpings län har ansvar att erbjuda tandvård till vuxna patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och patientgrupper med behov av särskilt stöd. Det är personer i särskilda och egna boenden samt personer som omfattas av lagen om stöd och service till funktionshindrade. Med giltigt

intyg erbjuds dessa patientgrupper nödvändig tandvård och en kostnadsfri munhalsbedömning (uppsökande verksamhet) (N-tandvård). Tandvård ges även till andra patientgrupper som ett led i en sjukdomsbehandling (S-tandvård). Det kan till exempel vara infektionssanering inför vissa kirurgiska ingrepp. Vi ansvarar också för vissa diagnosbaserade grupper, där patienter har stora svårigheter att sköta sin munhygien till följd av en funktionsnedsättning (F-tandvård).

Hos många av dessa patienter finns möjlighet att förbättra munhälsan betydligt, vilket är viktigt för välbefinnandet och hälsan. Arbete pågår med att förbättra samarbetet mellan tandvården, sjukvården och länets kommuner.

För nödvändig tandvård och tandvård som ett led i sjukdomsbehandling samt tandvård till vissa grupper med långvariga sjukdomar eller funktionshinder betalar patienten öppenvårdsavgift. Denna tandvård finansieras av Region Jönköpings län inom ramen för hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd. Det är viktigt att alla de personer som har ”Intyg om nödvändig tandvård” får sitt tandvårdsbehov bedömt och, vid behov, sådan tandvård utförd. Målet är att öka andelen personer med god munhälsa och andelen som får nödvändig tandvård utförd.

Specialisttandvård

Länsinvånarnas behov av specialisttandvård tillgodoses huvudsakligen genom Folktandvårdens specialisttandvård (Odontologiska institution, OI). Tillgången till specialiserad tandvård är avgörande för en god hälsa och livskvalitet, då befolkningen lever längre och behåller sina egna tänder långt upp i åldern, med ökat vårdbehov som följd. Konsultation och kompetensstödande arbete gentemot allmäntandvården, både i offentlig respektive privat regi är en viktig del i specialisttandvårdens uppdrag, för att öka allmäntandvårdens möjligheter till ett bredare omhändertagande och att erbjuda vård på rätt vårdnivå. Ett annat uppdrag som specialisttandvården via OI har är att erbjuda specialisttjänstgöringsplatser (ST) inom samtliga nio odontologiska specialiteter, såväl för nationellt behov som för egen kompetensförsörjning. Det omfattande inflödet av patientbesök och komplexa remisser tillgodoser väl bredd och svårighetsgrad för detta.

Kunskapsstyrning – Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa

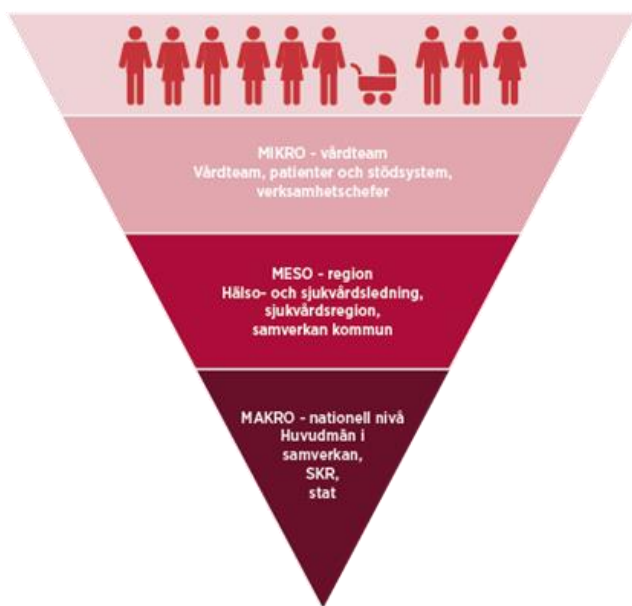
Utgångspunkten för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården är att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig vid varje möte mellan vårdpersonal och patient i syfte att erbjuda god och jämlik vård. Det ska vara lätt att göra rätt och det ska finnas förutsättningar för lärande. Effektiv och ändamålsenlig kunskapsstyrning bidrar till det värde som skapas i mötet mellan vårdpersonal och patient.

Sveriges regioner samverkar i Nationellt system för kunskapsstyrning – hälso- och sjukvård utifrån visionen ”Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa – tillsammans gör vi varandra framgångsrika”. Systemet omfattar samverkan kring kunskapsstöd, stöd för uppföljning och analys och stöd för utveckling och ledarskap. Det organiserar även samverkan med statliga myndigheter, kommuner, patient- och professionsföreningar.

Medarbetare från Region Jönköpings län bidrar med kompetens till nationell och sjukvårdsregional nivå i systemet. Vi anpassar vår lokala kunskapsstyrning utifrån arbetet i programområden och samverkansgrupper. Sydöstra sjukvårdsregionen har värdskap för fyra av totalt 26 nationella programområden. Uppdraget i denna roll är att identifiera utvecklingsbehov och prioritera nationella insatser för att minska variation.

Genom samverkan i länsgemensamma programområden fokuserar vi på tillämpning av gemensam kunskap, processutveckling tillsammans med patienterna, resultatuppföljning, arbetsfördelning och effektivitet i användningen av befintliga resurser.

Figur XX Nationellt system för kunskapsstyrning fördelas uppdrag och ansvar mellan makro-, meso- och mikronivå

Region Jönköpings län inför och använder nationella vårdförlopp för att systematiskt säkerställa bästa möjliga resultat med så liten variation som möjligt. Vårdförloppen täcker en eller flera delar av en vårdkedja. De beskriver flöde, åtgärder, patientens medverkan samt mål och indikatorer för uppföljning. Vid införande av vårdförlopp beaktar vi risken för undanträngningseffekter.

Sydöstra sjukvårdsregionen är ledande i utvecklingen av metoder för praktisk användning av nationella kvalitetsregister, och Registercentrum sydost har särskild kompetens inom patientmedverkan, patientrapporterade mått och förbättringskunskap.

Smittskydd, vårdhygien och Strama

Smittskydd har en myndighetsroll som bland annat innebär att särskilt övervaka de sjukdomar som regleras av smittskyddslagen, att stödja vården i smittskyddsåtgärder och smittspårning samt att hantera utbrott. Det epidemiologiska läget i länet övervakas och det pågår arbete för att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar.

Vaccin är en viktig del i det förebyggande arbetet mot infektionssjukdomar. Region Jönköpings län har höga ambitioner när det gäller vaccinering, framförallt de vaccin som rekommenderas av Folkhälsomyndigheten mot influensa, covid-19 och pneumokocker. Under 2025 bildas en grupp med smittskyddsläkare för att i Sydöstra sjukvårdsregionen samordna vaccinationsarbetet.

Ett kontinuerligt arbete sker för att förebygga vårdrelaterade infektioner på sjukhus, inom primärvården och inom kommunal vård och omsorg. Med hjälp av hygienombud på varje avdelning mäts följsamheten till basala hygienrutiner och stort fokus läggs på utbildning av medarbetare i olika verksamheter. Konceptet Antibiotikasmart vårdcentral och Antibiotikasmart klinik är ett effektivt arbetssätt där vårdhygien och Strama (ett nationellt nätverk i samverkan mot antibiotikaresistens) stödjer vårdverksamheterna i att ta ett samlat grepp om vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning. En fråga som tar allt mer av vårdhygiens tid i anspråk är infektionsrisker relaterade till nybyggnation eller renoveringsarbeten i vårdlokaler.

Patientsäkerhet

Region Jönköpings län har som mål att vara bland de ledande i Sverige och världen när det gäller patientsäkerhetsarbete. Den hälso- och sjukvård som utförs ska vara god och säker – överallt och alltid. Hög patientsäkerhet kräver långsiktigt och uthålligt arbete och är beroende av allas ansvar och engagemang. Det krävs ett kontinuerligt utvecklingsarbete med fokus på att uppnå säkerhet genom att optimera processer i vården samt på strategier för riskhantering. Det övergripande målet är att skapa förutsättningar för säkra arbetssätt för att ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada.

Figur XX Områden inom den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet

Vår organisation och vårt arbetssätt inom patientsäkerhet samordnas med det arbete som görs i nationellt, sjukvårdsregionalt och regionalt perspektiv i den nationella kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården. En lokal samverkansgrupp tydliggör ledning och styrning av det proaktiva arbetet med patientsäkerhet. Ett viktigt utvecklingsområde är arbete med patientsäkerhet i anslutning till utvecklingen av den nära vården.

Viktiga framgångsfaktorer är att hälso- och sjukvården är personcentrerad, kunskapsbaserad, resultatorienterad samt organiserad för att skapa förutsättningar för en säker vård. Vi har följande strategiska angreppssätt för arbetet med patientsäkerhet:

- utveckla och använda bästa rutiner och riktlinjer enligt evidens och beprövad erfarenhet
- arbeta med ständiga förbättringar av processer och system för att stödja säkra arbetssätt
- utveckla och använda arbetssätt för riskhantering
- utveckla och använda arbetssätt för kontroll, anpassning och reaktion i den dynamiska vården för att skapa ett resiliент system
- begränsning av vårdskadans skadeverkningar om den ändå inträffar (för patient, närstående och vårdpersonal).

Fortsatt satsning på patientsäkerhetsutbildning av medarbetare och ledare på alla nivåer, samt utveckling och forskning i nationella och internationella nätverk möjliggör utveckling. Metodikum, Region Jönköpings läns centrum för klinisk träning och medicinsk simulering, har en central betydelse för kompetensutveckling och teamträning. Patienters och brukares erfarenheter och kunnande tas tillvara för att utveckla nya arbetssätt.

Särskilt viktiga områden i arbetet med patientsäkerhet är ledningens engagemang, patientsäkerhetskultur, arbetssätt och vårdmiljöer som minskar risken för vårdrelaterade infektioner och spridning av multiresistenta bakterier, Strama-arbetet för adekvat antibiotikaanvändning, att förebygga skador av högriskläkemedel och olämplig polyfarmaci, vårdpreventionsarbetet för att minska risk för fallskada, trycksår, undernäring och ohälsa i munnen, samt åtgärder för att minska risker i vårdens övergångar.

Läkemedel

Region Jönköpings län arbetar på såväl lokal, regional och nationell nivå för att nå en rationell, säker och kostnadseffektiv läkemedelsbehandling och -användning. Målet är att ha behandlingsresultat i toppklass, men med en läkemedelskostnad som ligger i nivå med riket.

Nya läkemedel ger möjlighet till bättre behandling, men behöver vägas mot fortsatt ökade läkemedelskostnader. En osäker omvärld med ökat antal läkemedelsbrister innebär att arbetet med att trygga läkemedelsförsörjningen är fortsatt centralt. En patientsäker och kunskapsbaserad läkemedelsanvändning är av stor vikt. Omställningen till nära vård innebär samskapande med invånare

där fokus ligger på att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet och proaktivt kring läkemedelsområdet.

Hjälpmedelsverksamhet

Området omfattar övergripande hjälpmedelsfrågor, verksamhet vid hjälpmedelscentral, audionommottagning och syncentral samt ortopedtekniska hjälpmedel. Hjälpmedelscentralen ansvarar för hjälpmedelsförsörjning till både Region Jönköpings läns verksamheter och till länets kommuner. Det är viktigt att den sammanhållna hjälpmedelsverksamheten fungerar på bästa möjliga sätt, för att kunna möta länsinvånarnas behov av hjälpmedel. Regelverket Hjälpmedel i Jönköpings län är gemensamt och målet är att länsinvånarna ska få samma möjlighet till hjälpmedel oavsett bostadsort och vem som är huvudman i det enskilda fallet.

Samverkan med kommunerna

Samverkan med länets kommuner sker utifrån det gemensamma ledningssystemet för samverkan. Tre strategigrupper inom områdena barn och ungdomar, psykiatri och missbruk samt äldre ansvarar för att omvärldsbevaka, identifiera utvecklingsområden och utifrån årliga handlingsplaner genomföra aktiviteter i samverkan, där de gemensamma resurserna tas till vara på bästa sätt.

När allt mer vård ska ges nära hemmet finns behov av resurseffektiva arbetssätt.

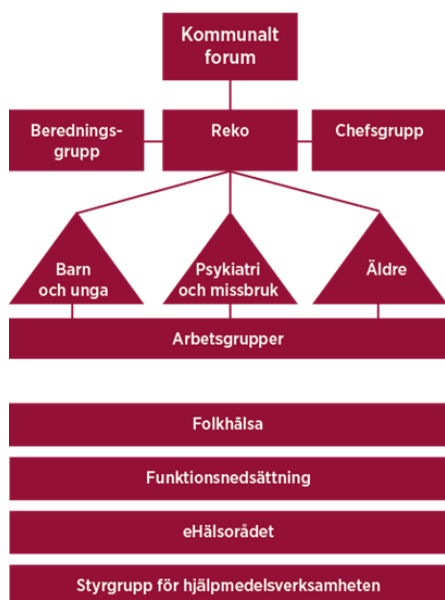
Befolkningsstrukturen med allt fler äldre invånare samt teknisk och digital utveckling kräver nya samverkansstrukturer. Vi arbetar i samverkan utifrån länsinvånarnas perspektiv genom att utgå från frågan "Vad är bäst för Esther?"

Det gemensamma arbetet utgår från värdegrunden:

- Vi utgår från patientens/brukarens behov.
- Vi samarbetar aktivt över organisations- och huvudmannagränser.
- Vi bemöter varandra med respekt och visar tillit vi lär av varandra och tar tillvara varandras kompetens.

Utöver de tre strategigrupperna finns grupper inom folkhälsa, funktionsnedsättning och e-hälsa samt en styrgrupp för hjälpmedelsverksamheten.

Figur XX Kommunalt forum är ett nätverk med politiker från Region Jönköpings län och länets kommuner för samråd och inriktningsbeslut i frågor inom folkhälsa och sjukvård och regional utveckling

Arbetet som sker i samverkan med kommunerna är omfattande. Exempel inom strategigruppen Barn och unga är familjecentraler, barn- och ungdomshälsan, barnahus och ungdomsmottagningar inklusive ungdomsmottagning online. Strategigrupp Äldre leder arbetet kring Trygg och säker vård och omsorg

samt palliativ vård i nära samarbete med vårdcentraler, kommuner och sjukhus samt i dialog med patienter och närstående. Detta är ett tydligt exempel på hur alla parter arbetar för att patienten ska få den bästa vården. Strategigrupp Psykiatri och missbruk leder samarbetet inom beroendevård med tillnyktringsenhet, beroendemottagning, sprutbytesmottagning och arbete kring våld i nära relationer.

Samverkan och vård i Sydöstra sjukvårdsregionen

Samverkan inom Sydöstra sjukvårdsregionen (Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Östergötland) regleras i Samverkansnämndens reglemente, regionsamverkansavtalet och årliga överenskommelser med övergripande mål att:

- tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård
- främja och bidra till invånarnas hälsa
- främja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvården i sjukvårdsregionen
- solidariskt hjälpa varandra.

Samverkansnämnden beslutar om vilken sjukvård som ska samordnas inom sjukvårdsregionen. Nämnden hanterar också samverkansfrågor inom exempelvis kompetensförsörjning, digitalisering, regional utveckling och dialog med statliga myndigheter. Regionsjukvårdsledningen bereder Samverkansnämndens ärenden och verkställer nämndens beslut genom direktiv till sjukvårdsregionala verksamheter och respektive region. Regionsjukvårdsledningen följer upp kvalitet, produktion och ekonomi.

De tre regionerna utökar det gemensamma arbetet inom sex strategiska områden:

- ledning och styrning
- patientens egenkraft och samskapande
- kunskapsstyrning
- långsiktig och hållbar arbetsfördelning
- effektiva processer
- attrahera och utveckla kompetenser.

Exempel på gemensamt arbete är operationsplanering, införande av dokumenterad överenskommelse med patienter, ledarutveckling, upphandling och digital utveckling. Det finns även ambitioner att samarbeta kring universitetssjukvård och nationellt högspecialiserad vård. I det ökade gemensamma arbetet ingår systematisk uppföljning och att samnyttja resurser med spetskompetens.

En stor del av den sjukvårdsregionala samverkan sker i regionala programområden. Programområdena konkretiserar sjukvårdsregionens patientlöften och verkar för en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård i hela sjukvårdsregionen. Programområdena stöds av fyra kunskapsråd med företrädare för regionernas sjukvårdsledningar och samverkansgrupper för exempelvis uppföljning och analys, digital utveckling, läkemedel och patientsäkerhet. I Sydöstra sjukvårdsregionen prioriteras patientnära forskning. Sjukvårdsregionens avtalsmodell förenklar arbetsfördelning och vård över länsgränserna.

Sjukvårdsregionens avtalsmodell förenklar arbetsfördelning och vård över länsgränserna.

Civil beredskap för hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården är en samhällsviktig funktion med en central roll i det civila försvaret. Det är viktigt att upprätthålla funktionaliteten inom hälso- och sjukvården i krig. Om sjukvården inte fungerar får det konsekvenser för människors liv och hälsa. Det påverkar också försvarsmaktens förmåga att försvara Sverige då den civila sjukvården är nödvändig även för försvarsmaktens behov av sjukvård.

Lärande och förnyelse

I planen för framtidens hälso- och sjukvård är en av strategierna att leda och utveckla för att förstärka goda relationer som bidrar till sömlös samverkan där värde skapas tillsammans, men även att utveckla framtidens arbetsplats med fokus på medarbetarskap och kompetensutveckling.

För att garantera en god hälsa behövs samverkan med patient, närstående och brukarorganisationer liksom samverkan och helhetssyn mellan vårdgivare. Region Jönköpings län är en av två internationella knutpunkter för forskning och utveckling av detta arbete under benämningen co-

production. Utvecklings- och kvalitetsarbetet med öppenhet, helhetssyn och samverkan, tydliga mål och tidplaner samt uppföljning är en nyckel till fortsatt utveckling.

Arbetet med värdeutveckling sker genom att öka kvalitet och minska kostnader, vilket förutsätter nya arbetssätt. Lärande och förnyelse är en självklar del i chefers och medarbetares vardag, liksom att se möjligheter, pröva nya vägar och att vara lyhörd för idéer och förslag. Förbättringsarbetet är långsiktigt och präglas av ett förebyggande syn- och arbetssätt, som omfattar ständiga förbättringar, faktabaserade beslut och samverkan.

Inom hälso- och sjukvård görs översyn av olika specialistområden för att skapa en jämlik vård. Utgångspunkten för arbetet är folkhälsa och partnerskap med patienten. Kapacitet och produktionsstyrning (KPS) är ett arbetssätt som utgår från våra invånares behov av vård och hjälper verksamheter att anpassa sina arbetssätt och processer för att leverera vård på ett tillgängligt, jämlikt, effektivt och hållbart sätt. Kostnad per patient (KPP) är ett exempel på ett uppföljnings- och analysverktyg för att styra resurser mot jämlikhet och kostnadseffektivitet. Utveckling av nya arbetssätt, fokus på innovation, hälsa och egenvård liksom Rätt använd kompetens (RAK) och digitalisering är även viktiga delar i planerna.

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling (FoU) för hälso- och sjukvård är en central del i en kunskapsorganisation. Därför stimulerar och finansierar vi sedan länge klinisk forskning och skapar stödresurser till kunskapsbaserad vård, till exempel biblioteksverksamhet. En effekt av det är att organisationen har många aktiva forskare och en mycket god vetenskaplig aktivitet, vilket bidrar till sjukvårdens kvalitet och attraktionskraft.

Den decentraliserade läkarutbildningen och universitetssjukvården i Sydöstra sjukvårdsregionen har de senaste åren utvecklats allt mer och är av stor betydelse för den kliniska forskningen och den kliniska utvecklingen även i vår organisation.

För att stödja genomförande av klinisk forskning finns en klinisk prövningsenhet och en sjukvårdsregional stödstruktur för klinisk forskning, Forum Sydost.

Forskningsrådet i sydöstra sjukvårdsregionen, FORSS, ger projektmedel till länet för forskning och utveckling. Vi stödjer i likhet med övriga sjukvårdshuvudmän i Sverige nationellt sökbara forskningsmedel till klinisk behandlingsforskning.

Jönköping University och Region Jönköpings län har ett gemensamt arbete, Jönköping Academy, som idag är en etablerad nationell och internationell arena för samproduktion och spridning av kunskap som bidrar till bättre hälsa och välfärd. Genom forskning om förbättring, samskapande, patientsäkerhet och förändringsledarskap samt genom nyttiggörande av vunnen kunskap ska Jönköping Academy förnya och förbättra hälso- och sjukvård och välfärd till gagn för befolkningen.

Odontologiska Institutionen bedriver epidemiologisk och kliniknära forskning av hög kvalitet och med god spridning. Att fortsatt behålla välmeriterade medarbetare, god bemanning samt ett etablerat samarbete med andra akademiska institutioner, är nödvändigt för att garantera den vetenskapliga kompetens som förutsätts för att kunna erbjuda ST-verksamhet och forskning av hög kvalitet.

Då den nationella finansieringen av ST har förändrats, är det nödvändigt att Region Jönköpings län säkerställer fortsatt finansiering på kort och lång sikt. Detta för att attraktivitet och utbildningsförmåga över tid ska kunna garanteras och den kliniska specialistkompetensen bibehållas på nuvarande nivå. En långsiktigt säkerställd ST-verksamhet är också av vikt för att möta behovet av akademisk kompetens, liksom forsknings- och handledarkompetens till en planerad tandläkarutbildning i samverkan med Jönköping University.

Ekonomi

Tillgängliga resurser ska användas på bästa sätt för att nå målen. Det innebär att vården utformas och ges i samverkan mellan vårdens aktörer, baserat på hälsotillståndets svårighetsgrad och åtgärdernas kostnadseffektivitet. Balans mellan verksamhetens uppdrag, personalkostnader och ekonomiska ramar måste upprätthållas för att behålla en långsiktig och stabil utveckling. En god budgetdisciplin främjar en jämlik vård och resursfördelning och stöttar arbetet med en god kompetensförsörjning. Alla

verksamheter har ett ansvar att hålla sin budget.

Det krävs lättillgänglig och rättvisande information om såväl prestationer som resultat. Då kan resurser ställas i relation till utförda prestationer och nådda resultat. Kostnad per patient (KPP) och kapacitets- och produktionsstyrning (KPS) är viktiga stöd för en kostnadseffektiv verksamhet.

För att bedöma kostnadseffektivitet är det också viktigt att vi jämför oss med övriga regioner. Inriktningsmålet är att ligga i nedre kvartilen avseende strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad per invånare, samtidigt som vi levererar behandlingsresultat i toppklass.

De riktade statsbidragen inom hälso- och sjukvård är i vissa fall knutna till en nationell överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR), och i andra fall till förordningar från Socialstyrelsen. Överenskommelser fokuserar på identifierade områden som är viktiga för utvecklingen av den samlade hälso- och sjukvården i Sverige. Samarbetet mellan SKR och regeringen sker inom områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen av hälsa, vård och omsorg i kommuner och regioner. Både överenskommelserna och förordningarna beslutas separat av regeringen, oftast i december för det kommande året. I besluten för de riktade statsbidragen, som kan vara ett- eller fleråriga, regleras insatser som regionerna behöver utföra för att erhålla statsbidragen samt hur insatserna ska återredovisas.

Patientavgifter

Hälso- och sjukvårdens avgifter, egenavgifter och bidrag inom hjälpmedelsområdet redovisas i intranätet, på Region Jönköpings läns webbplats rjl.se/1177.se samt i särskild bilaga till budgeten.

Tandvårdstaxan

Tandvård bedrivs på en öppen marknad med fri prissättning och etableringsfrihet, med tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV) referenspris som utgångspris. Referenspriserna ligger till grund för beräkningen av hur stor del av kostnaden staten betalar inom högkostnadsskyddet vid en tandvårdsbehandling när kostnaderna enligt referenspris överstiger 3 000 kronor under en period på 12 månader. Region Jönköpings län avviker från referensprislistan med cirka 7 procent 2025. Jämfört med riket i övrigt har Region Jönköpings län en låg avgift i tandvårdstaxan.

Barntandvård inom allmäntandvård finansieras av barntandvårdspeng. Finansiering av specialiserad barn- och ungdomstandvård ingår i det regionala anslaget för specialisttandvård. Allmäntandvård för vuxna finansieras av patientavgifter och ersättning från den statliga tandvårdsförsäkringen.

Följande principer avser både allmäntandvård och specialisttandvård och sätter ramen för hur de olika åtgärderna inom folktandvården prissätts.

- Taxan ska i största möjliga utsträckning följa referensprislistan.
- Den totala intäkten (åtgärd*volym*pris) får avvika cirka 7 procent från referensprislistans totala intäkt. Detta gäller under förutsättning att referensprislistan inte höjas mer än normalt inför 2026.
- Frisktandvården ska vara självfinansierad.
- Barntandvårdspengen ökar med index.

Medborgare och kund

Skapa värde med kunder och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

Kunder är de som vår verksamhet ytterst finns till för: ”Esther med närstående”: invånare, deltagare, elever, patienter, besökare, resenärer, brukare etc.

Interna kunder: Kunder inom vår egen organisation

Intressenter: Samarbetspartners, företag, kommuner, andra regioner, privata vårdgivare, leverantörer etc.

Strategiska mål: Bästa plats att växa upp, leva, verka och åldras på

Framgångsfaktorer: Nöjda kunder och intressenter

Uppdrag	Beskrivning
Gemensam dokumenterad överenskommelse ska finnas mellan patient och vårdgivare.	För att skapa en tydlig och samordnad vård ska en dokumenterad överenskommelse erbjudas inom hela hälso- och sjukvården. Den klargör vem som gör vad och innehåller en sammanhållen planering, fast vårdkontakt, fast läkarkontakt och bokade tider i samråd.
Öka patientens kunskap om sin sjukdom.	Vi ska ha välinformerade och trygga patienter i hela Jönköpings län. Exempel på åtgärder är införandet av patientens kunskapsstöd och att skapa mötesplatser och nätverk för personer med kroniska sjukdomar och deras närstående.
Ett treårigt projekt med en samordnare för omställningen till nära vård startas under 2024.	En operativ ledningsgrupp tillsattes under 2024 för att följa upp Budget och verksamhetsplan inklusive förflyttningen mot nära vård.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Patienttillfredsställelse - andel nöjda patienter	90 %	88	81,2	År
 Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver - Instämmer helt/delvis.	90 %	92 %	91 %	År
 Andel i befolkningen som har stort/mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sin region	75 %	79 %	82 %	År

Framgångsfaktorer: God tillgänglighet

Uppdrag	Beskrivning
Förbättra tillgängligheten till sjukvårdsrådgivning.	Invånaren ska genom 1177.se få en bättre tillgänglighet till sin vårdcentral, sina mottagningar och de digitala tjänsterna. 1177 direkt, som är en e-tjänst för automatiserad symtombedömning, hänvisning och chatt, bidrar tillsammans med utveckling av 1177 på telefon till bättre tillgänglighet till sjukvårdsrådgivning.
Under 2025 genomförs en utredning kring 1177 på telefon	Resultatet av utredningen kan leda till förändringar av arbetssätt för 1177 på telefon.
Förbättra tillgängligheten till vården och tandvården utifrån systemmätetal och mål för verksamheterna.	Tillgängligheten ska förbättras inom alla områden.
Erbjuda fast vårdkontakt och enkla kontaktvägar in till vårdcentralerna för patienter med stora vårdbehov.	För patienter med stora vårdbehov ska det vara enkelt att komma i kontakt med sin fasta vårdkontakt och de ska erbjudas särskilda kontaktvägar inom primärvården.
Arbeta aktivt med att uppnå bemanningsmålet inom primärvården.	Det kortsiktiga riktvärdet för listade patienter i primärvården är 1 500 listade per distriktsläkare, långsiktigt är målet 1 100 listade per distriktsläkare. Vårdcentraler som är uttagna i pilotprojektet ”Jämlig primärvård” ska gå före mot det långsiktiga målet.
Förbättra tillgängligheten och omhändertagandet av barn och ungdomars psykiska hälsa.	God tillgänglighet till den primära nivån och specialistnivå för utredning och behandling när det behövs. Detta inkluderar även habiliteringens utökade behov.

Uppdrag	Beskrivning
Under mandatperioden ska Region Jönköpings län säkra akutvårdkedjan för att patienter ska få ett snabbare och säkrare omhändertagande i hela länet.	Det innebär en översyn över tillgängligheten och samarbetet inom 1177, ambulans, akutmottagningar, vårdavdelningar/mottagningar, närakuter och vårdcentraler, samt samarbete med kommunerna. De äldre är en särskilt viktig målgrupp.
Tillse att det finns vårdplatser efter behov på de tre akutsjukhusen.	Detta innebär att det finns en ledig vårdplats när det behövs.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
🚑 Medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar.	90 %	85 %	89 %	Månad
🚑 Faktisk väntetid till första besök inom 60 dagar i specialiserad vård nationell rapportering.	80 %	69 %	72 %	Månad
🚑 Faktisk väntetid till operation/åtgärd inom 60 dagar i specialiserad vård nationell rapportering	80 %	73 %	75 %	Månad
🚑 Genomförda återbesök inom medicinskt måldatum	90 %	78 %	79 %	Månad
🚑 Tid till ambulans - andel prio 1 larm inom 20 minuter	80 %	71 %	72 %	Månad
🚑 Täckningsgrad för den uppsökande verksamheten (munhälsobedömningar)	90 %	91 %	89 %	Tertial
🚑 Tillgänglighet specialisttandvård inom 60 dagar efter remiss	80 %	85 %	64 %	Månad

Framgångsfaktorer: God och jämlik hälsa

Uppdrag	Beskrivning
Förbättra folkhälsan hos länets invånare.	Tillsammans med länets kommuner och civilsamhället arbeta med att skapa förbättringar utifrån lokala behov och gemensamma möjligheter och utmaningar.
Förbättra barn och ungas hälsa.	Arbetet för barn och ungas hälsa behöver fortsätta att utvecklas. För att förbättra barn och ungas hälsa prioriteras exempelvis områden som att fullföljda studier, psykisk hälsa och fysisk aktivitet. Exempel på aktiviteter är spridning av elevhälsocentraler. Inför ett obesitasteam är ett annat exempel. Ungdomsmottagningen ska arbeta tillsammans med elevhälsan och elevhälsocentraler för att arbeta mer förebyggande.
Förebyggande insatser som stöd till nyblivna föräldrar.	Familjecentralerna genomför utvecklingsarbete kring föräldraskapsstöd för länets familjecentraler och arbetar uppsökande med riktade insatser till familjer med behov av extra stöd.
Främja äldres hälsa.	Arbeta riktat mot äldre för att främja äldres hälsa, identifiera och erbjuda behandling för att motverka psykisk ohälsa, suicid och ofrivillig ensamhet. Fokus även på levnadsvanor, framförallt stillasittande och äldres alkoholvanor. Nya samverkansformer etableras och utvecklas med fokus på ett äldrevänligt län och ett äldrevänligt hälso- och sjukvårdssystem.

Uppdrag	Beskrivning
Arbeta målinriktat med att skapa trygg och säker vård och omsorg.	Arbeta aktivt med att sprida gemensamt framtagna arbetssätt för att arbeta proaktivt inom nära vård. Utveckla och förbättra samarbetet med länets 13 kommuner och stärka den lokala samverkan mellan vårdcentralerna och den kommunala hälso- och sjukvården. Fortsatt utveckling av läkarstöd till de särskilda boendena och den kommunala hemsjukvården.
Förbättra tandvården för patienter med särskilda behov.	Hos många patienter med särskilda behov finns möjlighet att förbättra munhälsan betydligt, vilket är viktigt för välbefinnandet och hälsan. Det krävs ett förbättrat samarbete mellan tandvården, sjukvården och länets kommuner
Riktade insatser genomförs inom områden där kariesförekomsten ökar i förskola, fritidshem och skola.	Folktandvården ska vara ute på förskolor och kommunicera vikten av förebyggande tandvård.
Säkerställa att verksamheter som är centraliserad inom Region Jönköpings län, när länets invånare jämlikt.	Ett flertal verksamheter är organiserade som länskliniker och länsklinikernas uppdrag är att säkra fast bemanning, kompetensutveckling, ansvar för akutsjukhusen och den nära vården i alla länsdelar. Ett kontinuerligt arbete görs för att säkerställa att så sker.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Andel approximativt kariesfria 19-åringar	70 %	75 %	72 %	År

Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, identifierar grundorsaker till problem och medverkar till att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

Strategiska mål: Enklare vardag för invånare och medarbetare

Framgångsfaktorer: Utveckling av arbetssätt och digitala tjänster

Uppdrag	Beskrivning
Öka användningen av digitala tjänster och system för vård, hälsa och prevention.	Implementering av digitala tjänster och system ska utgå från invånarnas och verksamheternas behov och ske på ett för verksamheten kostnadseffektivt sätt som också bidrar till kvalitetsförbättringar av vården. I arbetet ingår bland annat att införa lösningar och nya arbetssätt för ordinerad egenmonitorering, digitala kallelser, digital patientinformation, sammanhållen planering och webtidbok. I Cosmic införs nya mer effektiva sätt att dokumentera och möjliggöra daglig styrning i vården genom realtidsdata.
Förbättra dialogen mellan sjukhusens specialistvård och primärvården genom sömlös vård och övergångar.	Vårdens framgång avgörs av hur väl vi samverkar utifrån patientens behov. Målet är att Esther ska uppleva vården som ett sammanhållet system med tydlig samordning och kontinuitet. Ett arbete pågår för att skapa möjligheter för att ha dialog mellan de som arbetar i primärvården och på sjukhusen. Systemet utvecklas

Uppdrag	Beskrivning
	att även förbättra samverkan och samarbetet med kommunernas hälso- och sjukvård.

Strategiska mål: Bästa möjliga kvalitet

Framgångsfaktorer: Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande

Uppdrag	Beskrivning
Stödja invånare att främja hälsosamma levnadsvanor med minskad miljöpåverkan.	Stöd till vården i det systematiska arbetet med att uppmärksamma, åtgärda och följa upp personer som har behov av stöd till levnadsvaneförändring. Region Jönköpings län och länets kommuner satsar gemensamt på att utveckla Hälsocenter tillsammans med invånare, civilsamhälle och föreningsliv. Målgruppen är invånare, främst vuxna, som på grund av sin livsstil eller en eller flera levnadsvanor har risk för framtida ohälsa. Även uppmärksamma invånare om betydelsen av hur hälsosamma matvanor stämmer överens med hållbara matvanor ur ett miljöperspektiv.
Stödja kommunernas rehabiliteringspersonal med specialistkompetens och följa upp hela rehabiliteringsprocessen.	Samarbete med specialistsjukvården, vårdcentralerna och kommunerna är nödvändigt för trygga och säkra övergångar och en bra rehabiliteringsprocess för den enskilde. Det är viktigt att Region Jönköpings län vid behov stödjer kommunernas rehabiliteringspersonal och följer upp hela rehabiliteringsprocessen.
Samordna och utveckla arbetet kring suicidprevention i länet.	En nyligen framtagna Regional handlingsplan ligger till grund för Region Jönköpings läns suicidpreventionsarbete. Arbetet sker i samarbete med länets kommuner.

Framgångsfaktorer: Säker verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Fortsatt utveckling av Region Jönköpings läns patientsäkerhetsarbete och integrering av Socialstyrelsens nationella handlingsplan för ökad patientsäkerhet, Agera för säker vård.	Målet är god och säker vård, överallt, alltid. Kontinuerligt arbete för att bibehålla och stärka de grundläggande förutsättningarna för patientsäkerhet; engagerad ledning och tydlig styrning, god säkerhetskultur, adekvat kompetens och bemanning, och patienten som medskapare behöver ske i samverkan över länet.
Arbeta med rätt antibiotikaförskrivning och att minska vårdrelaterade infektioner.	Strama (samverkan mot antibiotikaresistens) arbetar för en rationell antibiotikaanvändning. Antibiotikaförbrukningen i öppen och slutenvård följs upp och återkopplas till verksamheterna. Bland annat görs årliga besök till varje vårdcentral där diagnoskopplad förskrivning redovisas på förskrivarnivå. Genom konceptet "Antibiotikasmart" stöttas enheterna att själva arbeta med vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning.
Agera för en säker läkemedelsanvändning.	För att minska negativa händelser orsakade av läkemedel sker arbetet med att minska olämplig polyfarmaci, förebygga fel i vårdövergångar och minimera skador orsakade av högriskläkemedel.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Vårdprevention	90 %	Resultat saknas	Resultat saknas	Tertial

Framgångsfaktorer: Ändamålsenliga, resurseffektiva och hållbara processer

Uppdrag	Beskrivning
Vidareutveckla kunskapsstyrning och införandet av nationella kunskapsstöd för god och jämlik vård	Underlätta för medarbetare och chefer att använda bästa möjliga kunskap. Minska variation med hjälp av resultatjämförelser och gemensamma kunskapsstöd. Öka patientmedverkan i utvecklingen av hälso- och sjukvården. Effektivisera samverkan mellan vårdnivåer och öka samverkan med kommunerna. Ett prioriterat område är omhändertagande av patienter med kroniska sjukdomar.
Region Jönköpings län ska sammantaget bli en av de bästa i Sverige när det gäller standardiserade vårdförlopp för cancer.	Standardiserade vårdförlopp handlar om att personer med misstänkt cancer ska mötas av en välorganiserad, helhetsorienterad, professionell process, utan onödig väntetid i samband med utredning och behandling. Speciellt fokus ligger på att förbättra ledtiderna samt stärka rehabiliteringskedjan.
Erbjuda avancerad läkemedelsbehandling nära patienten.	En effektiv vård utvecklas inom länet så att behandling kan ges så nära patienten som möjligt med bibehållen hög patientsäkerhet.
Utforma den palliativa vården så att alla länsinvånare har jämlik tillgång till palliativ vård dygnet runt.	Den palliativa vården bedrivs utifrån det nationella vårdprogrammet i samspel mellan kommunal vård och omsorg, vårdcentraler och specialiserad vård i Jönköpings län. Specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) samverkar med länets kommuner och primärvård i utvecklingen av den palliativa vården.
För att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa genomförs en flerårig satsning för förbättrad förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa.	Fortsätta utveckla en sammanhållen, jämlik och personcentrerad vårdkedja baserat på kvinnors olika behov från graviditet till förlossning och eftervård. Personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning ska få tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap
Arbeta med särskilda utvecklingsområden för patienter med psykisk sjukdom.	Exempel på utvecklingsområden är - bättre somatisk hälsa hos personer med psykisk sjukdom - utveckla utredning, stöd och behandling för personer som har eller som riskerar utveckla posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) - införa vård och insatsprogram för psykiatrisk sjukdom.
Tillhandahålla en rationell och hållbar läkemedelsförsörjning.	För att säkerställa en robust läkemedelsförsörjning sker kontinuerligt arbete med lokaler, logistiklösningar, lagernivåer och information. Arbete pågår ständigt kring tillgänglighet av läkemedel, t.ex restnoterade läkemedel och kontinuitet samt med att uppnå en klok läkemedelsanvändning ur miljösynpunkt.
Arbeta för en jämlik och kostnadseffektiv läkemedelsbehandling.	För att uppnå en jämlik och kostnadseffektiv läkemedelsbehandling sker dialog med verksamheterna, upphandling av läkemedel och ordnat införande utifrån nationella, regionala och lokala avtal.
Skapa förutsättningar för patientdelaktighet i läkemedelsbehandling.	För att öka patientdelaktighet i läkemedelsbehandlingen i den mån patienten önskar, kan och vill, bedrivs insatser kring att samskapa vård med invånare. Fokus ligger på att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet och proaktivt, till exempel genom omställningen till nära vård.
Följa alla delar i överenskommelsen ”Riktlinjer för länskliniker”.	Handlingsplanen för att stärka länsklinikerna följs årligen.
Åstadkomma bästa möjliga resultat till lägsta möjliga kostnad varje gång.	Utifrån konceptet Kloka kliniska val, arbeta med att minska över-, under- och feldiagnostik och behandling. Minska lågvärdesvård, och främja patientcentrerad vård (involvera patienterna i beslut av diagnostik och behandling), ökad grad av evidensbaserad praxis.
Arbeta med övergången från barn till vuxna i vården.	Övergången från barn till vuxen inom somatisk vård, habilitering, primärvård, psykiatri behöver förbättras och ske på ett strukturerat sätt.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Indikatorer i öppna jämförelser	60 %	48,4 %	70,5 %	År
 Standardiserade vårdförlopp - andel inom max ledtid	80 %	33 %	43 %	Månad
 Standardiserade vårdförlopp - andel utredda patienter i SVF	70 %	97 %	91 %	Månad

Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

En verksamhet som är framgångsrik och hållbar över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer får ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

Strategiska mål: Bäst på att förbättra och förnya

Framgångsfaktorer: Förbättringskunskap

Uppdrag	Beskrivning
Kortare ledtider från kontakt till utförd vårdåtgärd.	Kapacitet och produktionsstyrning (KPS) är en arbetsmetod för att utifrån patientperspektiv på ett resurseffektivt sätt anpassa verksamhetens planering och arbetssätt, för att uppnå en sammanhållen vård över verksamhetsgränser.

Framgångsfaktorer: Professionell kunskap

Uppdrag	Beskrivning
Arbeta aktivt med kompetensutveckling, samt erbjuda utbildnings- och forskningsmöjligheter.	Forskning och utveckling (FoU) för hälso- och sjukvård är en central del i en kunskapsorganisation och Region Jönköping län har därför sedan lång tid stimulerat och finansierat klinisk forskning.

Framgångsfaktorer: Forskning

Uppdrag	Beskrivning
Identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med nära vård.	En viktig och prioriterad uppgift för Jönköping Academy och Region Jönköpings läns egen FoU-enhet Futurum de kommande åren är att identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med omställningen till nära vård. Stödja professur på Jönköping Academy.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Antal forskarutbildade medarbetare	>125	156	167	År
 Antal publikationer	>150 st.	161	175	År

Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Strategiska mål: God och hållbar hushållning

Framgångsfaktorer: Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag	Beskrivning
Se över att resurserna har en jämlig fördelning utifrån länsinvånarnas behov av vård.	Budgeten kan justeras utifrån förändrade behov och införandet av nya arbetssätt.

Mätetal	Målvärde	Resultat 2023	Resultat 2024	Periodicitet
 Ekonomi i balans	0 mnkr	-322 mnkr	-225 mnkr	Månad
 Prognos	Inte överstiga budget			Tertial

Finansiella rapporter

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att Region Jönköpings län över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag.

RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten omfattar verksamhetsförändringar som redovisats i tidigare avsnitt. Pris- och löneförändringar liksom förändringar i skatteintäkter och kommunal utjämning för åren 2026–2028 är baserade på Sveriges Kommuner och Regioners bedömningar per april 2025.

Tabell XX Resultaträkning

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Verksamhetens nettokostnad	-15 083	-15 344	-15 818	-16 337	-16 799
Skatteintäkter	10 834	11 350	11 683	12 195	12 688
Kommunal utjämning o statsbidrag	4 156	3 878	4 209	4 301	4 450
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	-93	-116	74	159	339
Finansnetto	-28	153	257	165	151
Resultat	-121	37	331	324	490

Tabell XX Kassaflöde

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Verksamhetens nettokostnad	-15 083	-15 344	-15 818	-16 337	-16 799
Skatteintäkter	10 834	11 350	11 683	12 195	12 688
Kommunal utjämning o statsbidrag	4 156	3 878	4 209	4 301	4 450
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	-93	-116	74	159	339
Finansnetto	-28	153	257	165	151
Resultat	-121	37	331	324	490

Tabell XX Balansbudget

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	8 242	8 933	9 332	9 671	10 157
Omsättningstillgångar	12 772	12 508	12 506	12 655	12 856
– varav finansiella omsättningstillgångar	11 430	11 166	11 164	11 313	11 514
Summa	21 014	21 441	21 838	22 326	23 013
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	9 072	9 109	9 440	9 765	10 256
Avsättningar (pensioner mm)	7 855	8 248	8 317	8 483	8 682
Skulder	4 087	4 084	4 081	4 078	4 075
Summa	21 014	21 441	21 838	22 326	23 013

Tabell XX Finansiella nyckeltal

procent	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Resultat i förhållande till skatt och statsbidrag	-0,8%	0,2%	2,1%	2,0%	2,9%
Nettokostnadsförändring	12,4%	1,7%	3,1%	3,3%	2,8%
Skatteintäkter och statsbidrag/ utjämning -förändring	5,2%	1,6%	4,4%	3,8%	3,9%
Soliditet	43,2%	42,5%	43,2%	43,7%	44,6%

Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2026

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

Beräkning av verksamhetens nettokostnad

Utgiftsramarna per nämnd och verksamhetsområde utgår från beslutad budget för 2025 med hänsyn tagen till beslutade förändringar under året samt de utökningsramar som påverkar.

Regionfullmäktige fördelar budgeten på nivåerna regionstyrelse och nämnder samt utgiftsramar per verksamhetsområde. Utgiftsramarna är uppräknade med index för kostnadsökningar avseende löner och priser (LPIK: Löne- och prisförändringar för regioner) vilket fastställs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Utgiftsförändringar i budgeten för 2026 finns specificerade i tabell X sidan XX.

Generella och riktade statsbidrag

Huvudprincipen för generella, riktade statsbidrag och förordningar är att de är en del av finansieringen för Region Jönköpings län.

Regionstyrelsen och nämndernas ansvar

Regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av Region Jönköpings läns angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och de regionägda bolagens verksamhet. Regionstyrelsen och nämnderna har att fatta beslut inom ramen för Budget med verksamhetsplan 2026.

Regionstyrelse och nämnder har befogenhet att inom nämndens totala budgetram under året göra förändringar mellan verksamhetsområden i de fall det är en del i att uppnå fullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2026. Utöver det har regionstyrelse och nämnder befogenhet att inom ram under året göra förändringar till följd av oförutsedda händelser eller annan händelse, som till sin karaktär eller av tidsskäl inte kan avvakta beslut i regionfullmäktige.

Regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter med mera uppgår till **XX miljoner kronor (SKA UPPDATERAS)**. Detta är avsatt för större oförutsedda händelser som kräver att Region Jönköpings län tar ansvar och kan behöva göra något utöver det som tidigare beslutats.

Regionstyrelsen har att pröva frågan om medel ska anvisas för ökade lokalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större fastighetsinvestering. Samma gäller vid ökade kapitalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större inventarieinvestering. Finansiering sker med utrymme för ökade avskrivningskostnader.

Partistöd och partianslag

Partianslag

I syfte att ge de partier som är företrädare i regionfullmäktige förutsättningar för partigrupsarbete så anvisar regionfullmäktige en årlig budget.

Det totala partianslaget beslutas i budget och fördelas vidare till respektive parti. Beräkningen fastslås i RJL 2021/857, Arvodesregler för förtroendevalda inom Region Jönköpings län.

- 2 % av totala budgetbeloppet fördelas proportionerligt till de partier som representerade i fullmäktige
- Resterande del fördelas utifrån antal mandat.

Respektive partigrupp äger rätt att fritt disponera anvisade medel för ändamål som är värdeskapande för det politiska uppdraget inom Region Jönköpings län. Detta kan som exempel avse

- gruppmöten för beredning av ärenden inför beslut och framtagande av planer/strategier
- kompetensutveckling (föreläsningar, deltagande i konferenser)
- arvodering av enskild ledamot för särskilda uppdrag.

Ersättning till förtroendevalda för partigrupsarbete bör inte överstiga de nivåer som anges i beslutade

arvodesregler. Respektive partigrupp kan besluta om lägre nivåer om ekonomin eller andra förutsättningar motiverar en sådan avvikelse.

Reglering av över- och underskott:

- Årliga avvikelser som uppstår mellan anvisad budget och faktisk kostnad balanseras till påföljande år
- Efter sista året i varje mandatperiod ska eventuellt underskott regleras.

Det är respektive partigrupp som beslutar hur underskott ska regleras. Exempel på reglering är att nya regiongruppen under kommande mandatperiod förbrukar motsvarande lägre belopp eller att reglering helt eller delvis sker genom avdrag på partistöd. Om reglering ska ske genom avdrag på partistöd förutsätts överenskommelse med länsorganisationen.

Vid överskott får viss del överföras till ny mandatperiod. I RJL 2018/3172 beslutades:

- Godkänna att 10 000 kr per mandat för 2018 med ett maximalt belopp om 200 000 kr per parti förs över till mandatperioden 2019-2022 samt att
- Samma regelverk för överföring av partianslag ska gälla även efter valet 2022.

Partistöd

För att stärka den kommunala demokratin får kommuner och regioner ge ett ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier. Partistöd får ges till de politiska partier som är representerade i fullmäktige och som är en juridisk person. Ett parti är representerat om den fått mandat i fullmäktige.

Regionfullmäktige anvisar årligen en ram för partistöd, se beslut från landstingsstyrelsen LJ 2014/1422

- Varje parti som är representerat i fullmäktige erhåller ett grundstöd på 25 000 kr
- Resterande del av ramen delas med 81 (antal ledamöter).

Partistöd får ges också till ett parti som har upphört att vara representerat i fullmäktige, dock endast under ett år efter det att representationen upphörde. Kommunallag 2 kap 29§. Lag (2019:835).

För Region Jönköpings län del tillämpas dessa regler i enlighet med kommunallagen. Praktiskt tillvägagångssätt är att det parti som lämnar fullmäktige får en så kallad fallskärm och får sitt senaste partistöd uppräknat med nästa års fastställd uppräkningsfaktor. Den totala ramen för övriga partiet minskas med detta belopp där de proportionerligt bidrar till en fallskärm under år 1.

Regionen ska enligt kommunallagen kontrollera att partistödet som utbetalats används för att stärka den regionala demokratin. Syftet med lagen är att visa hur partiernas stöd används mer transparent. Detta ska ske i form av en årlig redovisning tillsammans med en granskningsrapport. Granskningen görs av den redovisande organisationens utsedda kontrollant, exempelvis revisor eller utsedd representant av partiet.

Uppföljning/ internkontroll

Månadsrapport och delårsrapport är en del av internkontroll. Regionstyrelse och nämnder ska genom månadsrapporter från förvaltningen löpande följa verksamhet och ekonomi. Efter april ska regionstyrelsen till regionfullmäktige återrapporera en månadsrapport som innehåller en ekonomisk helårsprognos. Efter augusti ska regionstyrelsen till regionfullmäktige återrapporera en delårsrapport med sammanfattning av hur verksamheten utvecklas mot de mål som anges i budgeten samt ekonomisk helårsprognos. För helåret ska regionstyrelsen lämna årsredovisning till regionfullmäktige.

I delårsrapporten efter augusti och i årsredovisningen ska återrapporeringen spegla regionfullmäktiges fördelning per nämnd, i årsredovisningen även per verksamhetsområden.

Regionstyrelsen ska genom sin uppsiktsplikt följa övriga nämnders verksamhet och ekonomi. Nämnd med låg måluppfyllelse avseende systemmätetal, oavsett perspektiv inom balanced scorecard, ska i samband med månadsrapport per april, delårsrapport per augusti samt i samband med verksamhetsberättelsen per december i protokollet till ärendet beskriva vilka åtgärder nämnden vidtagit eller avser att vidta i syfte att nå förbättrad måluppfyllelse. Med låg måluppfyllelse avses i

första hand systemmätetal som inte har full måluppfyllelse. Protokollet delges regionstyrelsen inför dess behandling av månadsrapport per april, delårsrapport per augusti samt årsredovisning. Nämndens ordförande redogör även muntligen vid styrelsens sammanträde för åtgärderna.

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt över de regionägda bolagen på samma sätt som styrelsen har tillsyn över den verksamhet som bedrivs inom den egna organisationen.

Uppsiktsplikten innebär att regionstyrelsen ska hålla sig informerad om bolagens verksamhet och hur bolagens förhåller sig till gällande styrdokument och lagstiftning. Regionstyrelsen ska även för varje bolag i årliga beslut, bedöma om den verksamhet som bolaget bedrivit under året varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunala koncernföretag

Region Jönköpings län har valt att bedriva viss verksamhet i annan form, till exempel som aktiebolag. Kommunallagen ställer krav på inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i annan form. Regionen följer löpande upp verksamheten bland annat i årsredovisningar. För de regionala bolagen genomförs även regelbundna dialoger med bolagsledningarna samt årliga uppsiktsärenden där regionen också analyserar om bolagen har verkat inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Tabell XX Region Jönköpings läns kommunala koncernföretag, ägarandel över 20 %

Företag	Ägarandel (%)
Smålands Turism AB	100
RJL Älghunden 4 AB	100
RJL Tågdepån Nässjö AB	100
Jönköpings Airport AB	50
ALMI Företagspartner Jönköping AB	49
Bostadsbyggen i Jönköping AB	49
TvNo Textilservice AB	49

Tabell XX Budget 2026 per nämnd och verksamhetsområde i miljoner kronor

	Aktuell budget 2025-04 mnkr	Budget 2026 mnkr
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)		
Centralt budgeterade anslag	-163	-166
Utbildning och kultur	-137	-137
	-299	-303
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)		
Centralt budgeterade anslag	-12	-12
Jönköpings länstrafik	-1 326	-1 410
	-1 337	-1 422
Nämnden för folkhälsa och sjukvård (FS)		
Centralt budgeterade anslag	-3 959	-4 189
RO20 Privata vårdgivare	-59	-60
Folktandvården	-151	-152
Medicinsk vård	-3 201	-3 248
Kirurgisk vård	-3 414	-3 470
Psykiatri rehab o diagnostik	-1 511	-1 541
Vårdcentralerna Bra Liv	0	0
	-12 295	-12 659
Regionstyrelsen (RS)		
Centralt budgeterade anslag	-312	-399
Regionledningskontoret	-643	-656
IT-centrum	-11	-11
Verksamhetsstöd och service	-360	-367
	-1 326	-1 433
Parlamentariska nämnden (Politisk verksamhet)	-0,2	-0,2
Patientnämnden (Politisk verksamhet)	-1,5	-1,5
Verksamhetens nettokostnad	-15 259	-15 818
Skatteintäkter och utjämning	15 228	15 892
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	-31	74
Finansnetto	68	257
Årets resultat	37	331

REGIONSTYRELSEN OCH NÄMNDERNAS ANSVAR – EGNA VERKSAMHETSOMRÅDEN

Budget för egna verksamhetsområden

Regionfullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2026 anger utgiftsramar och verksamhetsmål som ska nås för Region Jönköpings läns samlade åtagande, oavsett vem som utför verksamheten. Regionstyrelsen har ansvar för att samordna arbetet med förvaltningsbudget i vilka verksamhetsuppdrag och budget konkretiseras. För de delar av verksamheten som utförs i egen regi, ska styrelse och nämnder senast i november anta styrelse respektive nämndens verksamhetsplan och godkänna budgeterade anslag för styrelsen respektive nämnders ansvarsområden.

Budgetprinciper för verksamhet i egen regi, ersättningsformer

Huvudsakligen ges ett budgeterat anslag till respektive verksamhetsområde. Några verksamhetsområden omfattas helt eller delvis av andra ersättningsformer. Regionstyrelse och nämnder har att tillämpa följande former för fördelning av budget till verksamhetsområden (tabell XX sidan XXX).

Tabell XX Ersättningsformer

Verksamhetsområde	Anslag	Annan ersättning
Hälsa- och sjukvård		
Vårdcentralerna Bra Liv		Primärvård som ingår i vårdval ersätts enligt Primärvård inom vårdval i Jönköpings län.
Psykatri, rehabilitering och diagnostik	Budgetram för psykiatri Budgetram vid specifika uppdrag (till exempel mammografi).	Intäkter från köpande enheter (diagnostik)
Folktandvården	Budgetram för vissa delar av specialisttandvården: - tandvård som inte kan finansieras genom intäkter från patient och försäkring - forskning och utveckling - utbildning av specialisttandläkare med flera. Budgetram för vissa delar av allmäntandvården: - utbildningsansvar - läkemedel - tolkkostnader - underskottskliniker	Allmäntandvård och specialisttandvård för vuxna finansieras av patientavgifter enligt fastställda taxor och ersättning från den statliga tandvårds-försäkringen. Barntandvårdspeng enligt fastställd nivå. Rörlig ersättning för nyutexaminerade tandläkare och tandhygienister.
Medicinsk vård	Budgetram	
Kirurgisk vård	Budgetram	Basuppdrag inom Specialiserad ögonsjukvård (öppenvård) bedrivs inom vårdval och ersätts enligt regelboken "Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län.
Regional utveckling		
Verksamhet inom Regional utveckling, utbildning och kultur	Budgetram	Naturbruksskolor finansieras via elevpeng.
Länstrafiken	Budgetram	
Övrigt		
Politisk verksamhet	Budgetram	
Interna serviceverksamheter: IT-centrum, Regionledningskontoret, Verksamhetsstöd och service	Budgetram för vissa delar	Intäkter från köpande enheter för vissa tjänster

RESULTATBALANSERING

För anslagsfinansierad verksamhet avslutas budgetåret utan att årets resultat förs vidare till ett resultatsaldo. Samma princip gäller för de intäktsfinansierade serviceverksamheterna.

För verksamheter i egen regi inom vårdval Jönköpings län förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. För Folktandvårdens konkurrensutsatta delar förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. Regionstyrelsen fastställer resultatet i samband med behandling av årsredovisning. Om det ackumulerade saldot är negativt ska en åtgärdsplan upprättas med en plan för återställande inom tre år. Åtgärdsplanen fastställs av respektive nämnd och delges regionstyrelsen.

Naturbruksskolorna är inte anslagsfinansierade utan bedriver verksamhet genom eleversättningar från elevernas hemkommuner samt övriga intäkter. Nettoresultatet i sin helhet förs därför vidare till ett

resultatsaldo.

Tandvård

Folktandvårdens prissättning bör inte avvika för mycket från TLV:s (Tandvård- och läkemedelsförmånsverket) referenspriser för att inte påverka högkostnadsskyddets ogynnsamt för den enskilde. Krav på konkurrensneutralitet förutsätter att prissättningen baseras på självkostnad

I självkostnaden för Folktandvården ska av konkurrensskäl mervärdeskatt ingå, trots att den kommunala sektorn har generell avdragsrätt för mervärdesskatt. Avdragsrätten redovisas därför tekniskt som en intäkt utanför Folktandvården. För 2026 är denna beräknad till 28 miljoner kronor.

INVESTERINGAR

Beslut och genomförande

Regionfullmäktige beslutar om en årlig investeringsram och budget utifrån målet om egenfinansiering över en period om 10 år. Den beslutade ramen är fördelad mellan fastigheter och inventarier.

I budget beskrivs en investeringsplan över fem år. Första året är en fastställd investeringsram och budget och år två till fem är en plan (tabell XX sidan XXX).

Regionfullmäktige beslutar om alla enskilda investeringsärenden över 20 miljoner kronor och investeringsärenden som är av principiell karaktär. Regionstyrelsen beslutar investeringsärenden över fem miljoner kronor upp till 20 miljoner kronor. Under året sker återkoppling om planeringsprocessen.

Regionstyrelsen beslutar löpande under året om genomförande av investeringar. Regionstyrelsen har att, utifrån finansiellt mål om egenfinansiering av investeringar, tillse att investeringar som beslutas ryms inom beslutad investeringsram och budget samt beakta hur dessa påverkar kommande års investeringsutrymme i lagd plan. Berörd nämnd ska ges möjlighet att yttra sig innan regionstyrelsen fattar beslut om genomförande av en investering.

Inventarier

Utrymmet för inventarier är fördelat mellan ospecificerade investeringar och specificerade investeringar. Beslut om specificerade investeringar ska fattas av regionstyrelsen. Beslut om ospecificerade investeringar fattas i verksamheten.

Ospecificerad investering:

60 tusen kronor - 5 miljoner kronor

Specificerad investering:

Över 5 miljoner kronor

Fastigheter, ombyggnationer

Årliga insatser som görs för att vidmakthålla befintlig standard betraktas som fastighetsunderhåll. Ombyggnader och utbyten av komponenter eller åtgärder som avsevärt förbättrar tillgångens prestanda betraktas som investering. Begränsade utgifter (lägre än 0,6 miljoner kronor) ska direkt avskrivas.

Uppföljning

Regionstyrelsen ska följa upp investeringar mellan 5 - 10 miljoner kronor genom anmälningsärenden från förvaltningen. För investeringar över tio miljoner kronor ska Regionstyrelsen till regionfullmäktige upprätta en särskild slutredovisning. I slutredovisningen görs en avstämning mot budget samt ekonomiska och kvalitetsmässiga effekter av investeringen.

Tabell XX Investeringsbudget 2026 och plan 2027-2030

Miljoner kronor	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Fastigheter om- och nybyggnation	911	870	1 050	903	955
Övrigt, ej egen investering	0	0	0	100	0
Inventarier	265	265	265	265	265
TOTAL INVESTERINGSKALKYL	1 176	1 135	1 315	1 268	1 220

- varav pågående/beslutade projekt	816	419	283	265	265
- utrymme för nya beslut	223	585	875	868	812
BERÄKNAD UTBETALNING	1 040	1 005	1 157	1 133	1 077

AVGIFTER OCH PRISER

Avgifter och priser för hälso- och sjukvård, tandvård, kultur och kollektivtrafik redovisas i bilagor till Budget med verksamhetsplan 2026. Hälso- och sjukvårdens avgifter redovisas förutom i bilaga, även på Region Jönköping läns webbplatser. Om behov uppstår att under året förändra avgifter ska dessa förändringar beslutas av regionfullmäktige. Beslut om tillfälliga prisförändringar/erbjudanden inom kollektivtrafik och folktandvård kan fattas av respektive nämnd.

Bilagor som beslutats i fullmäktige i anslutning till beslut om budget 2026:

- patientavgifter i hälso- och sjukvården
- tandvårdstaxa folktandvården
- egenavgifter och bidrag hjälpmedel
- regelbok – Primärvård inom vårdval i Jönköpings län
- regelbok – Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län
- kollektivtrafikpriser
- regelverk sjukresor, färdtjänst, riksfärdtjänst
- principer för prissättning vid Kulturhuset Spira
- avgifter för internat, kost och logi, vid Region Jönköpings läns skolor

Bilagor

JAN FEB MAR APR MAJ JUN JUL AUG SEP OKT NOV DEC

Planering

Budget och flerårsplan.

Behovsinventering och tjänstemannaberedning. Dialog avseende investeringar, verksamhetsförändringar med mera. Regiondirektören ansvarar för att underlagen prioriteras och sammanställs.

Politisk beredning och beslut. Nämnderna bereder budget med verksamhetsplan och flerårsplan.

Politisk beredning och beslut. Efter nämndernas beredning behandlar RSAU och RS budget med verksamhetsplan under juni och augusti. RF fattar beslut i slutet av augusti. Därefter fattar nämnderna beslut om budget och verksamhetsplan.

Budgetjusteringar. Kan ske löpande under året.

Genomförande

Verksamheten genomförs utifrån fastställda mål och riktlinjer.

Uppföljning, analys och åtgärder

Månadsuppföljning. Varje månad runt den 10:e (utom i februari och juli) lämnar samtliga verksamhetsområden aktuellt resultat för ett antal systemmätetal enligt budget och flerårsplan. Systemmätetalen sammanställs och presenteras bland annat i nämnder, RSAU, RS, ledningsgrupper samt storgrupp sjukvård.

Årsredovisning. Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF under mars-april.

Månadsrapport (jan-april). Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF i juni.

Delårsrapport (jan-aug). Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF i oktober.

Dialog

Dialog angående förutsättningar, behov, resurser, resultat med mera sker kontinuerligt mellan regiondirektör och verksamhetsledning.

RSAU: Regionstyrelsens arbetsutskott, RS: Regionstyrelsen, RF: Regionfullmäktige

Översikt över styrning och organisation för Region Jönköpings län.

